69

erskine caldwell/belalı yer

Erskine Caldwell

Belalı Yer

Roman

oda YAYINLARI

BELALI YER

69

1. basım Ocak 1981

BELALI YER/Erskine Caldwell'in romanı/türkçesi, Asım Bezirci - Hasan L. Akkuş/düzelti, olcay göçmen - nurten satar/kapak, Mustafa delioğlu/kapak filmi, Grup grafika/kapak basımı, tekin ofset/Tomurcuk matbaasında dizilip basılmıştır/oda yayınları, babıâli cad. sıhhiye apt. 19-3, Cağaloğlu/haberleşme, posta kutusu 57 - Siskeci - İstanbul/ Tel : 27 39 53

ERSKINE
CALDWELL

Çevirenler:
Asım Bezirci
Hasan L. Akkuş

BELALIYER

BIRKAÇ SÖZ

Erskine Caldwell bir köy papazının oğludur. 1903'te Amerika'nın Georgia bölgesinde Coveta County'de doğdu. Genç yaşında baba evinden kaçtı. Baştan başa Güney'i dolaştı. Maksim Gorki, Jack London, Panait İstrati gibi serüvenli, sıkıntılı günler geçirdi. Girmediği iş kalmadı: Futbolculuk, hızarcılık, garsonluk, aşçılık, makinistlik, traktör şoförlüğü vb.

Bu çetin ekmek kavgasını yürütürken okumayı da elden bırakmadı. Tanınmış yazarların yapıtlarını yutarcasına okudu. Virginia Üniversitesi'ne bir süre devam etmiyse de sonunu getiremedi. Bunun üzerine gazeteciliğe atıldı. New Orleans, Memphis, Baltimore ve Philadelfia gibi yerleri dolaşarak Journal In Atlanta gazetesi için şehir haberleri topladı.

Yazdığı öyküleri yayımlama olanağını bulamadı. 1930'da ilk romanı **Zavallı Budala** (*) ile adını duyurdu. İki yıl sonra basılan **Tütün Yolu** (**) geniş yankılar yarattı. Hemen sahneye uyarlanarak Broadway'de oynadı. Üne kavuşan ve para sıkıntısından kurtulan Caldwell, New York'a taşındı. Fotoğrafçı Margaret Bourke White'la evlenerek Connecticut'a yerleşti. Üst üste romanlar yayımladı.

1938'de Toplumsal Araştırmalar Okulu'nda Güney'in yoksul çiftçileriyle ilgili konuşmalar yaptı. Yakından tanıdığı toprak insanlarının yaşama kavgalarını, acıları ve özlemleri üstüne yazılar yazdı. Onların alınteri ve gözyaşla yoğrulmuş yaşayışını kamuya duyurmaya çalıştı.

(*) Poor Fool, 1930.

(**) Tobacco Road, 1932 Türkçeye çeviren Fikret Uray, 1948.

Caldwell edebiyat alanına öyküyle girdi. Ekmek peşinde koşan insanları, hastaları, düşkünleri serserileri anlattı. Daha sonra bir sürü roman kaleme aldı. Bunlarda eskiden aralarında yaşadığı kişileri (boksörleri, işçileri, köylüleri, zencileri vb.) canlandırdı.

Sözgelimi **Zavallı Buda**'da bir boksörün yaşamını, **Tütün Yolu**'nda topraksız insanların çilesini, **Tanrının Bir Karış Toprağı**'nda (*) altın arayıp da bulamayan kişilerin hayal kırıklığını, **Gezgin'de** (**) din adamlarının inanç sömürüsünü, **Temmuz Kargaşalığı**'nda (***) zencilerin Amerika'da gördüğü baskıyı yalın, özlü, gerçekçi bir anlatımla ortaya koydu.

Dilimize çevrilen şu romanları da eklemek gerek bunlara: **Biz Yaşayanlar** (1933), **Bir Garip Adam** (1943, çev. Muzaffer Reşit), **Bayırdaki Ev** (1946, çev. Suat Taşer), **Alın Yazısı** (1947, çev. Mehmet Fuat), **Sıcak Toprak** (1948, çev. Mustafa Yurdakul), **Yaşama Kavgası** (1949, çev. Şemsa İlkin), **Palmetto'da Aşk** (1950, çev. Yaşar Anday), **Geride Kalan Yıllar** (1951, çev. M. Zeki Gülsoy), **Aşk ve Para** (1954, çev. P. Kalınlıoğlu), **Evin Yakınında** (1962), **Son Yaz Gecesi** (1963) vb...

Bu romanlar aşırı ilgiyle karşılandı: Çok okundu, çok satıldı, çeşitli dillere çevrildi. Giderek Caldwell'in haftalık kazancı beş bin dolara yükseldi.

1944'te basılan **Belalı Yer** (Tragic Ground) de yazarın tutulmuş romanlarındandır. Yalnızca Signet Book yayınlarındaki basımı 2.500.000 satmıştır. Öbür yayınevlerinin ve çevirilerin basımları da düşünülürse, bu yapıtın başarısı daha iyi anlaşılır.

Amerikanca aslıyla Coindreau'nun Fransızca çeviri-

(*) God's Little Acre, 1933. Türkçesi: Allaha Adanan Toprak, çev. Fikret Uray, 1949.

(**) The Journeyman, 1935. Türkçesi: Din Ticareti, çev. Yaşar Nabi, 1950.

(***) Trouble In July, 1940. Türkçesi: Temmuz Vakası, çev. Muzaffer Reşit, 1951.

sini (*) karşılaştırarak Türkçeye aktardığımız bu romanda Caldwell, savaş öncesinde türlü vaatlerle yerlerinden yurtlarından koparılarak silah sanayiinde çalıştırılan ve savaş sonrasında yüzüstü bırakılan insanların hayatını yansıtıyor. Onların umarsız çırpınışını, derin yurtözlemini dile getiriyor. Yoksulluk dolayısıyla yoldan çıkan kızları, cinayete kadar gitmek zorunda kalan babaları canlandırıyor. İşsizliğin doğurduğu acıklı olayları sergiliyor. Gerçekçi bir gözle dünyaya bakan yazar, iğneleyici kalemiyle toplumun yaralarını deşerken, yer yer alaycı bir biçimde okuru güldürmeyi de ihmal etmiyor.

ÇEVİRENLER

(*) M. Edgar Coindreau: «Erskine Caldwell-Terre Tragiue», Paris, 1948, Gallimard.

BİRİNCİ BÖLÜM

Spence Douthit, bütün gününü Maud'a veresiye bir şişe mide ilacı bulmaya çalışarak geçirmişti. Eli boş olarak gerisingeri Poor Boy'a dönerken vakit ikindiyi geçmişti. Öğlenin o ağustos sıcağından eser kalmamıştı. Bozuk havalarda kararmış ahşap duvarları ve paslanmış teneke çatısıyla kendi kulübesini görüp de içerden gelen müziği işitince şaşırdı.

Sevinçle gülümsüyordu. Artık kuşkusu kalmamıştı. cebinden çıkardı. Kulübeye doğru acele acele yürüdü.

Sesin komşu evlerden gelmediğini anlayınca ellerini

South Side'da, bulabildiği bütün eczacıları, Çinli bakkalları, çarşıları dolaşmıştı. Satıcıların çoğunda bu kuvvet şurubundan bol bol vardı. Fakat hepsi de, Spence'in cebinde parası olmadığını anlayınca, başlarını inatla sallıyorlar ve şişeyi yeniden rafa koyuyorlardı. En sonunda aramaktan vazgeçerek eve dönmeye karar verdi. İyice cesareti kırılmış ve yorulmuştu. Eskiden, bir Çinliyle alışveriş etmeye yanaşmadığı günleri düşünüyordu. Şimdi ise aynı Çinliler onunla iş yapmaktan kaçınıyorlardı.

Durdu. Tanıdık bir sese kulak kabartan bir köpek gibi başını yana eğdi. Oynak dans havasını umutla dinledi. Bu, Libby'nin sevdiği hava idi. Libby, gece olsun gündüz olsun şu ya da bu saatte radyoyu açarak hep bu havayı dinlerdi.

Yüksek sesle kendi kendine:

«Kesinlikle odur», dedi, «Libby'dir...»

Son kavgalarından beri ilk kez Chet Michell'lerin avlusundan geçti. Merdivenleri ikişer, ikişer atlayarak çıktı. Tel kafesli kapıyı sarsarak açtı. Soluk soluğa içeri girince, karısı Maud yatağın üzerinde umutla doğruldu. Dirsekle-

rini dayayarak kocasının odada yürüyüşünü seyrettl. İyice yanına yaklaşınca, ona yalvarıcı gözlerle baktı. Derisi ısıdan kararmış, kahverengi yuvarlak gözleri iri iri açılmıştı. Şu sıcak yaz gününde giydiği biricik elbisesi —henüz taze ve güzel bir gül olduğu zamanlar 98 sente satın aldığı suni ipekten incecik geceliği— göğsünden aşağıya kaymıştı. Omuz bağları sık sık koptuğu için bir daha dikmekten vazgeçmişti.

Spence, odada dört dönerek her yanı yokladı.

«Libby içerde, değil mi?» diye sordu. «Kanaldan aşağı inerken sokağın başında radyonun sesini işittim. Anladım ki bu Libby idi. Çünkü onun havasıdır bu.»

Sanki onu aramak istiyormuş gibi yataktan uzaklaştı.

«Libby nerede, Maud?»

Maud, uzaklaşmasına meydan vermeden, umutsuz bir atılışla Spence'i kolundan yakaladı. Keskin tırnaklarını etine gömdü. Adamcağız kolunu kurtarmak isteyince daha çok bastırdı.

Spence, yatağa doğru çekilirken, Maud'un arkasında kapalı duran öbür oda kapısına baktı. Libby'nin böyle sıcak bir günde onu kapamasına şaştı. İki kızından büyüğü olan Libby, aşağı yukarı, haftada bir ana babasını görmeye gelirdi. Chet Michell'in karısı Myrt gibi soyunur ve günün sıcak saatlerinde uyurdu. Sonra, hava serinleyince kalkar, elbisesini giyer, saatlerce radyo dinlerdi. Kapıyı böyle kapaması ve öğleden sonra geç vakte kadar içerde kalması, ilk kez oluyordu. Maud, sarsarak kocasının kolunu çekti. Zayıf bir sesle:

«Dr. Munday'ın söylediği ilacı getirdin mi?» diye sordu. İnce sesi radyodan gelen müziğin gürültüsünde eridi.

Spence sinirlendi. Hemen gidip Libby'i görmek, «Hoş geldin» demek istiyordu. Fakat Maud'un umutsuz yüzünü görünce durdu. Karısına, niçin bir şişe mide ilacı getiremediğini açıklaması gerektiğini anladı. Dilinin ucunu dişleyerek yatağın kıyısına oturdu. Biraz sonra Maud'un kolunu gevşettiğini duydu. Başını çevirdi ve onun, eliyle gömleğini göğsü üzerine çekmeye çalıştığını gördü. Ma-

demki omuz bağları tutmuyor, öyleyse niçin boşu boşuna uğraşıyor, diye sordu kendi kendine.

Maud'un gömleği durmadan ayaklarının ucuna düşerdi. Hatta, bazen onu yitirdiği bile olurdu. Nitekim, son kez iki günü hep onu aramakla geçirmişler ve sonunda mutfaktaki ocağın altında bulmuşlardı.

Maud, azarlayıcı bir sesle:

«Demek ki eli boş döndün?» diye söylendi. «Dr. Munday'in salık verdiği ilacı satın almadın, değil mi?»

Spence, çabuk çabuk:

«Başıma gelen aksiliği anlatmadan kızma, Maud», diye yanıt verdi.

Maud kendini yeniden yatağa bıraktı. Başı hızla yastığa çarptı. Bozuk düzen solumaya başladı. Spence, bu sırada nasıl bir açıklamada bulunacağını düşünüyordu. Karısının ne denli hayal kırıklığına uğradığını biliyordu. Ama, söyleyecek bir şey de göremiyordu. Çünkü hiçbir söz ilacın yerini tutamazdı. Elini omuzuna koydu, yavaşça okşadı. Maud gözlerini açtı. Bu beklenmedik iyi davranıştan büsbütün şaşırmıştı.

Spence, sesine savunucu bir hava vermeye çalıştı. Elinden gelen her şeyi yaptığını öğrenince, karısının biraz avunacağını umarak:

«En sonuncusuna kadar South Side'daki bütün mağazaları teker teker dolaştım,» diye yürekten söylendi. «Fakat, bu değersiz nesneyi veresiye satmak isteyen kimseye rastlamadım. Hatta bir Çinli bile bulamadım. Elbette, zibidi bir Çinlinin bile bize güvenmediğini görmek çok acı...»

Maud, Spence'in elini kaldırdı ve odanın öbür ucuna fırlatıp atmak istercesine öteye itti. Ölgün bir sesle:

«Bu kadar gerekli bir şeyi bulmak için senin, birazcık olsun kendini zahmete sokacak bir adam olmadığını iyice bilmeliydim», dedi. Cümlesinin sonuna geldiğinde soluğu kesilmiş, gücü tükenmişti.

Bitkin düşerek gözlerini kapadığı sırada, Spence yorganın ipliklerini çekiyordu. Sonra karısına doğru eğilerek:

«Bilmiyorum, sen de farkında mısın, Maud?» dedi. «Buranın insanları bizim memlekettekilere benzemiyorlar. Elbette, aklı başında bir kimse Meksikalıların ya da Çinlilerin olduklarından başka türlü görünemiyeceklerini bilir. Çünkü yabancıdır onlar, başka bir kılığa da giremezler. Buradaki zenciler bile başka yerdekilere benzemiyor. Ayrıca, beyazların da pek öyle böbürlenecek bir yanları yok. Bizim oralılar gibi değil bu adamlar ve buna alışmak da güç... Aşağıda, Beaseley County'de de esnaf henüz ödeyemediğimiz borçlarımız yüzünden huysuzlanır, atıp tutar, ama sonunda istediğimizi verirdi bize. Veresiye tekrar öteberi almak gerekince, tartışma yeniden başlar ve sonunda yine dilediğimiz şeyi elde eder, evin yolunu tutardım. Burada öyle mi ya? İnsana ağız açtırmıyorlar. Benim gibi bir adamla alışveriş yapmaya can atacaklarını sandığım Çinliler, sanki herkesin konuştuğu dili bilmiyorlarmış gibi, anlaşılmaz bir söylenişle saksağanlar gibi çene çalıyorlar. Anlaşılan, dünyanın bu köşesinde kimse istemiyor beni. Kafama dank dedi artık: yerimi yurdumu bırakmayacaktım, bir adım bile uzaklaşmaycaktım memleketimden...»

Maud usançla içini çekti. Yan dönerek zayıflamış yüzünü duvara dayadı. Aşağı yukarı bir haftadır ağzına bir yudum ilaç koymamıştı. Evde gezinebilmek için dizlerinde derman kalmamıştı. İlk nöbet geldiği zaman, bir eczacı ona bir kutu kırmızı hap satmış bununla iyileşeceğini söylemişti. Bütün hapları yutmuştu. Aradan sekiz gün geçmesine karşın, kendisini eskisinden daha iyi bulmamıştı. Bunun üzerine kuvvet şurubunu denemişti. İlkbahar başlayalı beri, nöbet geldikçe ve eline geçtikçe, Dr. Munday'ın salık verdiği bu ilaçtan içmişti. İlaç ne titremeleri, ne de yanmayı gidermişti. Ama, hiç olmazsa, bir şişenin dörtte birini ya da çoğunu içince kendini her zamankinden daha iyi hissediyordu. Üç dört saat süren bu duygu, yaşamın pek ender tadabildiği zevklerinden biriydi ona göre. En çok sevdiği şey, bütün şişeyi bir dikleyişte bitirmekti. Gelgelelim, masraf buna engel oluyordu.

Çünkü, reklam günlerinde bile bir dolarlık şişe eczanelerde 69 sente satılıyordu.

Spence, onu yatıştırmak için:

«Maud», dedi, «elimden geleni yaptım.» Elini göğsüne koyarak yanan cildini okşadı: «Belki yarın bir şişe getirmenin yolunu bulurum.»

Maud sesini çıkarmadı. Dirseğiyle elini itti. Dizlerini göğsüne doğru çekti. Terden ıslanmış vücudunu yorganın içine iyice gömdü. Nöbet gelince yatak şiddetle sarsılmaya başladı. Spence kalktı.

Bitişik odadan gelen müzik acı bir çığlıkla birdenbire durdu. Spence kapıya doğru ilerledi, eğildi, kulağını çatlağa yapıştırdı ve dinledi. Çıt çıkmıyordu. Kuşkulanmaya başladı. Yoksa Libby kendisini görmeye gelmemiş miydi? Maud da Libby'nin gelişiyle ilgili bir şey söylememişti zaten. Belki de radyoyu açan o idi.

Müzik yeniden başladı. Spence'in kulakları yeni bir dans havasıyla doldu. Kapıyı açarak içeri girdi. Perdeler indirilmişti. İlk önce yarı karanlıkta ancak odanın çevresini görebildi. Birkaç adım attı ve durdu. Çekine çekine:

«Libby!» diye seslendi. Soluğunu kesti, kulak verdi. Yeniden «Libby!» diye bağırdı. Fakat çok geçmeden anladı ki, müziğin gürültüsü kesilmedikçe sesini duyuramayacaktı. En yakın pencereye yaklaştı. Perdeyi kaldırdı. Elini radyoya doğru uzatarak: «Libby! Seni böyle mi...» diye söylendi.

Gözlerini ondan ayırmaksızın düğmeyi buldu, müziği kesti. Yavaşça:

«Bu ne hal böyle, Libby?» diye sordu.

Yatağın yanına yaklaştı. Kızı, onun odaya girdiğini anlar anlamaz, öfkeyle:

«Baba, çık dışarı!» dedi. «Beni yalnız bırak! Baba!»

Spence ağzı açık, şaşkın şaşkın ona bakıyordu: Omuzunda süngü yarasını andırır mor, uzun bir iz bulunan bir adamla yatıyordu! Yatağın üzerine doğru eğilip de adama bakınca yüzünü hiç de yabancı bulmayarak iyice afalladı. Yirmi beş yaşlarında gösteriyordu. Henüz yirmisinde olan

Libby'den daha yaşlıydı. Kuvvetli kaslı omuzları ve geniş bir yüzü vardı. Yaranın derisi, daha yeni açılmış gibi, ince ve saydamdı. Delikanlı, gözlerini Spence'e doğru kaldırdı ve dostça gülümsedi. Spence de ona bakıyordu. Sıkılmıştı. Somurtmak mı, yoksa gülümsemek mi gerektiğini kestiremiyordu. Çünkü Libby'i ilk kez bir erkekle yatmış görüyordu. Dilinin ucunu kemiriyor ve kendi kendine, ne söyliyeceğini düşünüyordu.

Libby sıkıla sıkıla:

«Yalvarırım baba! Git!» dedi.

Spence yatağın üzerine doğru eğildi. Genç adamın gülümseyen yüzünü gözden geçirdi.

«Vay anasına be! Bu, Jim Howard Vance,» diye sevinçle bağırdı. İki atlayışta yatağın çevresini döndü. «Hey imanına yandığımın! Hiç kuşkusuz, tâ kendisi! Peki ama, Jim'ciğim, sen nereden çıktın böyle?»

Jim Howard'ın sırtına üst üste birkaç kez vurdu. Sonra, kara ve gür saçlarından yakalayarak, oynuyormuşcasına çekti. Delikanlıyı sarstı. Kışkırtıcı bir tavırla:

«Jim'ciğim, ne arıyorsun burda?» diye sordu.

Libby, soğuk soğuk:

«Baba!» dedi. Jim Howard'ın üzerine doğru eğildi. Spence'i itmeye çabaladı. Yumruklarıyla vurarak: «Baba! Demin çıkmanı söylemiştim sana!» diye umutsuzca bağırdı. «Hadi, çık dışarı!»

Spence hiç oralı olmadı. Jim Howard'ı saçlarından tutarak sarstı.

«Ha, benim yavru Jim'im, seni bu durumda mı görecektim, ha? Beaseley County'den ayrılmazdan önceydi, askere gittin gideli görmedim yüzünü. Ne olduğunu bilmiyordum.»

Libby:

«Baba, gitmeyecek misin?» diye öfkeyle söylendi.

Spence, kızının vuruşlarından korunmak için dirseğini kaldırdı.

«Niçin?» diye sordu. «Niçin yaptın bunu?»

«Yaptım işte... Çık dışarı!»

Spence yatağın kıyısına oturdu:

«Peki ama, ya ben Jim'i görmek istiyorsam?» yanıtını verdi. «O zamandan beri nerelerdeydin, Jim'ciğim? Son kez senden konuşulduğunu işittiğimde kayıplara karıştığın söyleniyordu. Seni bir daha göreceğimi kimse ummuyordu, doğrusu!»

Jim Howard gülümsedi.

«Savaş alanından biraz geç kaldırdılar beni. Sizin gibi ben de kimsenin beni bir daha göreceğini ummuyordum. Ama işte beni buraya getirdiler, bir hastaneye yatırdılar, uzun zaman baktılar, adamakıllı tedavi ettiler.»

Spence, Jim'in sırtına okkalı bir şaplak attı.

«Hey imanım! Yeniden gördüğüme çok sevindim seni! Gerçi omuzunu yaralar içinde görmek istemezdim; ama zamanla silinecek olan bu tür armağanları taşımak da bir talihtir. Böyle olması, yabancılar arasında, uzak ülkelerin birinde gömülüp kalmaktan daha iyidir herhalde... Kuzum, şimdi sen burada, memleketinden uzakta ne yapıyorsun? Niye Beaseley County'e dönmedin?»

«Birkaç güne kadar askerlikten ihraç olunacağım. İşte o zaman, inanın ki...»

Libby:

«Jim'in birazdan hastaneye dönmesi gerek,» dedi. «Başka zaman onunla uzun uzadıya konuşabilirsin, baba. Rica ederim...»

Spence arkasına döndü. Kara ve dargın gözlerle onları inceden inceye süzdü.

«Bir dakika», dedi. «N'olur söyleyin bana, siz evlendiniz mi?»

Jim Howard'la Libby bakıştılar.

«Evlendiniz mi? Evet mi, hayır mı?» diye üsteledi Spence.

Jim Howard, elini omuzu üzerinden geçirerek sırtını kaşıdı. Libby'nin canı sıkılmıştı. Jim'in yanında, kıvranıp duruyordu. Sonunda:

«Büsbütün değil, baba,» diye yanıt verdi. «Yani henüz tamamlanmamış demek istiyorum. Gerçi izni aldık;

ama, onu elde etmek için öyle uğraştık ki, evlenmeye zaman kalmadı. Bu yüzden, beklemek daha iyi olur diye düşündük.»

Jim yataktan dışarı sarktı. Pantolonunun cebinden bir iyihal kâğıdı çıkardı. Spence'in görmesi için yukarı kaldırdı. Spence gözünü kırptı, Libby'e dönerek:

«Neyi beklemek?» diye sordu. «Evlenmeye karar verdikten sonra ne diye bekliyesiniz?»

«Hepsini aynı günde yapamadık, baba. Elbette, izni almayı, töreni düzenlemeyi ve geri kalan işleri bir güne sığdıramazdık. Üstelik, Jim de geri dönmek için acele ediyordu.»

«Nereye dönmek için?»

«Askeri hastaneye.»

«Ne için?»

Libby, sabırsızlıkla:

«Demek ki söylediklerimden hiçbir şey anlamamışsın, baba,» diye yanıt verdi. «Askerlikten ihraç olunduktan sonra hastaneden ayrılabilecek. Evlenmek iznini alabilmek için birkaç saatliğine kaçtı. Kaçtığının kimse farkına varmadan oraya dönmesi gerek. Eğer, kaçtığı anlaşılırsa, ihraç belgesi vermezler sonra.»

Spence başını yavaş yavaş, düşünceli bir tavırla sallıyordu. Kızının arkadaşı yanında kaba görünmek istemiyordu. Fakat Libby'nin yapılacak evlenme töreniyle ondan daha az ilgilendiğini bir türlü anlayamıyordu. Oysa, ailede göreneklere her zaman saygı gösteren hep o idi.

«İşlerim tıkırında giderse iki üç güne kadar terhis olurum,» dedi. «Bir rahip çabucak bizi evlendirir. Birkaç dakikalık törenden sonra her şey yoluna girer.»

Jim:

«Peki sonra?»

«Sonra, ver elini Beaseley County! Siz de aynı şeyi yapmalısınız. Deminden beri söylediklerimi herhalde anlamışsınızdır. İşte, evlenmemiz bu yüzden gecikti. Hem ben Libby'nin böyle yaltaklandığını da görmek istemezdim hiç. Çünkü, bu duruma düşmesine meydan vermeden, ko-

lundan tuttum mu doğruca Beaseley County'e götürürdüm onu.»

«İnsanın bir yerde yerleşmesi gerek, Jim. İster burada olmuş, isterse başka yerde; bu mutlaka gerekli...»

Jim kesin bir sesle:

«Olabilir,» dedi, «ama Poor Boy'dakl insanlar gibi yaşamak için bir neden değildir bu! Askere çağrılınca epey canım sıkılmıştı. Beaseley County'den ayrılmak Istemiyordum çünkü. Ama olan oldu: Beni memleketin bir ucundan alıp tâ öbür ucuna sürüklediler. Sonra da İngiltere'ye, Afrika'ya, İtalya'ya gönderdiler. Fakat şimdi bütün bu olanlardan memnunum. Dünyayı tanıdım, gözüm açıldı. Hanyayı Konyayı öğrendim. İnsanların aç ve çıplak sürünmesine, şuna buna eyvallah etmesine bir neden göremiyorum. Doğrusu, savaşa gitmek çok yararlı oldu benim için. Yoksa, iyi yaşamla kötü yaşamı birbirinden ayıramayacaktım bir türlü.»

Bir an kimse kımıldamadı. Sonra Spence, Libby'nin kendisini yataktan uzaklaştırmak için ittiğini sezdi. Kızararak:

«Libby, ne zaman bitecek bu itekleme?» dedi. «İtip kakmana gerek yok. Durumunu belirtmek için gereken her şeyi söyledi Jim. Bırak, bir iki söz de ben edeyim.»

Libby adamakıllı parladı:

«Kes artık!» diye bağırdı. «Dışarı çık! Çocuk değilim ben, ne yaptığımı biliyorum!»

Spence öfkeyle:

«Bak hele!» diye söylendi. «Arkadaşının yanında söylemek istemiyordum; fakat sen, henüz evlenmemiş bir kız için gerekenden daha fazlasını öğrenmişsin. Uçmadan sinmesini biliyorsun. Gerçi Jim'i de aileden sayabiliriz; ama, evlenmeden yatağına girmesine de göz yumamam elbette. İşleri nasıl da kolaylaştırıyorsun öyle. Jim'in yaralı bir asker oluşundan bile yararlanmayı iyi beceriyorsun...»

Libby bir sıçrayışta kalktı. Karşı koymasına fırsat vermeden Spence'i dışarı attı. Sürgüyü çekti.

Spence, dışardan, yatağa girmek için koşan kızının çıplak ayaklarının sesini işitti...

Spence, kapalı kapının önünde bekleyerek, birkaç kez tokmağı çevirmeye uğraştı. Fakat, radyo yeniden çalmaya başlayınca, gürültüden hiçbir şey işitemiyeceğini anladı... Sürgüyü zorlayarak kapıyı açabileceğini biliyordu. Ama, bunu yapmaktan çekindi. Çünkü, Libby'i daha çok kızdırırsa, bir daha dönmemek üzere evden kaçabilirdi. Her ne olursa olsun, kızının ayrılmasını istemiyordu. Libby onu görmeye geldiği zaman, yemeğini hazırlar ve Spence, kanaldan aşağı inerken, radyonun sesini işitince o gece kızının kendisine sıcak yemekler pişirdiğini kurardı.

Spence kapıdan uzaklaştı, su içmek için mutfağa gitti. Soğuk su gelinceye değin musluğu açık bırakarak, Jim'le konuşmak için nasıl edip de odaya girebileceğini düşündü. Birisiyle Beaseley County üstüne konuşmak istiyordu. Memleketinden kimseye söz açmayalı üç yıl oluyordu. Arasıra yurt özlemi öylesine baskın veriyordu ki, buna daha çok dayanamıyacağını düşünüyordu. Maud da aynı özlemle yanıyordu. Gelgelelim, hastalığı onu oldukça uğraştırdığından, zamanının büyük bir bölümünü ilaçsızlıktan sızlanmakla geçiriyordu. Oysa, Spence için böyle bir şey söz konusu değildi. Neredeyse elli yaşına girecekti. Artık burada öleceğini, cesetlerini bir tabutla memleketlerine taşıttıracak kadar parası olmayanların yanına, yoksullar mezarlığına gömüleceğini düşünerek üzülüyordu. Geçen yıl, onun gibi Poor Boy'a gelip de dikiş tutturamayanlardan birçoğu ölmüştü. Onlardan birinin karısı, cesedi memlekete götürmek için para bulmaya çalışmıştı. Bu iyi işe Spence'in de yardım etmesini istemişti. O ise; sağlığında yurduna dönmek için para biriktiremeyen bir adamın, ölünce de komşularının kendisini göndermeyeceğini bilmesi gerekir, diye yanıtlamıştı. Ama, o günden beri kendi sonundan da tasalanmaya başlamıştı.

Gurbette, yurdundan uzakta ölürse ne olacağını düşüne düşüne mutfaktan çıktı. Arka verandada, serin havada oturmaya gitti. Orada Jim Howard'ın odadan çıkma-

sını bekledi.

Güneş bir saate kadar batmış olacaktı. Bütün gününü yakıcı sıcak altında, sokaklarda yürümekle geçirdiğinden, körfezden esen ılık meltemle serinledi. Ayaklarını verandanın parmaklığı üzerine attı. Oturduğu yerden mavnaları, petrol gemilerini ve arasıra Meksika Körfezi'ne doğru kanalı ağır ağır inen oldukça yüklü bir şilebin geçtiğini görebiliyordu. Beaseley County'den ayrılarak, savaş zamanı ücretiyle baruthanede çalışmak üzere buraya geleli tam üç yıl geçmişti. Ne yazık ki bir yıldır baruthane kapalıydı. Bu yüzden Spence işsiz güçsüz kalmış, memleketini adamakıllı özler olmuştu. Bir ara kanalın öte yanındaki iplik fabrikasına kapılanmış, gelgelelim bu iş de ancak birkaç hafta sürmüştü. İşten çıkarıldığı zaman ustabaşı ona bu tür bir iş için çok zayıf olduğunu ve yerine güçlü kuvvetli bir zencinin konacağını söylemişti. O günden bu yana şehirde temelli bir iş bulamamıştı. Bir süre her ne iş bulursa çalıştı. Fakat günden güne kuvvetten düştüğünü ve bu çeşit bir çalışmaya dayanamayacağını anlamakta gecikmedi. Bitmeyen bir iş bulmak için çok uğraştı. Sonunda, yorgun düşerek artık iş aramaktan da vazgeçti. İki aydır ev kirasını ödememişti. Üçüncü ay da dolmak üzereydi. Gerçi Libby şehirde çalışıyordu. Ama onun haftada yaptığı birkaç dolarlık yardım, onları ancak kısa bir zaman için açlıktan kurtarıyordu. Çünkü, kazandığı para kendi geçimine zor yetiyordu, bir de ev kirası ödeyemezdi.

Odadan çıkarken Jim'i görür umuduyla, evin önüne gitmek üzere kalktı. Yarı yola varmıştı ki birisinin verandada yürüdüğünü duydu. Durdu. Bir an kararsız bekledi. Sonra parmaklığa doğru geri döndü. Orta yaşlı, ciddi tavırlı bir yabancı kadın dik dik ona bakıyordu. Başında erkek şapkasına benzeyen küçük, kara bir başlık vardı. Tayyörü kurşuni, çorapları kalın ve siyah, ayakkabıları taraklı ve alçak topukluydu. Spence şaşırarak ona baktı. Tepeden tırnağa iyice süzdü. «Acaba kim?» diye kendi kendine sordu.

Kadın sesine suçlayıcı bir hava vererek:

«Spence Douthit sizsiniz, değil mi?» diye sordu.

Spence baştan ayağa bir daha süzdü onu.

«Tâ kendisi!» diye, yanıt verdi. «Nereden anladınız?»

«Bu sizi ilgilendirmez!»

Spence, böyle korkunç bir kadının önünde başını eğmeyi uygun buldu. Kadın meydan okurcasına bakıyordu.

«Adım Bayan Jouett,» dedi.

Spence başını salladı.

«Ya, öyle mi bayan?»

Bayan Jouett, kötü bir kokuyu koklamaya hazırlanan bir köpek gibi burnunu havaya kaldırdı. Spence'in avlusuna baktı.

«Demin evinizi gezdim,» dedi. «Hiç de şaşmadığımı söylemeliyim...»

«Neye şaşmadınız?»

«Gördüğüm duruma!»

«Bu, başkasını ilgilendirmez sanıyorum...»

Bayan Jouett:

«Mesleğim gerektiriyor bunu,» diyerek Spence'in sözünü kesti.

«Nasıl olur? Eğer ben de burnumu başkalarının işine sokarsam...»

«Bu, apayrı bir sorun,» diye Bayan Jouett yeniden onun sözünü kesti. «Bir şu tarafa bak» diyerek eliyle bir yay çizdi: «Komşularından olsun biraz utanmıyor musun? Bu paslı konserve kutularıyla pis bira şişelerini niçin kaldırmıyorsun?».

Spence avlusuna atılmış olan şişelere, konserve kutularına baktı. Buna öylesine alışmıştı ki artık onları görmüyordu bile...

«Yiyecek bir şey bulmak için o kadar çok zaman harcıyoruz ki, başka bir şeyle uğraşmaya zaman kalmıyor. Üstelik, atacak yer de yok: Böyle bir yer bulsaydım o pis kutuyla şişeleri çoktan götürüp atardım. Bir defasında kanala atıyordum, polis geldi bırakmadı.»

Bayan Jouett, bir ara bir şey söyleyecekmiş gibi davrandı. Fakat konuşmadan başını salladı ve eve girdi. Spen-

ce de arkasından yürüdü. Onunla yeniden buluştuğunda, kadın mutfağın düzensizliğini gözden geçiriyordu. Sonunda, keskin bir sesle:

«Durumunuzu Toplumsal Yardım Kurumu'na bildireceğim,» dedi.

Spence şaşkın şaşkın:

«Nereye, ne yapacaksınız?» diye sordu.

«Sizinle uğraşması için bir Toplumsal Yardım görevlisi göndereceğim. Umarım ki üzmezsiniz onu...»

Spence:

«Ah, kimseyi üzmek istemem,» diye karşılık verdi, «kimseyi...»

«Öyleyse arkamdan gelin!»

Bayan Jouett ökçeleri üzerinde döndü. Ağır ve kurumlu adımlarla, Maud'un yorganın altında terlediği köşeye kadar yürüdü. Sert yürüyüşü binayı titretiyordu. Örtüyü kaldırarak Maud'un ıslak vücuduna baktı.

«Bu kim?» diye sordu.

«Karım!»

Bayan Jouett yeniden yorganı örttü. Birkaç adım geriledi.

«Nesi var?»

«Biraz rahatsız.»

«Doktora baktırdınız mı?»

«Bunu gerektirecek kadar ağır hasta değil.»

Bayan Jouett birdenbire topukları üzerinde döndü. Evin önündeki verandaya gitti. Spence merakla onu izliyordu.

Küçük bir not defteri çıkararak, çabuk çabuk sayfalarını çevirdi.

«Mavis adında bir kızınız varmış. On üç yaşında bir çocuk.»

«Nicedir kimse ona çocuk demiyor. İlk kez sizden işitiyorum. Mavis şimdi kocaman bir kız oldu. Birdenbire serpildi, büyüdü.»

Spence, Bayan Jouett'in sayfaları çevirişine bakıyor ve kendi kendine, acaba on üç yaşındaki kızlar için bir şey

mi satıyor, diye düşünüyordu. Kadın, defterini kapatmazdan önce sayfaları gözden geçirdi. Sonra, Spence'e suçlayıcı bir tavırla bakarak:

«Niçin iş aramıyorsun?» diye sordu. «Hiç olmazsa aileni kıt kanaat geçindirirdin.»

Spence bir süre sesini çıkarmadı. Kendisini böyle sorguya çeken tanımadığı bir kadına, söyleyecek bir söz bulmaya çalışıyordu. Sinirinden dudakları seyiriyordu. Demek ki artık herkes biliyordu düşkünlüğünü. Bayan Jouett, ya da ona benzer birisinin izin almadan evine girmesine ve bu biçim konuşmasına içerlemişti doğrusu. Öğleyken yumuşak bir sesle:

«Belki bilmiyorsunuz», diye açıkladı. «Yaşamını güçbela kazanan insanlarla dolu dünya. Ben de onlardan biriyim. Elbette, başkaları gibi, rahat yaşamayı ben de isterim. Ama, öyle görünüyor ki bir türlü kavuşamayacağım bu isteğime, çünkü yoksul doğdum ben, yoksul öleceğim ve hiçbir zaman yoksulluktan kurtulamayacağım. Sanırım bana bunun yanlışlığını kanıtlamak için gelmediniz buraya?»

Bayan Jouett sabırsızlıkla:

«Saçma!» dedi. «Çağımızda insanın ömrü boyunca yoksul kalması için bir neden göremiyorum. Ayrıca ben, iş aramak üzere hiçbir zahmete katlanmayan kimselerden de hoşlanmam.»

Spence dişleriyle dudağını sıktı. Birkaç saniye soluğunu kesti. Sonra öfkeyle:

«Asıl hoşlanılmaması gereken kimseler, benim gibi fakir fukarayı yerini yurdunu bırakarak buralara gelmesi için kandıranlardır,» dedi. «Bizi bu duruma düşürenlerdir. Savaş sanayiinde gelip emeklemem için başımın etini yiyen onlardır. Baruthanede çalışmak için buraya geleli neredeyse üç yıl olacak. Siz de pekala biliyorsunuz kl fabrika bir yıldır çalışmıyor. Bütün makineleri başka bir yere taşınmak üzere söküldü. Fabrika artık açılmayacak ve ben de orada çalışamayacağım.»

Bayan Jouett sertçe:

«Peki ama, ne yapmamı istiyorsun?» diye yanıt verdi. «Bu konuda elimden bir şey gelmez. Hiçbir şey yapamam ben. Memleketinde kalsaydın...»

«Memleketinde kalmak, ha! Kadınlara siyah dantelli donlar, erkeklere likör şişeleri vererek yurdu baştan başa dolaşan bu ayartıcı herifler varken, öyle kolay mı memlekette kapanıp kalmak? Tek başıma olsaydım neyse... Hiç düşünmeden içerdim sundukları likörleri. Ama, siz de bilirsiniz ki, bir kadını fantazi donlar kadar hiçbir şey baştan çıkaramaz. Hiç kuşkusuz, buraya gelip çalışmaya başlayınca, likör şişeleriyle dantelli donlar görünmez oldular. Bir zamanlar çevremde dört dönen o kandırıcı herifleri de görmedim bir daha. Öyle sanıyorum ki şimdi onlar, başka insanları —benim gibi acı çekmek üzere— büyük kentlere göndermek için tavlamakla uğraşıyorlardır.»

«Buraya gelmeniz için kimse zorlamadı sizi.»

«Orası öyle, ama bir zamanlar bunun bir yurtseverlik olduğu söyleniyordu bize.»

«Çok güzel! Geldiğiniz yere dönmek de bir yurtseverliktir yine...»

«Fakat, Tanrı için güzel bayan, bir yıldan beri gitmeye çabaladığımı bilmiyor musunuz, sanki?»

Bayan Jouett, Spence'in söylediklerini doğru buluyormuş gibi başını salladı.

«Gerçekten de baruthanenin kapanması üzücüdür,» diye onayladı.

Spence coştu:

«Doğrusunu isterseniz, bütün düzenbazlığın da özellikle burada başlaması daha üzücü!» diye yanıtladı. «Öyle olmasaydı, o uğursuz kentliler siyah dantelli donlarını kadınlarımızın gözüne sokmak için Beaseley County'e gelirler miydi! Öyle ki, içlerinde bu donların nasıl giyinileceğini gösterenler bile vardı! Bir gün, eve dönerken avluda iki tanesini yakaladım deyyusların. İçlerinden biri Maud'a düğmelemenin usulünü öğretiyordu. İş bu kadarla da kalmadı: Maskara herifler karımı iyice süsledikten sonra, eğer gelip Poor Boy'da çalışmaya razı olursa giysileri geri

almayacaklarına söz verdiler. Sözleşmeyi imzalayacağımı ve tren biletlerini alacağımı onlara bildirmezden önce, bütün gündüzü ve gecenin bir bölümünü düşünmekle geçirdim hep... Sonunda kuyruğunu kapana kaptırmış bir fare gibi görmeye başladım kendimi. Artık bir dakika bile bekleyemezdim: İsteklerini kabul ettim! Sanırsam bu, alçakça bir oyundu ve ben buna kurban gittim.»

Bayan Jouett:

«Seni dinleyecek fazla zamanım yok!» diye kesip attı. Dönerek verandanın merdivenlerinden avluya indi. Hızlı hızlı sokağa doğru yürümeye başladı. Sonra, birdenbire durdu. Geriye döndü, Spence'e:

«Bay Douthit, sırası gelmişken sorayım: baruthanede ne iş yapıyordunuz?» diye bağırdı.

«Pek öyle övünülecek bir iş değildi.»

«Olsun, bilmek istiyorum.»

«Öyleyse söyleyeyim: Bir teknenin önünde bir tabureye oturmuştum. Teknenin içinden kükürt ve melas karışımına benzeyen ve yumurta çürüğü kokan bir şey geçerdi. Her çeyrek saatte bir, zil çın - çın - çın vurur ve kırmızı bir ışık yanardı. İşte o zaman yukarı sıçrar, bir ıslık çalar, bir kaşık dolusu şey alır ve onu bir şişeye boşaltırdım. Bu iş bitince yerime oturur ve aynı şeyi yeniden yapmak için bir çeyrek saat daha beklerdim...»

«Niçin bir ıslık çalardın?»

«Kaşıktaki şeyi şişe yerine yanlışlıkla ağzıma koymayayım diye böyle yapmamı öğütlemişlerdi. Uyanık bulunmak için yani...»

«Baruthanede yaptığın yalnızca bu muydu?»

«Evet. Ama bu iş bir süre sonra yorgunluk verirdi insana. Eğer marangozluk, berberlik ya da buna benzer bir mesleğim olsaydı bu işi bırakmakta gecikmezdim. Haftada 62,5 dolara doğrusu çok yıpratıcı bir işti bul»

«Bay Douthit, bir Toplumsal Yardım görevlisi biraz sonra sizi görmeye gelecek.»

Ökçeleri üzerinde döndü ve büyük adımlarla uzaklaştı.

Geniş, kırmızı yüzlü, kırk iki yaşlarında neşeli bir adam olan ve gür sesi sokağın tâ öbür ucundan işitilebilen Chet Michell, verandada göründü. Ustura kayışını direklerden birine bağladı. Spence, Chet'in ıslık çaldığını işitince, irî adımlarla evin arkasına doğru yürüdü. İki evi birbirinden ayıran hayali çizgiyi geçmişse, Chet'e, kendi avlusuna gitmesini söyleyecekti.

Her iki ev de, yolun bu yakasında yükselen öbür yapılar gibi —yapılış ve görünüşleri bakımından— birbirinin aynıydılar. Mutfağı da sayarsak, her birinin üç odası ve biri önde, öbürü arkada olmak üzere iki verandası vardı. Aşağı yukarı yirmi beş yıl önce kurulan bu evler, paranın bol olduğu günlerde, ayda otuz beş dolara kadar kiralanırdı. Şimdi ise, şehrin kuzey sayfiyesinde yirmi odalı bir köşkte oturan mal sahibi, on beş dolara bile razıydı. Gerçi arsalar dardı, evler arasındaki açıklık sekiz ayağı geçmiyordu; ama, kiralar ucuzdu. Ayrıca, bu icarı ödeyebilenler, kanal boyunca göçmen kulübelerinde oturan öbür Poor Boy'lulardan kendilerini üstün görürlerdi. Hemen hemen bütün evler yıkık döküktü, onarılmaları gerekiyordu. Öyle ki, bir seferinde Spence, kiraları toplamaya gelen tahsildardan kırık bir camı taktırmasını isteyince, adam gülmeye başlamış ve daha çok ücret veremeyenler için evin bu durumuyla bile oldukça iyi olduğunu söylemişti. Bunun üzerine Spence, damın aktığını ve evin bir köşesinin temelinden kaydığını bildirmenin boşuna olacağını anlamıştı.

Spence verandada oturdu. Birkaç adım ötede, ayakta duran Chet'i göz ucuyla süzmeye koyuldu. Küçük kızı Mavis evden kaçalı beri Chet'le konuşmuyordu. Bugün de konuşmak istemiyordu. Aslında hiçbir zaman Chet'i sevmemişti. Çünkü Chet, kendisinden daha iriyarı ve güçlü kuvvetliydi; çünkü cepleri her zaman para doluydu; çünkü yaptıkları her tartışmada gürleyen sesi onunkini bastırıyordu.

Chet gömleğini çıkardı. Usturasını kayışa sürmeye başladı. Poor Boy'da kimseye avuç açmadan, istediği gibi yaşayan tek adam oydu. Toptan aldığı marihuana'yı (*) barların ve bilardo salonlarının gezginci satıcılara perakende satarak geçindiğini, hem de çok iyi kazandığını herkes biliyordu. Polis ona göz yumuyordu. Çünkü her ay şehirde bir adama avuç dolusu para veriyor, o da satıcıların istediği kadar marihuana satmalarına ses çıkarmıyordu. Yalnız bir keresinde aylığı ödemeyi unuttuğu için epey sıkıntı çekmişti. O gece iki kişi evine kadar peşinden gelmişler ve göbeğine tabancalarını dayayarak: «Bugün günlerden ne, biliyor musun?» diye sormuşlardı. Chet hemen paraları sökülmüş, adamlar da çekip gitmişlerdi.

Myrt mutfaktan leğenle sıcak su getirerek verandanın köşesindeki rafa koydu. Chet yüzünü sabunladı ve tıraşa başladı. Myrt, hayran hayran, kocasının yanağını tıraş edişine baktı. İkisi de konuşmuyorlardı. Karısı mutfağa girmek üzere dönünce, Chet birdenbire işini bıraktı, parmağının ucuyla onun karnını gıdıkladı ve dudaklarıyla bir öpücük sesi çıkardı. Myrt keskin bir çığlık attı ve ona dostça bir şamar atarak içeri kaçtı. Kadının bağırışını işitince Spence, elinde olmadan, —sanki kendisini gıdıklamışlar gibi— iskemlesinden sıçradı. Chet başını yana çevirdi, Spence'e küçümseyerek baktı. Gür sesiyle:

«Hâlâ burada mısın, Dağdan İnme?» dedi. «Bana şehirden ayrılacağını söylemiştin, sanıyorum. Altı ay önce böyle dememiş miydin? Seni burada tutan ne, söylesene!»

Spence işitmezlikten geldi. Önüne bakarak dişlerini gıcırdattı. Chet'in kahkaha ile gülüşünü, ardından ıslık çalışını işitti. Chet tıraşını bitirince usturasını sildi, yüzünü kuruladı, havluyu parmaklığa astı. Spence başını çevirmeksizin göz ucuyla onu süzüyordu. Durmadan ıslık çalan Chet, leğeni aldı ve sabunlu suyu doğruca Spence'in avlusuna döktü. Sonra, eskisinden daha kuvvetle ıslık çalarak

(*) Amerika Birleşik Devletleri'nde satışı yasak edilmiş bir çeşit esrar, esrarlı sigara (çev.).

Spence'in ne yapacağını bekledi.

Spence fırlayarak ayağa kalktı. Önce kirli suya, sonra Chet'e bir göz attı öfkeyle.

«Pisliklerini komşusunun avlusuna dökmek küstahlığını gösterenleri, yalayarak temizlemeye zorlamalı!» diye öfkeyle bağırdı. 104 kilo ağırlığında olan Chet göbeğini hoplata hoplata gülüyordu. «Vücutça biraz sana yaklaşsaydım, bak nasıl temizletirdim!»

Chet, parmaklığın üzerinden sarkmış, sarsıla sarsıla gülüyordu. Olup biteni görmek amacıyla Myrt, mutfağın kapısına çıktı.

«Biliyor musun, Dağdan - inme, avlunu ıslak tutarsan, orada kurtlar ürer. Senin gibi bir yiğite de gerekli olur bunlar: Oltana takar, balık avına çıkarsın!»

Spence var gücüyle bağırarak:

«Sen de bilirsin ki ben Dağdan İnme değilim!» dedi.

«Ya ne demezsin! Senin Beaseley County'de de bulundum. Onun için bilirim oranın neye benzediğini! Doğrusu, bu memleket gibisini görmedim. İnsanları öyle çulsuzdur ki meteliğe kurşun atarlar. Sokakta bir dolar bulsalar ne yapacaklarını şaşırırlar. Bütün o dağları, hendekleri düşündükçe hafakanlar basar beni.»

Spence kendini savunurcasına:

«Orası da başka yerler gibi pekala bir memleket,» dedi. «Ama senin gibi ovadan gelenler, her küçük tümseği dağ sanırlar. Beaseley County, Tanrının öz toprağıdır.»

«Zaten orası ancak seninle Tanrının olabilir. Ama, ne de olsa, o taşlı tarlalardan ekmeğini çıkarmak zorunda kalan insanlara acırım elbette. Şehrin en azılı haydudunu bile kıyamam oraya göndermeye...»

Biraz sustuktan sonra Spence:

«Bunun acısını çıkaracağım senden!» diye tehdit savurdu. «Biraz bekle, görürsün ne yapacağımı! Canım pahasına da olsa, bunu yanına komayacağım.»

«Peki ama, nasıl yapacaksın bunu, Dağdan İnme?»

«Nasıl yapacağımı öğreneceksin, ama o zaman iş işten geçmiş olacak. Yaya kalacaksın posta tatarı. Her ne

olursa olsun, inan ki, hiç acımayacağım sana. Gözünün yaşına bakmayacağım. Çünkü kimse kızıma senin yaptığını yapmadı. Eğer sen olmasaydın o kaçmayı düşünmeyecekti. Bunun suçu senindir. Seni polise bildirmeliydim. Doğrusunu istersen, bildirmeyeceğimi de söylemiş değilim.»

Chet verandadan aşağı atladı. Spence'in merdiveninin önüne geldi. Spence yerinden kımıldamadı.

Chet, yüzü her zamankinden daha kırmızı:

«Böyle yalandan sızlanmalara karnım tok!» diye bağırdı. «Susuyorum diye suçu üstlendiğimi sanma. Eğer ben yapmasaydım, bir başkası yapacaktı bunu. Hem de, hafta sona ermeden olup bitecekti bu iş. Mavis kıvamını bulmuştu, bunu sen de bilirsin. Zaten o bana geldi, ben çağırmadım onu. Peşine düşmedim. Düştüm mü ha? Söylesene, düştüm mü? Hiç olmazsa bunun için hak ver bana.»

«Sen bıraksaydın o tabii yolunda yürürdü. Bunu o yaşta birine yapmak ne iğrenç! Muradına erdin, işte kaçıp gitti. Şimdi sokaklarda sürtüp duruyor. Artık kimse onu yolundan alakoyamaz.»

«Sen de benim kadar bilirsin ki, herkesin gözü onun üzerindeydi. Bir düzineden çok insan peşinde papuç eskitiyordu. Öte yandan, bir kör bile, erkekleri üstüne çekmek için onun fırsat kolladığını görebilirdi. Bundan ötürü, bu fırsatı sağlayan ilk ben olduğum için hiç de suçlu görmüyorum kendimi. Üstelik, tam da yanımdaki odada oturuyordu yosmacık. Eh, artık, sonrasını anlatmam gereksiz. Bu kadarı yeter. Bir daha onun sözünü işitmek istemiyorum.»

Chet basamakları indi. Spence'in kendisine taş atacağından korktuğu için, omuzunun üzerinden baka baka avlusuna yöneldi. İki evi birbirinden ayıran hayali sınır çizgisine kadar yürüdü.

Spence:

«Asıl senin gibileri geldikleri yere sepetlemeli!» diye bağırdı. «Nereden geldiğini bilmiyorum; Tennesse'e ya da Alabama'ya, hangi cehennemden geldinse oraya gön-

dermeli seni!»

«On yıldır buradayım, on yıl daha burada kalacağım. Sen niye geldiğin cehenneme dönmüyorsun? Baksana, burada kimse yüzünü görmek istemiyor senin, Dağdan İnme!»

«Gideceğim; ama canım istedlği zaman gideceğim, hazır olduğum zaman gideceğim...»

Chet, küçümseyen bir gülüşle:

«Zorla göndermezlerse seni, ölünceye kadar burada sürünürsün», dedi. «Ben sana benzeyen başka yiğitler de gördüm. Hepsi de kuyruğunu sallaya sallaya açlıktan tahtalı köyü boyladılar. İşsiz güçsüz oturup beklemekle geçti günleri. Kimse onların yaşaması için tatlı canını üzmek istemedi çünkü. Görmüyor musun, şehir senin gibi ayaklarla dolu. Üstelik, hiçbirinin de, burada kimsenin kendisini istemediğini sezecek kadar anlayışı yok. Ama, iş bana kalsaydı, evelallah sonuç hiç de böyle olmazdı. Elime iyi bir katırcı kamçısı geçirir, başlardım işlemeye. O zaman ya dörtnala kendi dağlarına giderdin ya da kamçı vuruşlarıyla beyninin kafatasından fırlamasına razı olurdun...»

Chet sınır çizgisinin üzerinden Spence'in avlusuna tükürdü. Sonra, akşam yemeğini yemek için içeri girdi. Arkasından kapının gürültüyle kapandığını işittiği zaman, Spence, yanıt vermek için Chet'in kapısına kadar gitmeye hazırlanıyordu. Dönünce verandayı geçmekte olan Libby'i gördü. Merdivenleri atlayarak çıktı.

«Jim nerede?» diye öfkeyle sordu.

«Gitmek zorunda kaldı, baba. Burada daha çok kalamazdı.»

Yüzü üzüntüyle kızardı.

«Fakat sen bana demiştin ki...»

«Biliyorum baba, ama o kadar gecikmişti ki, hastanede başına iş açarlar diye korktu.»

Libby verandada tabureye doğru yürüdü. Evlerini kanaldan ayıran yumuşak otlarla örtülü boş araziyi dalgın gözlerle süzerek oturdu. Güneş büyük bir kızıl alev gibi ufka yaklaşıyor, ışınlarıyla dokunduğu her şeyi renkten

renge boyuyordu. Spence, kızının önünden geçerek parmaklığın karşısındaki sandalyesine oturdu. Aldatıldığını anlayarak, öfkeyle ona doğru döndü.

«Kötü bir oyun oynadınız bana,» dedi.

Libby elini okşayarak ona gülümsedi. Nezaketle:

«Bekleyelim babacığım,» dedi.

Birden kızgınlığı geçti. Başıyla özür diledi. O zaten oldu olası güzel bir kızdı. Beaseley County'den ayrılmazdan önce bile böyle güzeldi. Gelgelelim, hiçbir zaman şimdiki kadar güzel olmamıştı. Saçları maviye çalan bir karanlıktaydı. İnce vücudu balık etinde ve sertti. Spence hayran hayran ona bakıyordu. Yirmi yaşındayken Maud da, hemen hemen, bu kadar güzeldi.

Gür bir sesle:

«Beni dinle, Libby,» dedi. «Biraz önce yaptığın sert çıkışı unutmadım. Sen de bilirsin ki bu, yapılacak şey değildi. Ben senin babanım. Seni yatakta bir erkekle yakaladığım zaman düşüncelerimi söylemek hakkımdır. Evlenme tasarısıyla ilgili sözlerini işittim, ama bu yolda henüz bir şey yapmış değilsiniz...»

Libby sessizce:

«Yapacağız,» dedi.

Spence ise sesini yükselterek:

«Evet yapacaksınız,» diye yanıt verdi. «Yatakta birlikte yattıktan sonra evlenmeyi istemek neye yarar? Yapacağınızı yaptınız bir kere. Artık yapacak bir şey kalmadı geriye! Çok şey gördüm yaşamda. Fakat seni eve döndüğüm zamanki durumda göreceğimi hiç düşünmedim...»

«İyi ama babacığım, unutma ki daha yeni izin aldık. Bir yığın kız biliyorum ki henüz onu bile almış değil...»

«Bu bakımdan haklısın. Jim canlı ve yakışıklı bir delikanlı. Konuşmasından henüz gözü açılmadığı anlaşılıyor. Gerçi, izni almakla kullanmak arasındaki zaman içinde gençlerin çoğu cılk çıkar; ama Jim onlara benzemiyor. Seninle evleneceğini söyleyince ona inandım.»

Libby bir şey söylemedi. Spence başını cevirdi, onu güneşin batışını seyreder durumda gördü. Günbatımının al-

tın ışıkları gözlerinde parlıyordu.

Spence, kızını rahatsız etmeden güneş batıncaya değin bekledi. Kolunu dokunur dokunmaz kız yerinden sıçradı. Gözleri yaşarmıştı.

«Nen var Libby?»

Başını babasının omuzuna koydu. Islak ve sıcak yüzünü onunkine dayadı. Kızgın bir sesle:

«Ne acı, baba!» dedi. «Evli gibiydik. Jim'in bu kadar çabuk gitmek zorunda kalışı çok kötü... Yalnız bu gece olsun burada kalabilseydi...»

Libby, omuzu üzerinde hıçkırdığı sürece Spence başını öteye çevirdi. Kaba eliyle hep onun saçlarını okşarken kanala bakıyordu. Maud'u ilk kez kolları arasına alıp avuttuğu günleri andı. O zamanlar Maud da Libby'nin yaşındaydı. Düğün günü güneş batıp da karanlık basınca, bir çocuk gibi ağlamaya başlamış ve ana babasının yanına dönmeyi istemişti.

Bir petrol gemisi körfez yönünde yavaş yavaş kanaldan aşağı iniyor, ışıkları solgun gökteki yıldızlar gibi parlıyordu. Spence, gözden silininceye dek geminin arkasından baktı. Sonra, kara dumanlar saça saça boş bir mavnayı çekerek, bentlere kadar güçlükle giden bir römorkör geçti.

Spence, Libby'in elini sıktığını duydu. Kızı alçak sesle:

«Her şey düzelecek,» dedi. «İki üç güne kadar Jim ihraç edilecek ve beni görmeye gelecek. O zaman her şey değişecek. Birlikte gideceğiz. İki yıldır onu görmedim, hep bekledim durdum, şimdi bal gibi iki üç gün daha bekleyebilirim. Hoş savaşta ölmedi ya. Hastanede yatıyor. Çok şükür, ölmedi, yaşıyor. Bundan sonra bütün yasamımızı hep birlikte geçlreceğiz. Gün meselesi artık bu. İki, hadi olsun olsun da üç gün... Ondan sonra ver elini Beaseley County! Elveda üzüntüler, düşünceler! Artık bir saniye bile beklemem burda. Memlekete döneceğiz...»

Spence heyecandan ürperdi. Korka korka:

«Peki, o zaman biz ne olacağız, Libby?» diye sordu. «Ananla ben ne yapacağız? Biliyorsun ki senin verdiğin-

den başka kırk paralık gelirimiz yok. Ne ile yaşayacağız? Ya Mavis, o n'olacak? Chet Michell yüzünden çekip gitti, bir daha dönmeyi de istemiyor. Bizi böyle yüzüstü bırakıp gitmen doğru değil. Tek başıma olsaydım, ben de sizinle gelirdim. Fakat ananla Mavis'i burada kendi yazgılarıyla baş-başa, yapayalnız bırakmak iyi bir davranış olmasa gerek?»

Libby kalktı, gözlerini kuruladı. Spence, kızının yüzündeki anlamın birdenbire değiştiğini sezdi.

«Jim haklı, baba. Senin bu korkunç yerden annemle Mavis'i de alarak ayrılman gerek. Burada kalman için hiçbir neden yok. Aramak zahmetine katlansan Mavis'i bulabilirsin. Mobilyaları satmakla da, pekala, otobüs parasını sağlayabilirsin. Jim'le gitmek üzere şehirdeki işimden ayrılınca, artık sana yardım edemeyeceğim. Bundan böyle başının çaresine bakmalısın.»

«İş bulamadığımı herkes biliyor, Libby!» diye Spence karşılık verdi. «Oysa çalışacak gücüm var. Henüz elden ayaktan düşmüş değilim.»

«Gerçekten Beaseley County'e dönmek isteseydin, yapacak bir yığın iş bulabilirdin. Sen ne dersen de, arasıra, senin Poor Boy'dan ayrılmak istemediğini düşünüyorum.»

«Çok tuhaf konuşuyorsun Libby. Bu düşünce de nereden esti kafana? Hiç duraklamadan söyleyebilirim: Dünyada Beaseley County'den güzel yer yok bence!»

«Belki de böyle düşünüyorsun. Fakat, öte yandan, yaşamanın burada daha kolay olduğunu biliyorsun. Memlekete dönersen, bütün yaz tarlalarda çalışman ve kışın da odun kesmen gerekecek. Oysa burada yaşamak ne kadar kolay: Birisinin haftada gelip birkaç dolar vermesini beklemekten başka işin yok!»

«Doğrusu, çok tuhaf şeyler düşünüyorsun bazen...»

Libby, babasının önünde dikildi.

«Bir zamanlar sen de benim gibi düşünüyordun,» dedi. «Parmaklığın karşısında, onun yanında ayakta durdu. Spence onu süzdü. Tavrındaki ciddiliği görünce, çabucak gözlerini indirdi. «İstersen, pekala, işleri yoluna koyabilir-

sin. Hem iş işten geçmezden önce yapsan iyi olur bunu.»

Spence dilinin ucunu dişledi. Tasaları gitgide artıyordu. Kızına bir daha baktı.

«Libby,» dedi, «belki de doğrudur söylediklerin. Ama, bir iki yıl daha beklersen belki işler yoluna girer. Bakarsın, ben küçük bir iş bulurum, sen de Jim Howard'la evlenirsin artık. O güne değin Jim'in seni bekleyeceğine bahse girerim. Böylece, hem şehirdeki işinden ayrılmamış, hem de ana babacığına birkaç kuruş yardım etmiş olursun.»

Libby güldü:

«Bunların olamayacağından korkuyorum, baba. Bir erkek bir kadını ancak bu kadar bekler, daha çok bekleyemez. Üstelik, onunla evlenmek için bir sürü kız da çevresinde fır dönüyor.»

Spence'in yanından ayrıldı. Mutfağın kapısına doğru yöneldi.

«Yemeği hazırlamak zamanı geldi, değil mi baba.»

Spence bir sıçrayışta kalktı.

«Kahvemiz de kalmadı,» dedi. «Üç gündür kahve telvesiyle idare ediyoruz.»

Libby, elbisesinin önündeki düğmeleri çözdü, birkaç dolar çıkardı.

Spence, onun yeşil banknotları açışına baktı.

«Ananın kuvvet şurubuna çok ihtiyacı var. Ayrıca, benim de tütünüm yok.»

Libby beş dolar verdi.

«İlaçtan ve tütünden çok, yiyeceğe ihtiyacımız var,» dedi.« Çarşıya gidince bunu aklından çıkarma, e mi!»

Spence:

«Elbette çıkarmayacağım,» diye söz verdi. «Dünyanın yiyeceğini alırım bu parayla! Sen şimdi ocağı yak, ben çabucak dönerim.»

Merdivenlerden hızla indi. Yola doğru koştu. Dükkanlar evinden üç yüz metre kadar ötedeydi. Fakat o, sıkışınca, zaman kazanmak için boş arsalar içindeki kestirme yollardan giderdi. Hafif içkilerle tütün satan yarım düzine

kadar ahşap kulübe bir yana bırakılırsa Poor Boy'da, ya da yakınlarda başka dükkan yoktu. South Side'in çarşısı ise bir mil uzaktaydı. Şehir ovada kilometrelerce yayılıyordu. İyi aydınlanmamış, karanlık sokaklardan hızla geçerken, kuzeyde, gökte yavaş yavaş batan güneşe benzer ışıkların yansıdığını görebiliyordu.

Önce bayiden yarım düzine tütün paketi aldı. Eğer yiyecekleri daha önce alırsa, tütüne para kalmayacağından korkmuştu.

Yolun yarısına gelince, Maud'un ilacını unuttuğunu anımsadı. Gelgelelim, bütün parayı harcamıştı. Eve ilaçsız dönmekten başka çıkaryol yoktu.

Çağırması üzerine Libby kapının arkasına geldi. Mutfak aydınlanmıştı. Ocağın ızgarası arasından parlayan büyük bir ateş gördü.

Çıkıları kızına uzatırken, soluk soluğa:

«Bütün bakkalları dolaştım, Libby,» dedi. «İşin kötüsü, parayı hepten yiyeceğe verdiğimden ananın ilacına metelik kalmadı. Bu akşam bir şişe bulup da götüremezsem kıyameti koparacak...»

Libby tek söz söylemeksizin paketleri masanın üzerine koymaya gitti. Kapıya gelince Spence'e bir dolar uzattı. Gülmeden sordu:

«Tütün almayı unutmadın elbet, değil mi baba?»

Spence gözlerini kızının yüzüne dikerek, yavaşça:

«Hayır,» diye yanıt verdi. «Niçin sordun?»

«Çünkü paralar suyunu çekti. Artık bu dolardan sonra hiçbir şeye güvenmemen gerekiyor.»

Ökçeleri üzerinde döndü ve mutfağa girdi.

Spence eczacıya giderken talihini denemek için Bill Tarrant Özel Kulübü'ne girmeyi düşündü. Böylece tek dolarını iki dolar yapabilirdi. Ne var ki, mağazaya geldiğinde iyice yorulmuş ve acıkmıştı. Eğer bu tek doları da zar atarak yitirirse, eve dönemeyeceğini biliyordu. Son kez parasını Bill Tarrant'ta çoğaltmaya yeltenmiş, kazanacağını ummuştu. Fakat daha ilk atışta, nesi var nesi yok, hepsini yitirmişti. Şu anda karnı öylesine acıkmıştı ki yeni-

den aynı korkulu oyuna atılmak istemiyordu. Eczacıya girerek büyük bir şişe ilaç ve artakalan ufaklıklarla da biraz daha tütün satın aldı.

Eve vardığında doğruca Maud'u uyandırmaya gitti. Işığı yakınca, karısını her zamanki gibi yüzünü duvara çevirmiş buldu. Neyse ki nöbeti geçmiş, üstünden yorganı tekmeleyip atmıştı. Spence, onu kızıştırmak için şişeyi gözlerinin önüne getirdi. Elini uzatmasını bekledi. Sonra şişeyi geri çekti. Maud doğruldu. Gözleri şaşkınlıktan büyümüştü. Şekerleme isteyen bir çocuğa benziyordu. Kâh ağlayarak, kâh gülerek sızlanmaya başladı.

Gözlerini şişeden ayırmaksızın, çabuk çabuk:

«Söylediğim bütün acı sözleri geri alıyorum,» dedi.

Spence şişeyi açarak bardağa biraz koydu. Sonra onu karısının yetişemeyeceği bir uzaklıkta tuttu. Maud'un yüzü gözyaşlarıyla ıslanmıştı.

«Spence, kötü niyetle söylemedim o sözleri. Biliyordum ki, ne yapar yapar Dr. Munday'in ilacından bir şişe getirirsin...»

Spence yatağın kenarına oturdu. Bardağı verdi. Maud, ağzına götürerek, zevkle, lıkır lıkır son damlasına kadar içti.

Spence, şişeyi görebilmesi için kaldırarak:

«Maud,» dedi, «bu bir dolarlık şişelerdendir, biliyor musun? Uzun zamandır böyle büyüğü eline geçmedi, değil mi? Son günlerde aldıklarımızın hepsi yarımşar dolarlık, ufak tefek şeylerdi.»

Maud:

«Tanrı yarlığasın seni!» diye titreyen dudaklarıyla mırıldandı. Hâlâ güçlükle soluyordu. Bardağın ağzını yalayarak: «Dr. Munday'in ilacı olmasaydı, şu son günlerde ne yapardım, bilmiyorum?» dedi. Yeniden sırtüstü yattı. Yüzünü ıslatan gözyaşlarını elinin tersiyle silmeye çalışarak gülümsedi. «Beni yaşama bağlayan tek şey işte bu!»

Spence, karısının omuzunu okşadı. Şişeyi döşemenin üzerine, kolayca alabilmesi için yatağın yanına koydu.

«Doğrusunu istersen Maud, bunun parasını Libby öde-

di,» dedi. «Satın almam için bir dolar verdi. Ben de gidip almaktan başka bir şey yapamadım.»

Maud, minnet dolu bir sesle içini çekti.

«Tanrı gönlüne göre versin,» dedi. Gözlerini kapadı. İlacın verdiği sıcaklık vücuduna yayıldıkça, mutlu bir gülümseme yüzünü aydınlatıyordu. «Tanrı herkese, böyle anlayışlı bir kız vermez; annesine kocaman bir şişe ilaç getiren bir kız bağışlamaz herkese.» Elini şişeye doğru uzattı, parmaklarını oynattı. Spence şişeyi avucuna koydu. Büyük bir yudum içerek geri verdi. «Tanrı gönlündeki kadar versin,» diye derinden soluyarak ve gözlerini kapayarak söylendi. Yüzünde mutluluk okunuyordu.

Spence birkaç dakika Maud'un yanına oturup kaldı. İstekle, onun yarı açılmış ağzına bakıyordu.

Libby sofrayı kurmuş, onu bekliyordu. Kocaman bir nohut tabağından buğular çıkıyordu. Spence oturdu. Oburcasına yemeye başladı. Libby bir kâse mısır bulamacı ile bir tava dolusu sosis getirdi. Spence, elinden geldiğince çabuk yiyor ve serbest kalan öteki elini de kullanmaktan geri durmuyordu.

Ağzı tıka basa dolu, gözlerini Libby'ye doğru çevirdi.

«Dünyada sosisle nohutu benim kadar seven bir başka insan yoktur, sanırım!» diye mırıldandı. «Ne yazık ki, her zaman burada kalıp yemeği sen pişirmiyorsun. Mısır bulamacıyla domuz sucuğunu bunca sevdiğim halde, her sabah elime geçmiyor. Sen burada olmadığın günler, pek öyle yiyecek bir şey bulamıyoruz. Anan oldum olası hasta. Ya da hasta olmak üzere. Mutfağa inmek istemiyor. Çoğu kez yemeği pişirmeye yelteniyorum, fakat beceremiyorum: Mutfağa gidip durmadan dolaşıyor ve sonunda eli boş dönüyorum. Biraz kahve pişiririm, o kadar...»

Libby sıcak mısır ekmeklerini fırından çıkarmaya gitti. Getirip masaya koydu. Spence büyük bir parça kopardı. Tabağını nohutla doldurdu.

«Ne mutlu böyle güzel bir yemek yiyene!» dedi. «Burada öyle insanlar var ki, bu yemeklerin adını bile işitme-

mişlerdir. Kendi kendime sorarım hep: Nohutu ve bulamacı bilmiyorlarsa, acaba yemeye değer ne buluyorlar bu adamlar? Arasıra bunlardan da yemeseydim, hayat benim için yaşanmaya değmezdi doğrusu!»

Gözlerini kaldırdı. Libby'nin arkasında bir şeye baktığını gördü. Kızının bu kadar dikkatle gözlediği şeyi öğrenmezden önce, bir lokma sosis daha yuttu. Libby iskemlesinden kalktı. Spence, bir parça ekmek daha alırken:

«Ne var, Libby?» diye sordu.

Libby dönmesi için işaret etti. Spence geriye döndü: Maud, eşiğin üzerinde ayakta, çekingen çekingen duruyor ve gülümsüyordu. Pembe geceliği göğsünün üzerinden kaymıştı. Onu tutmak için elini göğsü üstünde gezdiriyordu. Dengesini bozmamak için de bir yandan öbür yana sallanıyordu. Kapının pervazına tutunmak üzere elini uzatırken sendeledi. Ellerini göğsüne dokundurdukça ürperiyordu. Geceliği yere kadar inmişti. Ayaklarını ondan kurtardı ve güldü.

Spence karısının bu biçim çıkagelmesiyle şaşırdı. Libby annesine doğru giderek kollarından yakalamaya çalıştı. Maud gerileyerek ona bir şamar attı. Libby yana sıçradı. masaya doğru kaçtı.

Spence ayağa kalkıp karısını kolundan yakaladı.

«Bu ne hal, Maud? Böyle gezinmek de yeni mi çıktı? Hadi bakalım, git ve çabucak yat!»

Maud kolunu kaldırdı, elini iyice açarak kocasının şakağına, kulağını çınlatan bir tokat attı. Spence hemen çöktü ve süt dökmüş kedi gibi başını silkeledi.

Maud, kurumla başını sallayarak:

«Hasta bir kadını yapayalnız bırakmanın ne demek olduğunu sana öğretecektir bu,» dedi.

Bir süre Spence'le Libby'e baktı. Sonra, dizlerini kaldırıp alımlı adımlarla yürüyerek masaya yaklaştı. Yarı yolda durdu.

«Bulamaçla nohuttan konuşulduğunu duydum,» dedi. Bir kızına, bir kocasına baktı. Sesinin olanca gücüyle: «Ben de zaten bunlardan konuşulmasını istiyordum!» diye

bağırdı. Biraz durdu, karnının üzerinde bulunduğunu sandığı tozları parmaklarının ucuyla silkti. «Bulamaçla nohuttan söz açıldığına göre, demek ki memleketteyiz. Söyleyin n'olur, Beaseley County mi burası?» diye yüksek sesle gülerek sordu. «Söylesenize!»

Spence, durumunu kavramışcasına başını salladı.

«Libby, anan bir dolarlık şişenin hepsini birden içmiş. İnan bana, şimdi sarhoş. Yoksa, kuyruğunu kapana kıstırmış bir fare bile buranın Beaseley County olmadığını bilir!»

Maud, naksız yere hakarete uğramış gibi başını salladı. Döndü, iki eliyle kapının payandalarına tutunarak, kurumlu bir yürüyüşle mutfaktan dışarı çıktı.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Libby'le Spence, Maud'u yatıştırmak ve yatağa yatırmak için akla karayı seçtiler. Ertesi sabah Spence gözlerini açtığında güneş evlerin üstünü daha yeni aşmıştı. Gelgelelim, ilacın etkisi silinmezden önce Maud evden kaçmanın yolunu buldu. Sokakta homurdana homurdana yürümeye koyuldu. Spence, onu, komşu kapılardan birini döverken yakaladı. Eve götürmek için iki elini sımsıkı tuttu. Maud'un çığlık ve bağırtıları üzerine Chet'le Myrt uyandılar. Gürültünün nereden geldiğini öğrenmek amacıyla verandaya çıktılar. Spence, onlara hiç aldırış etmeksizin karısıyla birlikte evlerinin önünden geçti. Chet'ler de yatmaya gittiler. Aradan bir saat ya geçmiş, ya geçmemişti ki, Maud gürültü ve patırtılarıyla evi yeniden ayağa kaldırdı. Artık gülüp eğlenmeye hak kazandığını düşünüyor ve evde bir cümbüş havası yaratmakta ayak diriyordu. En sonunda, gece yarısından biraz önce, Libby onu tekrar yatmaya kandırdı. Biraz sonra kadıncağız derin bir uykuya daldı.

Spence başını yastıktan biraz kaldırdı. Odanın öbür ucunda hâlâ uyumakta olan Maud'a baktı. Derinden solu-

yuşlarını dinleyerek uzun süre uyanık bekledi. Kadıncağız yorganı üzerinden atmıştı ve geceliği görünürlerde yoktu.

Spence biraz daha uyudu. Fakat Chet Michell'in gür sesiyle sıçrayarak yeniden uyandı. Chet, hoşuna gitmeyen bazı şeyler için Myrt'e bağırıp çağırıyordu. Gözlerini ovuşturarak yatağın üzerinde doğruldu. Artık uyuyamayacağını anladı. Birkaç dakika Chet'i dinledi. Sonra öbür odaya bakmayı düşündü. Kapı ardına dek açılmıştı. İçeri bakar bakmaz, yüreği hop etti: Libby odada yoktu!..

Yataktan kalktı. Kapıya kadar yalınayak yürüdü. Libby'nin gerçekten gidip gitmediğini anlamak için, daha fazla ileri gitmeyi gerekli görmedi: Yatak bomboştu ve ortalıkta kızının elbiselerinden eser yoktu.

Canı sıkılmış olarak geri döndü. Pantolonuyla gömleğini aramaya koyuldu. Giyinirken, birisinin avluya bir leğen su serptiğini duydu. Mutfağın kapısına koştu. İlk gözüne çarpan şey, verandanın köşesi ile merdivenlerin arasında sabunlu bir su birikintisi oldu. Toprağın yavaş yavaş suyu emişine bakarak pantolonunu çekti. Verandasından Chet'in göz ucuyla kendisine baktığını sezdi. Parmaklığa kadar ilerledi, tiksintiyle suya tükürdü.

Chet'e bakmaksızın:

«Üzgünsün galiba, komşu,» dedi.

Chet gülerek direğe dayandı. Biraz bekledi. Sonra:

«Geceleyin karına kim ne yaptı?» diye sordu. «Onu azıcık okşayamadın mı, Dağdan İnme?»

«Chet'in daha adı okunmazken burda, arabamı pekala yürütüyordum. Yine de güçlük çekmeden yürütebilirim.»

«Beni dinlersen, karını evinde sıkı tut, daha iyi edersin. Yoksa, bir gece avcının biri keklik sanarak çantasına koyup götürecek onu.»

Eğildi, Maud'un geceliğini iskemlenin üstünden aldı, tortop yaparak Spence'e fırlattı.

«Al, Dağdan İnme, sabahleyin avluda buldum.»

Spence gömleği aldı, sabunlu suya yeniden tükürdü ve mutfağa girdi.

Ocakta bir tabak kızartılmış ekmek duruyordu. Kahve

hazırdı. Spence onu ısıtmak için ateşi yaktı. Dolaptan sorghum (*) testisini çıkardı. Akşamdan kalan büyük bir sosis parçasını masaya koydu. Ekmekten beş altı dilim keserek üzerine sorghum sürdü.

Kahve kaynamakta gecikmedi. Cezveyi alarak masanın üzerine koydu. Önündeki sorghum'lu ekmeği yiyip bitirince bir parça sosis daha kesti.

Kahvesinin son yudumunu da içtiği sırada, birisinin koluna dokunduğunu duydu. Maud olduğunu sanarak döndü, fakat Floyd Sharp'ın küçük kızlarından birini karşısında buldu. Kız ayakta duruyor, aç gözlerle, onun ekmeği sorghum'a banışına bakıyordu. Beş yaşlarında kadar vardı. Saçları tel tel parlıyordu. Floyd'un birbirine benzeyen öyle çok kızı vardı ki, Spence, bir türlü onları birbirinden ayıramıyordu.

Ağzına büyük bir lokma sorghum'lu ekmek koyarken:

«Sen Clarice misin?» diye kıza sordu.

Kız, gözlerini tabaktaki ekmekten ayırmaksızın başını salladı. Spence bir parça ekmek kopardı, üzerine sorghum dökerek kızcağıza uzattı. Kız çabucak kaptı. Ekmeğin yanlarından akan sorghum'u yaladı. İri, yuvarlak gözleriyle Spence'e baktı.

«Bay Douthit,» dedi, «benim adım Lillie Moe'dur. Clarice kardeşiminkidir.»

«Oh, biliyorum. Yalnız, arasıra, adlarınızı karıştırıyorum da... Şimdi kaç kardeşsiniz siz?»

Kız ciddi ciddi:

«Yedi bacım var,» dedi. «Annem, bir sekizincisi de yakında gelecek, diyor.»

Ekmeğini bitirmiş, parmaklarını yalıyordu. Spence Sorghum'la iyice ıslanmış bir parça daha verdi. Kızın yiyişine bakarak:

«Kahvaltı yapmadın mı?» diye sordu.

«Yaptım Bay Douthit. Bulamaç yedim.»

(*) Suyundan şeker melas'ı (pekmezi) yapılan bir çeşit tropik ülke bitkisi.

«Öyleyse ne için geldin buraya?»

«Babam, yol haritasının işi var mı, yok mu öğrenmek istiyordu da...» Kendisine söylenmesi öğütlenen şeyi unutmaktan korkuyormuş gibi çabuk çabuk konuşuyordu: «Eğer işi yoksa kısa bir zaman için rica etti...»

«Baban ne yapacak haritayı? Yoksa memlekete mi gitmek istiyor?»

«Hayır, Bay Douthit. Sanki gidecekmişiz gibi biraz haritaya bakmak istiyor da...»

Spence geniş bir soluk aldı.

«Oh,» dedi.

Bir başka ekmek dilimi üzerine sorghum dökerek kıza uzattı.

Lillie Moe kapıya doğru geriledi.

«Bu, arpa şekeri kadar güzel, öyle değil mi Bay Douthit?» diye sordu.

Spence:

«Öyle olmalı,» diye onu doğruladı. «Çünkü bundan daha iyisini yemedim.»

«Babama haritayı verecek misiniz, Bay Douthit?»

«Arıyacağım. Nerde olduğunu iyi bilmiyorum. Bulunca getiririm. Şimdi çok işim var.»

Lillie Moe kapıya doğru geriledi.

«Öyleyse hoşça kalın, Bay Douthit.»

«Güle güle Justine.»

«Ben Lillie Moe'yum.»

«Hadi, öyle olsun. Güle güle, Lillie Moe!»

Spence, evin içinden geçerken kızın çıplak ayaklarının çıkardığı hafif gürültüyü işitti. Sonra kapı kapandı. Bunun üzerine iskemlesini iterek ayağa kalktı.

Arka verandaya çıktığında, gün oldukça yükselmiş, öğlenin boğucu sıcağı toprağa düşmüş bulunuyordu. Chet gitmişti. Myrt avluyu süpürüyordu. Spence, sırtını bir direğe dayayarak dikkatle onu süzmeye başladı. Doğru dürüst bir neden olmadıkça, onunla konuşmazdı. Çünkü Chet'e yakın olan birisiyle bağlantı kurmak istemiyordu. Henüz Mavis sorunu ortada yokken bile, Chet'le anlaşa-

mamıştı. Bu yüzden Myrt, Maud'u görmeye gelmiyordu. Fakat işte Spence, onu avluyu süpürmek üzere süpürgesinin üstüne eğilmiş olarak görüyordu ya. Hem, istese, onunla dostça konuşabilirdi. Ayrıca, Chet'ten bir gün hıncını almak istiyorsa, bunu bir an önce gerçekleştirmeliydi. Myrt dudaklarından gülümsemesi eksik olmayan, tombul ve sarışın bir kadındı. Çirkin sayılmazdı. Spence, kimsenin kendisini görmediği zamanları kollar, arka verandaya çıkarak onu gizli gizli gözlerdi.

Myrt döndü, bir an ona baktı. Spence, kadınla konuşmak için merdivenleri inmeye başladı. Tam bu sırada, hâlâ Maud'un yastığının altına bakmadığı geldi aklına. Oysa şu anda en önemli iş bu idi.

Çabucak eve girdi. Ayaklarının ucuna basarak mutfağı geçti. Sessizce yatak odasına daldı. Maud horlayarak uyuyordu. Yatağa yaklaşarak elini yastığın altına soktu. Libby, evden her ayrılışında, annesinin yastığı altına biraz para koyardı. Spence kızının bu kez de koymuş olduğundan kuşku duymuyordu. Karısını uyandırmadan parayı bulmaya çalıştı, başının altını iyice yokladı. İlk kez hiçbir şey bulamadı. Bunun üzerine diz çöktü, elini yastık yüzünün içine daldırdı. Tam bu sırada Maud birden döndü, gözlerini açarak uyandı. Elini çekmesine fırsat vermeden Spence'e okkalı bir tokat attı. Kalkarak yatağın üzerine oturdu. Odanın dört köşesini gözden geçirdi.

«Libby nerde?» diye sordu.

Spence kalktı. Yatağın yanında durdu. Karısı uzanıp da elini yakalamazdan önce parayı alamadığı için kendine kızdı.

Maud, elini yastığın altına soktu. Para yerinde duruyor mu diye yoklarken:

«Libby gitti mi?» diye sordu. Biraz sonra aramayı bıraktı. Sevinçle gülümsedi. Yastığı okşayarak: «Libby gitmiş!» dedi.

Bunun üzerine Spence başını sallamaktan başka bir şey yapamadı. Kendisi gibi Maud da, yastığın altında para yoksa, Libby'nin henüz gitmediğini iyi bilirdi.

Spence, Maud'un kalkıp mutfağa gideceğini umarak:

«Libby ekmek kızartmış,» dedi. «Bir parça yemek istemez misin?»

Maud yastığı okşadı. Onu hiç kimseye vermek istemiyormuş gibi, başını üzerine koydu. Bir şey söylemeden Spence'e baktı.

Ne olur ne olmaz, Maud kararını değiştirir de mutfağa gider umuduyla Spence, biraz daha bekledi. Gelgelelim o, kocası içerde durdukça odadan ayrılmak için hiç bir harekette bulunmuyordu.

Yol haritasını aramak üzere Spence, içine öteberilerini koyduğu sandığa bakmaya gitti. Sandığı iyice boşalttı. Haritayı bulup cebine yerleştirinceye kadar içinde ne var, ne yok hepsini döşemenin üzerine döktü. Ön verandaya doğru yürürken yatağa bir göz attı: Maud hiç istifini bozmamıştı. Merdivenleri indi. Ağır adımlarla Floyd Sharp'ın evine doğru yollandı.

Poor Boy'da onun en iyi arkadaşı Floyd idi. Kendisinden daha gençti, henüz bu yaz kırk beşinci doğum yıldönümünü kutlamıştı. Gelgelelim, Spence'in saçları hâlâ sık ve kara dururken, onunkiler erkenden ağarmıştı. Spence, sık sık onun bu ağarmış saçlarına takılır ve «sekiz kız babası olan bir erkek, eğer başında birazcık saçı kalmışsa, kendini mutlu saymalıdır,» diye söylenirdi. Aşağı yukarı kendisiyle aynı zamanda yurdundan kalkıp baruthanede çalışmaya gelmişti. Fabrika kapanmazdan önce, South Side'da bir kira evinde oturuyordu. Şimdi ise boş bir arsa üzerinde kurduğu küçük bir barakada kalıyor ve kira vermiyordu.

Herkesçe de bilindiği üzere, bu mahalleye «Poor Boy Town» adını (*) veren Floyd idi. Çünkü kanalın yakınında bir kulübecik kurarak yerleşme hakkını ilk kullanan o olmuştu. Arkasından, uzun zaman kira veremeyecek durumda olan ve Poor Boy'un adını duyan başka işsizler sökün etmişti. Öyle ki, bir yıl sonra yüz aile orada yerleşmiş bulu-

(*) «Yoksul Delikanlının Kenti» demektir.

nuyordu. Toprak alçak ve bataklıktı. Yağmur biraz fazla yağınca sular her yandan taşıyor, avluları ve yolları sel basıyordu. Arsa sahiplerinin çoğu bu yerleşmeye önem vermiyordu. Çünkü, biliyorlardı ki, şehir, vergilerin ödenmediğini bahane ederek buraları onların elinden nasıl olsa alacaktı.

Poor Boy gide gide South Side'a eklenmişti. Fakat ovada kilometrelerce yayılan şehir, bu mahalleyle hiç ilgilenmiyordu. Çünkü buranın halkı yoksuldu, vergileri ödemiyordu. Şehir Meclisi üyeleri ise, koltuklarını koruyabilmek için hiç de onun oyuna bağlı değildiler.

Poor Boy'da oturanların çoğu, Arkansas, Tennesse, Alabama ve Georgia'dan getirilen, baruthanenin eski işçileriydiler. Fabrikanın işlediği iki yıllık süre içinde kimileri uzmanlaşmışlar ve saatte bir buçuk dolar kadar para almışlardı. Poor Boy'da hiç kimse fabrikanın neden kapandığını ve makinelerin gemiyle niçin başka yere taşındığını bilmiyordu. Kimileri bunun nedenini fabrikanın Atlantik ya da Pasifik kıyılarından çok uzakta olmasında buluyorlardı. Kimileri ise, hükümetin buna benzer çok sayıda fabrika kurmuş olduğunu öne sürüyorlardı. Kapanışın nedeni her ne olursa olsun, ortada bir gerçek vardı. Yüzlerce aile İşsizlikten perişan olmuştu. Gerçi İçlerinden birçoğu, memleketlerine dönebilmek için köşeye birkaç kuruş atmayı unutmamıştı. Onların dışında kalanlar ise, gitmek şöyle dursun, şehirdeki hesaplarını bile temizleyecek durumda değildiler. Yaşayabilmek için bir yıl boyunca mobilya, otomobil, radyo ve piyanolarını satmışlardı. Sonunda, satacak ne arabaları, ne de başka bir eşyaları kalmıştı. Ancak çok girişken olan bazıları postu kurtarmış ve Poor Boy'da yaşamanın yolunu bulmuşlardı. On, on iki kadar aile, kanalın aşağısında, şehrin çöplüğü dolayında yerleşmeye gitmişti. Herkes orada vaktini, hurdacılara satmak üzere, demir parçaları ve kırılmamış şişeler bulmak için çöplüğü eşelemekle geçiriyordu. Floyd ile Spence ise pislik yığınını karıştırmaktansa açlıktan ölmeye and içmişlerdi.

Spence, kulübeyi çeviren sık otları geçtikten sonra,

Floyd'u, aviuyu gölgeleyen ağacın altına oturmuş buldu. Küçük kızlardan üç dördü koşarak avluda ona yetiştiler. Floyd'u her görmeye geldiğinde, sürüye bir başka sarışının daha katıldığını görürdü. Çocukların hepsi de minl mini ve açtılar. En yaşlılarının boyu masayı zar zor aşıyordu. Floyd'un karısı Bertha kucağında her zaman bir bebek taşırdı.

Kızcağızlardan biri Spence'in pantolonunun paçasından çekerek:

«Bay Douthit, bana bir kuruş verir misiniz?» dedi. «Ne olur, Bay Douthit!»

Spence küçük kızı itti. Ağacın altında oturmaya gitti. Şapkasını çıkararak terli yüzünü yelpazeledi. Ağacın arkasına saklanmış olan kızlar, onu merakla gözlüyorlardı. Floyd onları kovdu. Çocuklar tavuk sürüsü gibi dağıldılar. Fakat birkaç dakika sonra yine geldiler.

Spence öfkeli öfkeli yelpazelendi.

«Poor Boy'da sıcak daha da artarsa,» dedi, «bir gün şeytanın başını topraktan çıkardığını ve en sıcak yerde dükkanını açmaya geleceğini bildirirken görürsem hiç de şaşmayacağım hani.»

«Gerçekten de öyle.»

Floyd'un en büyük kızı Justine, evden çıkarak ağaca doğru ilerledi. On iki yaşında kadar vardı. Boyca çocukların en uzunu oydu. Öyleyken on yaşından yukarı göstermiyordu. Ağaçtan birkaç metre ötede durdu. Dikkatini üzerine çekinceye kadar Spence'i süzdü. Spence ona bakınca şaşırdı: Kız kendisine göz ediyordu!

Babası sıçrayarak ayağa kalktı. Gözleriyle sopa ya da değnek gibi bir şeyler aradı. Fakat bulmasına vakit kalmadan kız, saklanmak üzere evin arkasına kaçtı. Floyd yerden bir avuç kum alarak ağacın arkasındaki çocuklara savurdu. Kızlar eve girerek gözden silindiler.

Spence dönerek evin köşesine baktı.

«Şimdi ne yapacaksın, Floyd?» diye sordu. Kendisini gözetleyen Justine'in başının ucunu gördü: «Gerçekten kötü bakıyor!» dedi.

Floyd oturmuş, üzüntülü üzüntülü, pabucunun ökçesiyle toprağı dövüyordu. Sonunda:

«Tanrı bilir!» dedi.

Bütün bu yaz Floyd'un başı Justine'le dertteydi. Kız, sokaklarda dilenmek için sık sık evden kaçıyordu. Floyd her an ona göz kulak olamıyordu elbette. Çünkü işi vardı, tütün ve hafif içkileriyle uğraşmak için evde kalması gerekiyordu. Evin önünde, ancak ayakta durulabilecek kadar yüksek ve şekerleme, tütün, şişe gibi eşyasını üzerine koyduğu rafları içine alacak kadar geniş bir kulübe yapmıştı. Gerçi çok kazanmıyordu, ama haftada eline geçen birkaç dolar ailesinin hiç değilse açlıktan ölmesini önlüyordu.

Bugüne dek hep böyle kötü bir duruma düşmemek için çalışmış, üstesinden de gelmişti. Fakat şimdi, Justine'in gidişatına bakarak, kendi kendine, namusuyla daha ne zamana kadar yaşayabileceğini soruyordu.

Poor Boy'da, ailesini geçindirebilmek için marihuana sigaraları satan erkekler ve evlerini randevu yerine çevirmiş birçok kadın vardı. Bu bakımdan, ailesine iyi bakamaz, ya da başka bir semte götüremezse, sonunda bütün kızlarının teker teker Justine'in durumuna düşeceğini biliyordu. Nitekim Justine'i, birkaç metre ötedeki Mattie Watson'ın evinde ve onun kızlarından biriyle marihuana sigarası içerken görmüş, şaşırıp kalmıştı. Eve gelince ona temiz bir dayak atmıştı. Ne yazık ki bunun hiçbir şeye yaramayacağını biliyordu. Kız, daha bu yaştayken erkeklerden nasıl para sızdıracağını öğrenmişti.

Bir küçük kız koşarak yolu geçti. Floyd'un dükkancığının önündeki parmaklığı aştı. Floyd kalktı, kızın ne istediğini öğrenmeye gitti.

«Annem on sentlik şekerleme istiyor. Bay Sharp biraz fazla versin dedi.»

Floyd bir kesekâğıdına, birbirine yapışarak tortop olmuş şekerden koyarak verdi. Kız, Floyd'un avucuna on sentlik bir sikke koydu ve hızla eve döndü. Kızlarından birçoğu, babaları kendilerine şekerleme verir umuduyla di-

şarı fırladılar. Fakat Floyd onları kovdu ve kapıyı anahtarla kitledi.

Justine, dükkanından dönen babasını gözetleyerek:

«Evinize, sizi görmeye gelirsem bana 25 sent vermez misiniz, Bay Douthit?» diye sordu. «Cevap versenize Bay Douthit?»

Spence sinirlenerek kızı itti.

«Beni rahat bırak!»

Kız:

«İstediğiniz her şeyi yapmaya hazırım,» diye yalvardı. «Evet, doğru söylüyorum, Bay Douthit, her şeyi...»

Babası ağaca yaklaştıkça, kız, yavaş yavaş geriliyordu. Kaçmazdan önce Spence'e gülümsedi ve küçük bir göz işareti yaptı.

Floyd bir avuç kum alarak kızına attı. Spence sıkılmış görünüyordu.

Floyd tasalı tasalı:

«Sana ne söyledi. Spence?» diye sordu.

Spence başını salladı. Çocuğun söylediklerini yinelemeyi göze alamadı.

«Oh, hiç, Floyd!» diye cevap verdi. Bu yalandan sonra gözlerini kanala çevirdi ve yelpazelenmeye koyuldu. Floyd duruk gözlerle ona bakıyordu. «Dinle Floyd, ben senin yerinde olsaydım, onu doğru yola getirmeye çalışırdım. Böylesi bir genç kız insanın başına iş açabilir. Başıma geldi de ondan biliyorum: Bak işte Mavis şu anda uçuruma yuvarlanmış bulunuyor...»

Floyd:

«Tasarlayamayacağın kadar kötü durumdayım,» dedi. Sesi soğuk ve güvensizdi: «Bir tek kızım olsaydı bu, üzerinde durmaya değmezdi. Oysa sekiz kızım var benim, üstelik bir tanesi de yolda. Bizim lambanın gazı tükeninceye kadar on, on iki tane daha yapabilirim.» Başını üzgün bir tavırla salladı. «Bütün bunların nedeni, şu Tanrının belası yer: Yani Poor Boy! Nerdeyse, diyeceğim ki, buraya başkalarının da gelip yerleşmesine yol açtığım için Tanrı cezalandırıyor beni! Çünkü ben gelip bu kulübeyi

buraya kurmasaydım, Poor Boy diye bir yer var olmayacaktı. Buraya ilk gelen ve Poor Boy adını veren benim. Öyleyken, her şey bana karşı çıkıyor şimdi. Demek ki ektiğimi biçiyorum. Buna inan Spence!»

Spence dostça:

«Yapacak bir şey yok, Floyd,» dedi. «Burada oturan insanlar var oldukça, Poor Boy adı da var olacaktır.»

Floyd:

«Olsun,» diye ayak diredi. «Yine de bir şeyler yapabilirdim. Sözgelişl, mahalleyl ateşe verebilirdim. Ya da onu Şehir'e yıktırtabilirdim. Ne bileyim, daha başka bir şeye kalkışabilirdim...»

«Yapabileceğin en iyi şey memlekete dönmekti, Floyd. Bu, seni kararsızlıktan kurtaracaktı. Ben her gün geri dönmek işiyle uğraşıyorum.» Yol haritasını çıkararak Floyd'a uzattı. «Bana bildirmeden çekip gitmezsin, değil mi? Senin küçüklerden biri, bakmak için haritayı istediğini söylemişti de...»

Floyd inandırıcı bir sesle:

«Hayır, gitmiyorum!» diye cevap verdi. «Yalnız arasıra memleketi özlüyorum. Haritaya bakınca içim açılıyor. Dönmenin bir yolunu bulabilseydim bir dakika beklemezdim burda. Doğrusu bu ya Spence, ayrılalı beri o kadar zaman geçti ki, nerdeyse kendimi oralı değilmişim sanacağım. Tanrı için söyle Spence, bu durum insanın içine düşeceği duyguların en kötüsüdür, değil mi?..»

On beş yaşlarında kadar uzun boylu bir kız, şehir doğrultusunda sokaktan aşağı iniyordu. Evin önünden geçerken Spence'le Floyd'a gülümsedi ve adımlarını yavaşlattı. Poor Boy'daki kızların çoğundan iyi giyinmişti. İskarpinleri yüksek ökçeliydi. O kadar yavaş yürüyordu ki kımıldamadığı söylenebilirdi. Küstah ve ayartıcı bir tavırla onlara bakıyordu. İkisinden de yüz bulamadı. Öyleyken, omuzu üzerinden onları süze süze yoluna devam etti.

Floyd:

«Henry Dudley'in kızı,» dedi. «Bir aydır hep bu saatte buradan geçiyor.» Kayboluncaya kadar kızı gözleriyle

izlediler. Floyd başını sallıyordu: «Artık kızlar sokağa çıkmak için geceyi bile beklemiyorlar. İkindi üzeri şehre iniyor ve karanlık bastığı sırada da oynaşlarını buluyorlar.»

Floyd'un küçük kızları koşarak avluyu geçtiler. Her ikisi de evin köşesinde gözden silininceye kadar çocuklara baktılar. Spence ayağa kalktı. Şapkasını başına geçirdi. Güneş alçalıyordu:

Floyd ciddi bir sesle:

«Böyle giderse bir gün bir halt karıştıracağım,» dedi. «Ne olacağını bilmiyorum, ama mutlaka bir şey yapacağım. Bu böyle sürüp gidemez çünkü. Bir çıkar yol bulmam gerek. Yoksa, bütün yavrularımı götürüp kanala atacağım. Bunu şimdiye dek yapmadımsa, her aklıma geldikçe, yüreğim parçalanıyor da ondan. Elbette, hiç kimse, elinde kalan tek şeyini de yitirmek istemez. Şu anda beni yaşama bağlayan tek şey, biricik neden, kızlarımdır.»

Spence şapkasını çıkardı ve yeniden ağacın altına oturdu. Floyd'u bu kadar derin bir üzüntü içinde bırakıp gitmeye gönlü razı olmamıştı...

BEŞİNCİ BÖLÜM

Spence bir saat kadar daha ağacın altında kaldı. Artık Floyd azçok açılmıştı. Spence şapkasını giydi ve ona saçma bir hareket yapmamasını öğütleyerek ayrıldı. Yolun yarısına varmıştı ki, birisinin arkasından geldiğini sezdi. Geriye döndü, gülümseyen Justine'i gördü. Ağzını açmadan, yerden bir taş alarak attı. Kız, hızla eve doğru kaçtı.

Birkaç dakika sonra, sokağın köşesini dönerken, evinin önünde küçük kara bir otomobil gördü. Bu, şimdiye değin gördüğü arabalara hiç benzemiyordu. Hemen ağacın arkasına saklandı. Gerçi kiraları toplayan adamın bej renginde bir otomobili vardı. Ama Spence, üç aydır kira borcunu ödemediği halde, tahsildarın kendisini faka bas-

tırmak için arabasını değiştireceğini sanmıyordu. Komşularından hiç kimsenin bu kadar yeni bir otomobili yoktu. South Side'da bile böyle bir arabası olan kimseyi tanımıyordu.

Elli metre kadar uzakta durarak evi gözetledi. Verandada, birisini arıyormuşçasına yolun iki yanına bakan bir genç kadın gördü. Başını ağacın arkasına saklayarak görünmemeye çalıştı. Kadın, zaman zaman eve gelerek Mavis'in niçin okula gitmediğini soran öğretmenlere benziyordu. Öyle ama, yazın okullar kapalıydı. Demek ki o, bir başkasıydı. Acaba kimdi, ne istiyordu? Spence meraktan çatlıyordu. Evden uzakta daha fazla bekleyemezdi. Önüne bakıyor görünerek sokakta ilerledi. Bu arada kadını da gözetlemekten geri durmuyordu. Ön avluya gelince, kadın kendisine baktı. Spence o zaman su parasını ödememiş olduğunu anımsadı. Kadın bunun için gelmiş olsa gerekti. Avluya girdi. Verandaya doğru yürüdü. Şapkasını çıkardı.

«Günaydın, bayan!» diyerek kadını selamladı.

Kadın sevimli bir sesle ve bir işadamı tavrıyla:

«Spence Douthit siz misiniz?» diye sordu. Öylesine içten görünüyordu ki Spence şaşırdı. Ne kiraları toplayan adama, ne de öteki tahsildarlara benziyordu. Hatta gülümsüyordu. «Bay Douthit sizsiniz, değil mi?» diye yeniden sordu.

Spence istemeye istemeye:

«Evet, adım Douthit'tir,» diye onayladı. Fakat hâlâ dostça mı, yoksa düşmanca mı davranacağını kestirememişti. «Su parası için mi geldiniz, bayan?»

Kadın hemen gülümsedi.

«Hayır,» dedi. «Niçin sordunuz?»

Spence:

«Oh, hiç...» dedi. «Birden aklıma geldi de...»

Kendi kendine, «Acaba kadın ne istiyor?» diye soruyordu.

«Sanırım ödemeyi geciktirdinlz?»

«Evet, gecikti blraz...»

Kadın bu borçtan sanki kendisi sorumluymuş

gibi başını salladı.

«Yazık,» dedi. «Oysa, kolayca ödenebilirdi bu...»

«Öyle, ama ödemeyeceğim! Ben başkaları gibi sıkıntıya gelemem. İnsan onları görünce, sanki borçların ödenmesi beş dakika gecikirse kıyamet kopacakmış sanıyor.»

Kadın, oturarak küçük bir evrak çantası açtı. Spence verandanın merdivenini çıktı. Onu görebilecek durumda, bir sandalyenin kenarına ilişti. Libby gibi o da ufak tefek ve ince yapılıydı. Koyu kestane rengi saçları özenilerek taranmıştı. Bacakları uzun ve düzgündü. Etekliğinin altından apaçık görünen dizleri küçük ve yuvarlaktı. Spence, tuvaletine bakarak, onun şehrin bir başka semtinden geldiğini anlıyordu. Çünkü South Side'li kadınlardan daha iyi giyinmişti. Yirmi, yirmi iki yaşlarında gösteriyordu.

Kadın birdenbire başını kaldırdı.

«Bayan Jouett'i tanırsınız sanırım.» dedi. «İşte o bayan bana rica etti ki...»

Spence, damdan düşercesine:

«Dün buraya gelen kartaloş, değil mi?» diye sordu. «Nasıl tanımam? Öyle bir tanıyorum ki! Doğrusunu isterseniz, ömrümde onun kadar mostralık bir karı görmedim. Eğer bir elma kütüğü ile onun arasında seçim yapmak gerekseydi, hiç duraklamaz kütüğü alırdım. Tabii, siz ona benzemiyorsunuz bayan. Siz başkasınız. Her erkeğin hoşuna gidebilirsiniz.»

Kadın utanarak başını önüne eğdi. Spence, onun gülmemek için dudaklarını ısırdığını sezdi.

Sesine ağırbaşlı bir hava vermeye çalışarak, birden:

«Adım Miss Saunders,» diye kendini tanıttı. Çantasını yere koyarak bacak bacak üstüne attı. «Sizi görmekle görevlendirildim, Bay Douthit...»

Spence, niçin kendisini görmeye gönderildiğini sormak üzere ağzını açtı, fakat konuşacak yerde kızın dizlerine bakmaya devam etti. Miss Saunders doğruydu, etekliğini indirmeye çalıştı. Birkaç kez etekliğin ucunu çekiştirdi, sonra vazgeçerek bacaklarını açtı.

«Kızınız Mavis için sizinle konuşmaya geldim,» dedi.

Bir süre durdu. «Mavis kızınızdır, değil mi?» diye sordu.

Spence onu süzerek:

«Evet!» diye cevap verdi. «Ben de hep onu düşünüyorum.

«Öyleyse, bu konuda size bazı şeyler soracağım Bay Douthit. Benden hiç bir şeyi saklamayın. Çekinmeyin. Çünkü buraya size yardım etmeye geldim. Sakın, özel işlerinize burnunu sokmak isteyen bir yabancı saymayın beni! Tek isteği, ailenizi çağdaş yaşamın kargaşasına uydurmak için yardımınıza koşmak olan, içten ve güvenilir bir dost kabul edin. Ekonomik bunalım ve toplumsal yapının yeniden düzenlendiği çağlarda, aile topluluğunun her üyesi, bu topluluğun iyiliği için birlikte çalışmalıdır. Apaçık bir gerçek bu, öyle değil mi Bay Douthit?»

«Hayır, bunu demek istemiyordum matmazel!» Başını ağır ağır sağdan sola çevirdi. «Neyi anlatmak istediğinizi iyice anlayamadım da...»

«Neyse, Bay Douthit, bunu bir başka zaman açıklarım size. Öyle çağlar vardır ki, her aile, gerçeklere uyamamaktan doğan ve kökleri modern yaşayışın kargaşasına dayanan sorunlarla karşılaşır. Kim aileler dengeyi, ailece konuşmalar ve danışmalarla sağlarlar. En iyi yol da budur elbette. Öbür aileler —yani tam sizin durumunuzda olanlar— ise Toplumsal Yardım Kurumu'nun öğütlerine uyarlar. İşte ben de size böyle bir yardımda bulunmaya geldim. Sizden bir tek şey istiyoruz: Bu yolda bizimle birlikte çalışmak!»

«Çok güzel! Tam da bana göre bir iş! Ben zaten olup bitenlerle ilgilenmeyi severim.» Kızın ne söylemek istediğini hâlâ anlamadığı için kuşkuyla bakıyordu. «Yalnız siz bana nasıl davranacağımı söyleyin, gerisine karışmayın. O zaman bakın, nasıl yardım ederim size!»

Miss Saunders heyecanla:

«İşte buna sevindim,» dedi. «Birlikte çalışmayı istiyeceğinizi biliyordum zaten. Mavis evden ayrılalı birkaç gün oluyor, değil mi?»

«Üç, dört gün oluyor, sanırım.»

«Onu eve getirmek için uğraşınız mı hiç?»

«Hayır matmazel! Çünkü, şu koca şehirde onu nerede arayacağımı şaşırmıştım. Eğer bir izini bulabilseydim, mutlaka alıp eve getirirdim. Anasıyla ben...»

Miss Saunders sesini alçaltarak eğildi.

«Sizi beklerken karınıza bu sorunu açmak istedim. Bu gün kendini pek iyi bulmuyor galiba. Mavis'in gidişi mi onu böyle sarstı?»

«Dün akşam ilacı biraz fazla kaçırdı da ondan. Onun için üzülmeyin. Zamanla düzelir. Her seferinde böyle olur.»

Miss Saunders:

«Öyleyse, yine Mavis'ten konuşalım,» diye söze başladı.

Spence onun sözünü yarıda kesti:

«Bırakın da bir şey söyliyeyim,» dedi. «Mavis işinde tek suçlu, Chet Michell'dir. Şu bitişiğimizde oturan adam. O olmasaydı, Mavis de evi bırakıp kaçmayacaktı. Bütün yaz onu kolladım. Kızımı evine çekmek için fırsat bekliyordu. En sonunda, ben South Side'da bulunduğum bir gün, yuvasını yaptı kızcağızın.»

«Ne yaptı, Bay Douthit?»

Spence bir an durakladı. Çünkü Miss Saunders'in, söylemek istediği her şeyi bildiğini sanıyor ve tuhaf tuhaf ona bakıyordu. Miss Saunders onu yüreklendirmek için gülümsedi. Spence:

«Michell onu şey yaptı...» diye öfkeyle söylendi. «Yani namusunu kirletti, matmazel! Karısının pazara indiği ve benim de evde bulunmadığım bir sırada, Mavis'i içeri aldı ve başını yaktı. Bir kız bir kez yoldan çıkarıldı mı işi tamamdır...»

Miss Saunders boğuk bir sesle;

«Ona niçin engel olmadınız Bay Douthit?» diye sordu.

«Engel olmak! İyi ama, iş işten geçtikten sonra neye engel olayım? Çünkü kız eve sevinçli döndü. Bundan böyle, erkeklerle hoş vakit geçirebileceği bir yere gideceğini söyledi. Gitti de. Ama bunu Michell'in yanına komayacağım. Bekleyin biraz, ona ne yapacağını görürsünüz.»

Miss Saunders dizlerinin üzerinde tuttuğu kâğıtlara baktı. Düşünceli düşünceli dudaklarını dişleyerek kâğıtları art arda çevirdi, Spence'in gözlerinin içine doğru bakarak:

«Sizinle çok açık konuşmak istiyorum,» dedi.

«İstediğiniz gibi konuşabilirsiniz, matmazel! Bence hepsi bir. Duyduğunuz bütün sözleri, hatta duymadıklarınızı bilebilirim. İnsan benim gibi böyle Maud'la uzun zaman bir arada yaşarsa...»

Miss Saunders hemen ekledi:

«Bu değildi anlatmak istediğim. Şunu söylemek istiyordum: Kızınız konusunda sizinle apaçık konuşmak isteğindeyim.»

Spence, onun yeniden bacak bacak üstüne atışına baktı.

«Söyleyeceğiniz her şeyi dinleyebilirim,» dedi.

«Mavis'in başı daha büyük dertlere girmek üzere.» Spence'in dikkatini çekmek umuduyla doğruca yüzüne bakıyordu. «Eğer bu konuda henüz bir önlem almadıksa, bunun nedeni, Toplumsal Yardım Kurumu'nun ana babaya çocuklarını son bir kez daha korumak fırsatını bağışlamasıdır. Bunun için Bayan Jouett dün sizi görmeye geldi. Bu gün ben de aynı nedenle buraya geldim. Polis, Mavis konusunda bize bir rapor gönderdi. Biz de yavrunuzu yeniden kanadınız altına almanızı sağlamak amacıyla gerekli işleri çabucak yaptık Şimdi size düşen şu: Mavis'i günün 24 saatinde de göz altında bulundurmak. Böylece, sürmekte olduğu pis yaşantıya dönmesini önlemek. Bunu başarabilirseniz, Kurum'umuz kızınızı, bulup size verecek. Mavis on üç yaşındadır ve henüz çocuk sayılır. İşi polise bırakırsak, kızcağızı çocuk mahkemesine çıkarır. Bunun sonu, yavrucağın doğrudan doğruya 'Uygunsuz Kızlar İslahevi'ne gönderilmesi demektir. Ama öğütlerimi tutarsanız, bundan kurtulabilirsiniz. Şimdi açıkça anlatabildim mi?»

«Yani Mavis'in gerçekten uygunsuz birtakım işler yaptığını mı söylemek istiyorsunuz?»

«Çok genişsiniz, Bay Douthit! Kızınız bir orospu yaşantısı sürüyor!»

«Ne! Bu kadar düşmesi için üç dört gün yetti, ha?»

«Elbette.»

Spence başını kuvvetle salladı.

«İşte bu güzel,» dedi. «Demek ki o da babasına çekmiş. Mavis'in benim kızım olduğuna bundan iyi belirti ml olur! Çünkü ben de bir işe giriştim mi 'Ya hep. ya hiç' derim.»

Miss Saunders sesini çıkarmadı. Bundan sonra Spence, söyleyecek bir şey bulamadı. Oysa karşısındakinin yanıt beklediğini biliyordu. Öyle ama, o da bekliyordu. Sonra ne yapacağını şaşırdı. Gerçi Mavis kaçtığı zaman, başına kötü şeyler geleceğini sezmişti. Fakat işin sonunda Miss Saunders'le Bayan Jouett'in kendisini görmeye geleceklerini hiç düşünmemişti. Bir kadını, ya da kızı polis tutuklayınca, çok çok bir aylığına onu islahevine gönderir ve bir daha da ondan söz açmaz, diye düşünüyordu.

«Durumun ağırlığını lyice kavradınız mı Bay Douthit? Yeterince açık konuştum mu?»

Spence yanıt vermek lçin bekliyor ve onaylarcasına başını sallıyordu. Olup bitenleri düşünerek kendisini Chet Michell'den daha suçlu görmeye başlıyordu. Üzüntüyle:

«Ailemi Beaseley County'e götürebilseydim, bu felaketler de başıma gelmeyecektl,» dedi. «Büyük kızım Libby, memlekete dönecek. Biz ise ölünceye dek burada kalacağız. Elbette onu alakoyamazdık; çünkü Jim'le gitmeye karar vermişti bir kez. Beni, anasını ve Mavis'i yüz üstü bırakarak gidecek.»

Miss Saunders, canayakın bir tavırla ona doğru eğildi.

«Duygularınızı anlıyorum, Bay Douthit,» dedi. «Ne var ki, burada, ell kolu bağlanmış aile babası yalnızca siz değilsiniz. Günümüzün sık sık görülen olaylarındandır bu. Gerçl birtakım işler oldukça bol, ama bu çeşit güç ve yorucu çalışmalara dayanamayan yetkisiz insanlar da çok. Eğer uzman iseniz, o zaman sorun değişlr kuşkusuz. Çünkü nltelikli işçinin lsteklisi çoktur. Gelgelelim, siz yaşta blr kimse lçln yeniden bir meslek öğrenme çağının geçtlğlnl sanıyorum. Ellmizdekl llstelerde uygarca yaşayışın

kaçınılmaz ekonomik ve toplumsal düzenine uyamamış yüzlerce aile var. Kır yaşantısına alışmış çoğu kimse kendini şehirdeki yaşayış düzenine uyduramıyor. Çoğunlukla, bu insanların kafasında çok nüfuslu bir şehirdeki yaşama koşullarına karşı ruhsal bir gücenti ve yurt özlemi, eski tanıdık manzaraları yeniden görmek isteği bulunur. Bu da onların yeni düzene uymalarına engel olur. Ancak bizim gibi bu işlerle uğraşan kimseler, modern yaşamın bu yüce akışını anlayabilirler. Memleketinize dönünceye dek yapacağımız en iyi şey, çocuklarınızı ve özellikle genç kızlarınızı kurtarmaktır. İnanın, bu olup bitenlere gerçekten üzüldüm. Size yardım için elimden geleni yapacağımı bilmelisiniz.»

«Bu, benim suçum değil, matmazel. Görüyorsunuz ki, baruthanenin işlediği günlerde olduğu gibi artık yaşamımı kazanacak bir durumum yok. Genç kızlar, sevdikleri süs eşyasıyla yeni elbiseleri almak için gerekli parayı sokakta kazanmanın yolunu bir kez bulmaya görsünler; Mavis gibi yavrucaklar bile, artık uslu uslu evde oturmaktan hoşlanmaz olurlar. Mavis henüz bozulmamışken, buradan uzaklaşmanın bir yolunu bulmak için çok kafa yordum. Ama boşuna! Felek vurdu sillesini. İşte olan oldu. Elbette, Poor Boy'da oturmasaydık felaket bu denli çabuk gelmeyecekti. Bütün kabahat Poor Boy'da. Bu, Allahın belası yerde. Burası, bizim gibi yoksullar için bir bataktan başka bir şey değil. Üstelik, gittikçe daha derinleşiyor ve pisleşiyor. Kuşkusuz, dünyada daha birçok Poor Boy'lar var. Ve benim gibi, nereye gideceğini bilemeyen sayısız insanlar...»

«Bir gün gelecek bu koşulları toptan kaldıracağız, Bay Douthit. Sizinle aynı kanıdayım: Poor Boy bir rezalet! Şehirdeki suçların çoğu buradan doğuyor. Bana bıraksalardı hepsini ateşe verirdim bu kulübelerin...»

Spence korku içinde:

«Bunu sakın şimdi yapmayın matmazel,» dedi. «Bütün evleri ve kulübeleri yakarsanız, biz nereye gideriz sonra? Eskisinden de kötü bir duruma düşeriz.»

«Yani, 'zamanı gelince' demek istedim. Ondan sonra da bahçeleri ve eğlence yerleriyle bir işçi kenti kuracağız. Bir 'bahçe - şehir' olacak bu!»

«Kira parası alırsanız, bu şehir de pek işe yaramaz, matmazel. Çünkü, Floyd'la benim gibi kimseler, bu yüzden orada oturamazlar. Bir başka Poor Boy aramak zorunda kalırlar.»

Maud, kapıya kadar gelmiş, Miss Saunders'e bakıyordu. Spence gözlerini ona doğru kaldırdı.

Maud yüzünü ekşiterek:

«Kim bu?» diye sordu.

Spence çarçabuk:

«Kim de ne demek!» diye karşılık verdi. «İmdadımıza koşan bir hanım. Mavis'in eve dönmesi için bize yardım edecek.»

«Niçin yardım etmek istiyormuş?»

«Niçin olduğunu bilmiyorum. Mesleği, bizim gibi kimselere yardım etmekmiş.»

«Hiç gözüm tutmadı bayanı. Sanki şu kıravat satan kadınlara benziyor.»

Miss Saunders kalktı, verandayı geçerek Maud'un bulunduğu yere yaklaştı. Dostça gülümseyerek elini uzattı. Maud onu görmezlikten geldi.

Miss Saunders ezile büzüle:

«Ben Miss Saunders'im,» diye kendini tanıttı. «Kocanızla biraz konuşuyorduk.»

Maud, huysuzlandı.

«Konuşması gerekiyorsa ben ne güne duruyorum?» dedi. Bir adım geriledi. Kuşkulu ve küçümseyici bir bakışla tepeden tırnağa süzdü kızı. Miss Saunders çarçabuk ceketini düzeltti.

Maud sesini yükselterek:

«Kıravat satan hanımların, gelip böyle arkamda kocamla koklaşmalarını hiç sevmem!» dedi.

Miss Saunders:

«Anlamıyorsunuz, Bayan Douthit!» diye karşılık verdi. «Ben, burada Toplumsal Yardım'ın bir temsilcisi olarak,

resmi bir görevle bulunuyorum. Biz ailenizi modern yaşamın kargaşasına uyarlamak amacıyla size yardım etmek istiyoruz.»

Maud taş gibi durarak ona bakıyordu. Spence:

«Maud,» dedi, «ortada sinirlenecek bir şey yok. Bu hanım senin sandığın gibi değil...»

Maud keskin ve buyurucu bir sesle kocasının konuşmasını yarıda kesti:

«Ben ne söyleyeceğimi bilirim, çocuk değilim!»

Döndü, gözlerinden ateşler saçarak Miss Saunders'e baktı.

«Haydi bakalım, yavrum, fırsat elindeyken çek arabanı!»

Miss Saunders çabucak kâğıtlarıyla evrak çantasını topladı. Merdivene kadar geriledi.

«Bayan Douthit,» dedi, «hiç olmazsa burada ne için bulunduğumu açıklamama izin verin.»

«İşitmedin mi söylediklerimi?»

Miss Saunders merdivenin ilk basamağı üzerinde durarak Maud'u süzdü.

«Yapılması gereken kutsal bir görevim var,» dedi. «Bayan Jouett, sizi çağdaş yaşamın kargaşasına uyarlamak işini bana bıraktı. Ne söylerseniz söyleyin, beni yolumdan alakoyamazsınız, Bayan Douthit!»

«Benden size söylemesi: Bu işiniz! başka yerde yapın. Sokağın alt başında fingirdeşin, burada değil!»

Miss Saunders yöresini heyecanlı bakışlarla gözden geçirdi. Verandadan avluya atladı. Yardım dilenir gibi Spence'e baktı. Spence verandada geri geri gidiyordu.

Maud, sakin sakin:

«Ben, kadınların gelip de burnumun dibinde oynaşmasına göz yumamam,» dedi.

Spence:

«Öyle ama Maud, böyle kızıp köpürmen boşuna,» dedi. «Bu hanım bize yardım edecek. Senin kuşkulandığın şeyler için gelmedi buraya. Yanılıyorsun.»

Miss Saunders'e döndü.

«Doğru değil mi, matmazel?»

Miss Saunders tükürüğünü güçlükle yuttu.

«Çok doğru!»

Maud parmaklığa yaklaştı.

«Beni dinle yavrum, bir daha ağzını açarsan güzel dişlerini karnına dökerim!»

Korkutucu bir tavırla bakıyordu. Miss Saunders koltuğunun altındaki evrak çantasını sıktı. Elleri o kadar titriyordu ki, hareketlerine bir türlü söz geçiremiyordu.

Maud:

«Ee, sağır mısın, nesin?» dedi. «Söylediklerimi işitmedin mi?»

Karısı merdivenin yarısına gelmişti, Spence hep sokağa doğru geriliyordu.

Maud:

«Bu sürtükleri görmekle yeteri kadar canım sıkıldı!» diye bağırdı. Miss Saunders döndü ve sokağa doğru kaçtı. «Doğru, kaçmakta haklısın! Bir elime geç, bak bir daha böyle sürter misin buralarda!»

Maud, kız sokağa varıncaya kadar bekledi. Sonra, iğrentiyle tükürerek eve girdi.

Spence, Miss Saunders'in çarçabuk otomobiline bindiğini görünce avluyu geçti.

«Matmazel, siz Maud'a aldırmayın!» diye yalvardı. «O, oldum bittim böyle ileri geri söylenir durur. Üzülmeye değmez. Onun, konuşma biçimi böyle.»

Miss Saunders ona bakmıyor, kapıyı gözetliyordu. Spence otomobilin penceresinden başını içeri soktu, gitmesini önlemek amacıyla direksiyonu yakaladı. Sinirli sinirli:

«Mavis'ten konuşuyorduk,» dedi.

Miss Saunders, ona bakarak:

«Bu, çok iğrenç!» dedi. Korkudan beti benzi atmıştı. «Ömrümde böyle küçülmedim. Toplumsal Yardım için incelemeler yaptığım sırada bana böyle şeylerden hiç söz açmamışlardı. Toplumla ilgili çalışmalarımın beni bu tür bir kadınla karşılaştıracağını asla düşünmemiştim. Kendi-

me göre bir meslek seçmemiş olmamdan korkuyorum. Ben böylesi bir dile hiç mi hiç alışık değilim. Bay Douthit! Ah, ne yapacağım, şimdi ne yapacağım? Nasıl da sarsıldım. Şimdiye dek kimse benimle bu biçimde konuşmadı!»

Spence:

«Gitmeyin matmazel!» diye yalvardı. «Söylediğiniz o yardımı yapmadan ayrılmayın! Sizi gördüğümden beri, artık salt buna güveniyorum. Yalvarırım matmazel, vazgeçin. Aşıladığınız umutlardan sonra, hiç de hoş kaçmayacak bu!»

«Karınızın bir benzeri daha olmadığına inansaydım...»

«Onun gibisi yoktur, matmazel. Siz aldırmayın. Maud'a benzer huyda insanlar pek azdır dünyada. Zaten o, oldum bittim, öbür kadınlara benzemedi.»

Miss Saunders, bir karar vermek gerektiğini düşünüyormuş gibi dudaklarını ısırdı. Spence kaygıyla ona bakıyordu.

Derinden bir iç çekerek:

«Öyleyse, izin verirseniz, Mavis'ten konuşalım, Bay Douthit,» dedi. «Evinizde, ona göz kulak olmaya çalışacaksınız, değil mi?»

Spence, tumturaklı bir sesle:

«İnanın matmazel,» dedi, «elimden geleni yapacağım.»

Miss Saunders:

«Pek güzel,» dedi. Not defterinden birkaç yaprak kopardı. Üzerine bir iki söz yazdı. «İşte onu bulacağınız yer. Şehrin başına kadar otobüsle gidersiniz, dönemeçte inersiniz. 500 metre kadar şoseden aşağı yürürsünüz. Kapının üzerinde işareti göreceksiniz.»

Spence, sözcükleri heceleye heceleye, kâğıdı özenle incelendi.

«Vay anasını!» diye şaşkınca bağırdı. «White Turkey'den (*) söz edildiğini işittim. Mavis şimdi orada, ha?»

Miss Saunders başıyla doğruladı ve arabasını çalış-

(*) «Beyaz Hindi» demektir. (çev.).

tırdı. Spence:

«Ne iyi!» dedi. «Hey imanıma yandığımın! Bana kaç kez anlattılardı orasını. Ama, bir gün olup da oraya gideceğimi hiç düşünmemiştim, doğrusu. Galiba orası kalantorlara göre bir yer...»

«Oraya gidince yapacağınız şeyi sakın unutmayın, Bay Douthit. Mavis'le birlikte eve dönmenizi istiyorum. İyice anladınız, değil mi?»

Spence direksiyonu bırakarak:

«Her şey yolunda gidecek, matmazel!» diye güvence verdi. «Siz üzülmeyin.»

Miss Saunders gülümsedi:

«Raporumu tamamlamak için yine geleceğim,» dedi. Eve baktı. «Bir dahaki sefere, burada, sokakta buluşalım, Bay Douthit. Daha çok yaklaşmak doğru olmaz, sanıyorum. Apaçık görülüyor, karınız hasta.»

«Geldiğinizde onu iyileşmiş bulacaksınız. Hep böyle olur çünkü. Nöbet gelir geçer.»

Miss Saunders otomobil yürürken:

«Canı gönülden, iyileşmesini dilerim,» dedi. «Hoşça kalın, Bay Douthit!»

Spence, otomobilin sokağın köşesinde gözden silinişine baktı. Sonra, elindeki kâğıt parçasını yeniden inceledi ve sözcükleri ikinci kez heceledi.

ALTINCI BÖLÜM

Miss Saunders'in gitmesinden sonra, Spence, uzun süre onun söylemiş olduğu şeyleri düşünerek verandada oturdu. Ömründe şimdiye dek böyle bir kimseyle hiç karşılaşmamıştı. Onun neden kendi işleriyle ilgilendiğini ve yardım etmek için elini uzattığını anlayamıyordu. Çünkü yeryüzü, kira tahsildarlarıyla dükkancılar gibi insanın derdini dinlemek zahmetine bile katlanmayan kişilerle doluydu. Kendisinden çok Spence'i düşünerek son meteliğini

bile vermekten çekinmeyen Floyd Sharp'ın dışında bugüne kadar kimse ona yakınlık duymamış ve yardım önerisinde bulunmamıştı. Gerçi Bayan Jouett işbilir bir kadındı, ama taş yürekliydi. Miss Saunders ise ince ve anlayışlıydı.

Poor Boy'a geldi ilk günlerde bütün kapıları kendisine açık bulmuştu. Sokaktan geçerken dükkâncılar onu elleriyle selamlıyorlar, hatta veresiye olarak ne isterse alabileceğini söylüyorlardı. Borcunu bir iki ay geciktirse bile, onu sıkıştırmıyorlar ve hatta «Acelesi yok,» diyorlardı. Öyle ki, kelepir bir otomobil satın aldığı zaman, satıcı ondan Maud'la birlikte imzalayacakları bir kâğıt parçasından başka bir güvence istememişti.

Eskiden bütün bu olaylar olağan geliyordu ona. Çünkü baruthanede çalışıyor, her salı 62.5 dolar alıyordu. South Side'da oturan herkes, o günlerde Spence'e dünyanın en cana yakın insanları gibi görünüyordu. Gelgelelim, sonra fabrika kapandı ve işsiz kaldı. Bunun üzerine, gün geçtikçe, yavaş yavaş insanların davranışları değişti. Otomobiliyle eşyalarının büyük bir bölümü haciz olunmakta gecikmedi. Artık tahsildarlar her Allahın günü geliyor ve onu evden atmakla korkutuyorlardı. Açlık kapıyı çalınca, dükkâncılar da veresiyeyi kesmişlerdi.

İşte o günden sonra her şey gitgide kötüleşti. Eskiden kendisine güler yüz ve yakınlık gösteren kimselerin, şimdi sokakta karşılaştıkça, ne düşündüklerini biliyordu: Elbette; bu göçmen hırsızların, aylakların, kirasını bile ödemeyen bu düşkünlerin daha ne zamana kadar Poor Boy'da kalmalarına göz yumulacak? diye düşünüyorlardı. Zaten, birisinin çıkıp da kendisine «Seni kimse istemiyor!» demesi pek gerekli değildi. Çünkü, aşağı yukarı bütün yüzlerde aynı düşmanca anlatımı okuyabiliyordu. Bir gün, bir eczanenin önünde toplanmış bir küme işadamının yanından geçerken konuşulanları işitince donakaldı. İçlerinden biri: «Daha ne zamana kadar şu Tanrının belası piçlerin Poor Boy'da kalmasına dayanacağız?» diye sordu. Bir başkası: «Orasını bilmem, ama şu kadarını söyleyeyim ki, eğer bu orospu çocuklarından kurtulmamız biraz daha

gecikirse her birinin kulübesine okkalı birkaç dinamit yerleştireceğim. Bak, patlayıştan sonra geri kalan piçlerin hepsi de şehirden nasıl cızlamı çekerler!» diye yanıtladı. Hiçbiri Spence'in kendilerini dinlediğini sezmemişti. Bir başka adam: «İşin tuhafı, bütün bu ayaktakımı bu semte gelip de Poor Boy adını vermezden önce, çok iyi insanlar otururdu burada. Hem, onlar bizim kendi öz yoksullarımızdı. Bunlar gibi dağdan inme, bitli kimseler değildiler,» dedi. Spence, şu herifler de işsiz düşüp bütün mallarını yitirerek Poor Boy'a gelip yerleşmek zorunda kalsalardı, ne yaparlardı? diye kendi kendine sorarak uzaklaştı. Bu felaketin eninde sonunda bir gün onların da başına geleceğini düşünerek yüreğine biraz su serpildi. Çünkü, ne de olsa, onun her zaman için gidebileceği bir Beaseley County'si vardı.

Spence, verandadaki iskemlesinden kalkarak içeri girdiğinde güneş batmıştı. Evin tavanıyla duvarları henüz günün sıcaklığını taşıyordu. Fakat körfezden gelen meltem açık duran kapıyla pencerelerden içeri giriyordu. Maud iyice uyanmıştı. Yatağın üzerine oturarak başını ve omuzlarını duvara dayamıştı. Odada dolaşan Spence'e bakıyordu. Sonunda, kocası yanı başındaki sandalyeye oturdu.

«Mavis'i aramaya gideceğim,» dedi. Fakat o, ilgisiz bir bakışla kendisini süzüyordu. «Bulunca, doğruca eve getireceğim. Elbet, bu biraz zamanımı alacak, ama onsuz da dönmeyeceğim.»

Maud'un ağzını bıçak açmıyordu. Spence, kızını yeniden görmek hülyasıyla onun, biraz sonra yapacağı öneriyi kabul edeceğini umuyordu. Karısının şimdi parası olduğunu biliyordu. Çünkü Libby'nin, sabahleyin gitmezden önce yastığın altına bir şeyler koyduğu belliydi. Ayrıca, paraya göz diktiğinden karısının kuşkulandığını da biliyordu. Nitekim Maud, kendisine soğuk soğuk bakıyordu.

Spence, kendi kendine konuşuyormuşçasına:

«Mavis'in eve gelişi çok hoş olacak,» dedi. «Simdi kimbilir ne kadar yorgundur. Seni görünce nasıl sevinecek. Onun gibi bir kızcağız, anasına başkalarından daha

çok gerek duyar. Çünkü birçok yönlerden henüz çocuk sayılır o, öyle değil mi Maud?..»

Maud kuşkulu gözlerle ona bakmaktaydı.

«Mavis'in bulunduğu yere varmak için uzun boylu yol tepmek gerek. Hemen kalkmalıyım, yoksa geç kalırım. Belki de açtır yavrucak. Yemesi için bir şeyler almalıyım. Mavis'in eve aç dönmesini istemem. Sen ister misin, Maud?»

Maud'a bakmak için birdenbire başını kaldırdı, fakat gözleri onun sert bakışlarıyla karşılaşınca cesareti kırıldı. Libby'nın bıraktığı paranın bir bölümünü alabilmek için, eskiden onu kandırmak üzere başvurduğu bütün kurnazlıkları bir bir aklından geçirdi. Gelgelelim, bu hilelerden hiçbiri şimdiki duruma uymuyordu. Karısının taş yüreğini yumuşatacak bir şeyler bulmaya çalışarak uzun uzun düşündü. Sonra, yavaş yavaş gülümsedi. Ağır ağır:

«Bilmiyorsun, Maud,» dedi. «Mavis gideli beri inceden inceye düşündüm. Sonunda, haklı olduğumu anladım. Dünkü olaylar olmasaydı, belki de aklıma gelmeyecekti bu düşünce.»

Bilerek sustu. Başıyla kendi kendini onayladı. Maud'a baktı. Kadıncağız daha fazla dayanamadı.

«Sözü nereye getirmek istiyorsun, Spence?»

«Düşündükçe haklı olduğumu anlıyorum.»

«Neyi, Spence?»

«Hem bu pek öyle güç de olmayacak...»

Maud, kocasının kolunu yakalayarak kıyasıya sarstı. «Bana da söylemeyecek misin, Spence?» diye yalvardı.

Spence ona çarçabuk bir göz attı. Bir sıçrayışta ayağa kalktı. Kendi kendine:

«Seni köpek ısırası, seni!» diye söylendi. «Niçin bunu geç akıl ettin böyle?»

«Mavis'ten mi söz ediyorsun, Spence?»

«Libby'nin Jim'le evlendiği gibi Mavis'i de birisiyle baş göz ederiz. Yalnız bu kez parası ya da kazançlı bir işi olan birini bulmalıyız. Sonra, evlenir evlenmez, memlekete dönmek için onlardan para isteriz. Üstelik, pek de güç

olmayacak bu. Çünkü Mavis'le evlenmek isteyen bir sürü genç var ortalıkta. Ayrıca, en mızmızları bile imrendirecek kadar körpe yavrucak. Hem bir genç kız, onun gibi, bir yol sürtmeyegörsün, öğrenmeyeceği dalga yoktur artık. Şimdi bana öyle geliyor ki, Chet Michell'in yaptığı şey, belki de o kadar kötü değildi. Eğer Chet ayartmasaydı, Mavis kaçmayı aklından bile geçirmeyecek ve ben de bunları düşünmeyecektim. Ama bu, Chet'in kuyruğunu bırakacağım anlamına gelmez. Onunla hesaplaşmak boynumun borcu oldu artık.»

Solumak ve sözlerinin karısı üzerindeki etkisini görmek için durdu. Kadının, öne sürdüğü düşünceyi tartmakta olduğunu çabucak anladı. Yalanlarına kanmadığını göstermek için artık soğuk gözlerle bakmıyor, tersine, bu konuda ciddi bir düşünceye dalmış görünüyordu. Spence, onu gözlerken, işi ciddiye almaya başladığını anladı. Gitgide, bu konuda bir şeyler yapmak gerektiğine inandı.

Maud:

«Onunla evlenmek isteyen birini mi tanıyorsun, yoksa?» diye sordu.

«Hayır, öyle ha deyince olmaz bu iş. Ama, çevremizde ona uygun bir erkek de bulunur elbet. Hepsi de sırtını çevirecek değil ya. Bakarsın, Mavis gibi körpe kızlarla evlenmek isteyen birisi çıkıverir. Hem, ondan daha genci nerde var? Görüyorsun ki, bu evlenme işini yoluna koymak o kadar güç olmayacak.»

«Peki ama, evlenecek adamın paralı olduğunu nereden anlayacağız?»

«Mavis herifi kafese koymazdan önce, bilgi toplayacağım. Sonra da, kıza, bir zenginle sevişmenin bir yoksulla sevişmekten ayrı olmadığını anlatacağım. Elbette zengin adam, parasına dayanarak, daha çok sevilmek ister ve bunu sağlayan kadını beğenir. Bundan sonra, istenen sonucu elde etmek görmüş geçirmiş bir kadın için işten bile değildir.»

Maud:

«Ne yazık ki yirmi beş yıl önce bunları bilmiyordum,»

diye üzüntüyle söylendi. «Burada sürüneceğime kibar semtlerde sıkıntısız bir yaşam sürerdim.»

Spence kalktı. Sırtındakinden daha temiz bir gömlek buldu. Giyindi. Saçlarını ıslattı ve Maud'un tarağıyla kafasına yapıştırdı. Kesin bir sesle:

«Şimdi, paranın birazını bana vermelisin, Maud,» dedi. «İşleri iyi yürütmek için para gerek bana.»

Yatağa yaklaşarak elini uzattı. Maud:

«Eğer paraları har vurup harman savurur da bir halt edemezsen sakın karşımıza çıkma!» diye kocasını uyardı. «Çevirdiğin dolapları çakarsam, ölünceye dek metelik alamazsın benden! Bu işin şakası yok, Spence Douthit!»

Spence avucunu açarak karısına doğru uzattı.

«Bunun için üzülme. Mavis'i evlendirmeye karar verdim bir kez. Böylece Beaseley County'e de dönmenin yolunu bulmuş olacağız.»

Maud elini yastığın içine sokarak beş dolar çıkardı. Akıllıca davranıp davranmadığını anlamak ister gibi sessizce paralara baktı.

Spence, karısının caymasına fırsat bırakmadan parayı kaparak pantolonunun saat cebine koydu. Kadını yatıştırmak için:

«Sen şimdi şuraya uzan da rahatına bak,» dedi. «Üzülme. Her şey sana söylediğim gibi olacak. Az sonra Mavis'le birlikte döneceğim.»

Çabucak şapkasını aldı ve evden çıktı. Otobüs durağına doğru yürürken Mavis'e bir koca bulmanın yollarını düşünüyordu. Otobüse bindiğinde, bu işin kolayca gerçekleşeceğini aklı kesmişti artık.

Yol uzundu. Şehri geçmek gerekiyordu. Bu yüzden biri South Side'da, öbürü de yolun sonunda olmak üzere iki kez otobüs değiştirmek zorunda kaldı. Yanlış bir taşıta binmiş olmak kaygısı ve bu konuda biletçilerle yaptığı tartışmalar onu iyice yormuştu. Şehrin sınırındaki yolun bitimine geldiği zaman, kendini bir gün boyunca çalışmış sanıyordu.

Otobüs durur durmaz bütün yolcular kalktılar. Karan-

lıkta çabucak gözden silindiler. Çoğu, akşam yemeğine yetişmek için çırpınan memurlar ile büro hizmetlileriydi. İtilip kakılmaya alışmamış olan Spence, inmek için herkesin çıkmasını bekledi. Kapıda durdu. Biletçi parasını sayıyor, hesabını kırmızı bir karneye yazıyordu.

Spence dirseği ile adamı dürttü:

«Delikanlı, White Turkey'e şu aşağıdaki yoldan mı gidilir?»

Biletçi karnesini kapadı, gözlerini kaldırdı. Yirmi üç ile yirmi dört yaşlarında, kestane rengi bıyıkları olan bir gençti. Bir sigara çıkarıp yaktı. Sigaranın dumanını üfledi.

«Evet, oradan gidilir babalık!» diyerek başıyla doğruladı. «Galiba buraya ilk gelişin?»

«Doğru. Bu kadar uzak bir yere ilk kez geliyorum. Bayan Saunders söylemeseydi, asla gelmeyecektim buralara. White Turkey'den söz edildiğini çok işittim, ama oraya gideceğim hiç aklıma geimezdi.»

«Kim bu, babalık? Kızlardan biri mi?»

«Kim, Bayan Saunders mi? Hayır, sanmam ki onlardan olsun. Ama girdisini çıktısını biliyormuş gibi söz ediyordu buradan.»

Biletçi sigarasından art arda birkaç yudum çekti. Havayı dumanla doldurdu. Spence basamaktan yere indi.

Biletçi:

«Öyleyse gözünü aç, babalık!» diye öğüt verdi. «Kızlara abayı yakayım deme sakın!»

Spence döndü. Açık kapıdan delikanlıya baktı. Başını sallayarak güldü.

«Kaygılanacak bir şey yok, evlat,» dedi. «Kızım da orada çalışıyor.»

Biletçi konuşacakmış gibi ağzını açtı. Bir şey söylemeden bir süre bekledi. Dikkatle Spence'e baktı.

«İste bu çok iyi!» diye bağırdı. «Hay Tanrı yok etsin beni! Belki de sen haklısın babalık, ben yanılıyorum.»

Spence şoseye inmek üzereyken kurduğu tasarıları anımsadı. Geriye döndü, başını kapıdan içeri uzattı.

«Nasıl, otobüsçülükten aldığın gündelikten memnun

musun?»

Delikanlı:

«Eh, fena değil,» diye yanıtladı. «Daha da kötü olabilirdi.»

«Öyleyse niçin evlenmeyi düşünmüyorsun?»

«Nasıl olsa bir gün evleneceğim, babalık. Acelesi yok. Durup dururken başımı derde sokmak istemiyorum.»

«Sana hoş vakit geçirtmesini bilen güzel bir kızla evlenmek istemez misin? Hem de hemen.»

Biletçi sigarasından birkaç nefes daha çekti. İzmariti Spence'in başı üzerinden, kapıdan dışarı attı.

«Yine bir vaat mi, babalık?»

«Vaat değil, oğul. İstiyorsan hemen yapacağım. Sen yalnız 'evet' de, gerisini bana bırak.»

«Herhalde başından atmak istediğin biri var.»

«Değil oğul, sana yardım etmek istiyorum yalnızca.»

«Öyleyse, söyle babalık, tahtalarından biri mi eksik? Niyetin ne? Yoksa o biçim yosmalardan birini okutmak mı istiyorsun bana?»

Spence çabuk çabuk:

«Mavis'i anlatmak istiyorum,» dedi. «Yani kendi kızımı...»

«White Turkey'de çalıştığını söylediğin kız mı bu?»

«Tâ kendisi. Nasıl oğul, ha, ne dersin?»

Delikanlı motoru işletti. Araba yavaş yavaş kımıldadı.

Biletçi:

«Babalık!» diye kapıdan bağırdı. «Bu papatyalardan biriyle evleneceğimi sanıyorsan, kaçırmışsın sen! Belamı başka yerde arayacağım ben!»

Spence otobüsün dönüşüne ve hızla şehir doğrultusunda uzaklaşmasına baktı. Arabanın arkasındaki kırmızı ve yeşil ışıklar gitgide gecenin içinde gözden silindiler. Bunun üzerine Spence, yüz metre ötede bulunan elektrik işaretine doğru yürüdü. Uzun ve alçak yapının iyice yanına yaklaşınca, her köşede on beş, yirmi kadar otomobilin durduğunu gördü. Birkaç kişi bir arabadan inerek içeri girdiler.

Spence, gireğe (entrée) kadar ilerledi. Kapıyı itti. Projektörden gelen ışık yüzüne çarptı. Gözlerini bir an körleştirdi. İki elini gözlerine siper yaparak dar bir dehlize girdi. Karanlıktan birisi çıkarak onu kolundan yakaladı. Spence, kendisini inceleyen kısık dudaklı bir yüz seçti. Sonra yaralı, esmer bir ikinci yüz belirdi.

Adamlardan biri sertçe:

«Adın?» diye sordu.

«Bu da nesi! Ben Spence Douthit'im.»

«Nerden geliyorsun?»

«South Side'da oturuyorum.»

«İşin?»

«Eskiden, kapanmazdan önce, baruthanede çalışırdım.»

Adamlardan biri onu projektörün altına doğru itti. Yüzünde yara izi olanı:

«Burası özel kulüptür,» dedi. «Yalnız üyeler girebilir içeriye.»

Spence sesini yükselterek:

«Oh, biliyorum!» dedi. «South Side'da arasıra Bill Tarrant'a giderim. Orası da özel kulüptür.»

Yaralı adam:

«Ara bakalım şunu, Joke!» dedi.

«Üzerinde tabanca, bıçak var mı?»

Spence:

«Görüyorsun ki yok?» diye yanıtladı.

Spence kollarının altını, kalçalarını, bacaklarının arasını iki elin yokladığını duydu. Kısık dudaklı adam:

«Bir şey yok!» dedi.

Öbür adam Spence'e bir yumruk salladı.

«Güzel! Haydi gir içeri!»

Spence sendeleyerek eşiği geçti. Kendini bira, ter ve tütün kokusuyla dolu büyük bir salonda buldu. Parlak renkli bir gramofondan kulakları parçalayan, gürültülü bir müzik yükseliyordu. Salonun öbür ucundaki tezgâha varmak amacıyla kalabalık içinde kendine yol açmaya çalıştı. Halkın çoğu kısa kollu, açık yakalı spor gömlekler giymişti. Kimilerinin ise hafif kumaştan yapılma, yazlık ince giysi-

leri vardı. Spence'e salonda en az 70 - 80 kişi varmış gibi geldi Bu kadar büyük bir toplulukla karşılaşmak onu şaşırttı. Bill Tarrant'takinde ancak bazı geceler 30 - 40 kişi bulunurdu.

Bir ara birisinin göğsüne dayandığını duydu. O, hâlâ kalabalığı yarıp bara varmaya çalışıyordu. Kim olduğunu görmek için baktı. Kendisine gülümseyen körpe bir kız görerek afalladı. Başındaki topuzu birkaç yıl yaşlı göstermesine karşın, onu ancak on beş, on altısında sandı. Kız dayandıkça o, geriliyordu. Bir kadının kalabalık içinde böylesine açık ve ince bir elbise giydiğini, ömründe ilk kez görüyordu. Belinden başlayarak topuklarına inen, önü yırtmaçlı bir eteklikten başka bir şey yoktu üstünde. Nereye koyacağını bilmiyormuş gibi, bir dantel, omuzu üzerine gelişigüzel atılmıştı. Spence, güzel görünmesine karşın, yine de onu israf edilmiş saydı. Çıplak kıza hayran hayran bakıyordu. Gerçi, yazın Poor Boy'da termometrenin 40 dereceyi aştığı çok sıcak günlerde, mahalledeki öbür kadın ve kızların çoğunluğu gibi Maud, Myrt, Libby ve Mavis de evde çırılçıplak dolaşırlardı. (Çünkü giysileri terden kurtarmanın başka yolu yoktu.) Ama, onlardan hiçbiri, üzerine bir şey örtünmeden bu kılıkta dışarı çıkmak tehlikesini göze almazdı.

Kız elini Spence'in göğsüne koydu.

«Yalnızsın galiba, Koca - Bebek?» diye sordu. Adamcağızın göğsüne yaslanıyor ve kirpiklerini onu büyülemek için işveyle titretiyordu.

Spence ona bakarak, ezile büzüle:

«Oh, bilmem,» diye yanıt verdi. «Buraya gelirken hiç böyle bir şey düşünmemiştim de...»

Kız dizini Spence'in bacağına sürttü.

«İnsan arasıra kendini yalnız görebilir, değil mi Koca - Bebek?»

«Yalan da değil hani...»

«Öyleyse, bırak da azıcık seveylm seni, ha ne dersin?»

«Şimdi olmaz. Bunu düşünecek kadar zamanım yok,

ama...»

Utana sıkıla çevresine bakıyordu. Gelgelelim, birkaç adım ötede duran erkeklerin hiç oralı olmadıklarını görünce şaşakaldı. Kız:

«Ama, ne?» diye sordu.

«Üzerinde uzun boylu durmaya değmez.»

Kız yavaşça koluna girdi. Teklifsizce omzuna yaslandı. Spence onun göğsüne baktı. Kız, kolunu sallayarak:

«Ne oluyorsun, Koca - Bebek?» diye sordu.

Spence:

«Söylemek bana düşmez ama...» diyerek kıza doğru eğildi. Sesini kimsenin işitemeyeceği kadar alçalttı: «Belki ilgilendirmez beni, ama matmazel... Şeyiniz... turunçlarınız görünüyor...»

Kız Spence'in kolunu bıraktı. Geriledi. Tuhaf tuhaf onu süzdü. Sonra, birdenbire kahkahayı bastı.

Spence adamakıllı sıkıldığını ve şaşırdığını sezdi. Salondaki bütün insanların kendisiyle eğlendiğini sanıyordu. Çevresinde bulunanlara çabucak bir göz attı. Kimsenin ona aldırış ettiği yoktu. Kızın ne olduğunu görmek için döndü. Onun, kapının yanında duran bir başka kıza doğru koştuğunu gördü. Parmağıyla Spence'i göstererek durmadan gülüyordu. Spence döndü, salonun öbür ucunda gizlenmek için elinden geldiği kadar hızla kalabalığı yardı. Gramofondan müzik yeniden yükselmeye başladı ve o, kızları artık görmediği ve kahkahalarını işitmediği için sevindi. Barda kimsenin kendisini göremeyeceği bir yer bulmuştu...

YEDİNCİ BÖLÜM

Spence, tezgâhın arkasında duran dazlak kafalı, şişman adama:

«Bir likörle bir bira,» dedi. Islak tahtanın üzerine bir dolarlık banknot koydu ve kırışıklarını parmağıyla düzeltti.

Tezgâhtar Spence'i dikkatle süzdü.

«Nerden geliyorsun, arkadaş?» diye sordu. «Seni burada gördüğümü anımsamıyorum.»

Spence parayı tezgâhın üzerinde iterek:

«South Side'da oturuyorum,» dedi. «Bana bir duble likörle bîra.»

Tezgâhtar başını yukardan aşağı salladı.

«Belki de sizi bir daha göremeyeceğim,» dedi. «Şişeyle bardağı uzattı, birayı doldurdu. Sonra Spence'den doları aldı, yazan kasaya attı. «Böyle içmeye alışmışsanız, bu sizin bileceğiniz bir iştir, beni ilgilendirmez. Burada içecek bir şey almak için para verilir, öğüt dinlemek için değil!..»

Başıyla Spence'e bir «son» işareti yaptı. Başka müşterilere bakmak üzere tezgâhın öbür ucuna gitti. Spence likörüyle bîrasını içti. Arkasından bir bardak Ilkör daha doldurdu. Birkaç dakika sonra tezgâhtar döndü. Tezgâhın üzerine yeni bir şişe koydu. Spence'e anlamlı anlamlı baktı.

«Yeni müşterilerimize, bir defalık olmak, üzere, hep böyle yaparız. Patron iyi bir yol olduğunu söylüyor bunun. Ama yalnızca bir kez!»

Dirseklerini tezgâha dayadı. Spence'i gözden geçirdi.

Spence bir hareketle salonu gösterdi:

«Hey imanına yandığımın!» dedi. «Ne de çok yarı çıplak kadın var burda! Bu kadarını ilk kez görüyorum doğrusu! Kendi kendime sorup duruyorum: Nasıl edip de ele geçirdiniz onları?»

Tezgâhtar iki kolunu birden tezgâhın üzerine koydu. Spence'e doğru eğildi. Parmağıyla dürterek:

«Arkadaş,» dedi, «olağan işlerdendir bu. Hayatta çok görülür böyle işler. Burada gördüklerin neye benzer, bilir misin? Bir çiftçinin mısır tarlasında dolaşarak, ürünün durumunu anlamak için, şuradan bir başak, buradan bir başak koparıp yoklamasına benzer. Ne demek istediğimi anlıyorsun...»

Gözünü kırptı. Başını hızlı hızlı salladı. Spence bir likör daha yuvarladı.

Tezgâhtar salonu boydanboya süzdü. Dazlak kafasını okşadı.

«Eskiden iki çeşit kız vardı: İyiler ve kötüler,» dedi. «Bugün ise yalnız bir çeşit var: İyi - kötüler.»

Başını yukardan aşağı hızla salladı.

«Ne demek istediğimi anlarsın?»

Spence'in yanıt vermesine fırsat bırakmaksızın koluna vurmaya başladı.

«Günümüzde ana babalar kızlarının yaptıklarına aldırmıyorlar pek. Sanki büyüyünce birer orospu olsun diye yetiştiriyorlar onları.» Üzüntüyle başını salladı: «Bizim zamanımızda böyle değildi. İnsanlar çocuklarıyla övünürlerdi. Bu tür yerlerde kaşarlanmış orospular görülürdü ancak. Fakat şimdi, bir de şu bacak kadar kızlara bak hele! Onların yeri burası değil, elbette. Evlerinde olmaları gerekirdi. Kız babaları şunun bunun kızı peşinde koşuyorlar, böylesi yerlerde geçiriyorlar gecelerini. Kendi kızlarının da başkalarıyla ne haltlar karıştırdığını düşünmüyorlar bile...»

Spence:

«Ne demek istediğinizi anlıyorum,» diye başıyla onayladı. «Çünkü benim de iki kızım var. Küçüğü tam on üçüne bastı. Düşünüp duruyorum ki ona bir...»

Durdu. Ağzını açarak dinleyen tezgâhtarın dazlak kafasına baktı. Adam:

«Nen var?» diye sordu. Sonra döndü. Aynaya baktı. «Bana niçin böyle bakıyorsun?»

Spence boşalan likör bardağını tezgâha koydu.

«Söyleyin bana!» diye bağırdı. «Onunla evlenmek istemez miydiniz? İyi bir işiniz var ve bir...»

Tezgâhtar iri elini açarak Spence'in omuzuna vurdu. Alaylı alaylı gülümsedi.

«Arkadaş,» dedi, «önünüzde üç kez evlenmiş ve ağzının payını almış bir adam duruyor. Son karım bir güzellik salonu işletiyordu. Böylesi yerlerde ne dolaplar döndüğünü bilmiyorsanız, size açıklayayım: İşi yürütmek için, karımın, evin arkasında bir dükkancığı vardı. İlk gördüğüm.

de pek üzerinde durmamıştım buranın. Fakat bir gün —evleneli henüz bir hafta bile geçmemişti— arka kapıdan girince, karımı iki kızla birlikte yakaladım. Bu kızlar yaz boyunca haftada iki, üç kez gelirlerdi. Bir arada ne halt karıştırdıklarını söylemek gereksiz. South Side'da oturduğunuza göre, yörenizde olup bitenleri benden daha iyi bilirsiniz. Bunun üzerine şapkamı aldım ve tası tarağı toplayıp cızlamı çektim. Ve ondan sonra da bir daha evlenmemeye karar verdim. Evet, dediğim gibi, kulağıma küpe oldu bu. Ağzımın payını aldım. Dünya değişinceye kadar artık bana evlenmek yasak.»

Spence sertçe:

«Büsbütün vazgeçmek için yeterli bir neden değil bu!» dedi. «Bakın, benim de bir kızım var. Evlenince iyi bir ev hanımı olacak. Gerçi henüz bir gonca, gözü açılmayacak kadar küçük. Ama, bir erkeği idare etmesini en kısa zamanda öğrenebilir.

Tezgâhtar birkaç müşteriye bira vermeye gitti. Dönünce:

«Bak dostum,» dedi, «bana söyleyeceklerini çok iyi anlıyorum. Yalnız, işte söyledim ya, dünya değişinceye kadar bana evlenmek yok. Ama, yine de, elimden gelse, yardım ederdim sana.»

Başını kaldırdı, salona göz gezdirdi. Spence:

«Nasıl ederdiniz?» diye sordu.

«Tam senin aradığın gibi biri var. Her akşam buraya gelir.»

Salona bakmakta devam ediyordu.

«Elbette, bir güvence veremem size. Ama, bunu kabul edecek biri varsa o da Bubber'dir hiç kuşkusuz.»

Kalktı, yeniden tezgâhın öbür ucuna gitti. Spence, salonun öteki yanını gözden geçirdikten sonra onun birisine işaret ettiğini gördü. Nitekim yirmi beş yaşlarında kadar, yüzü eğlentilerden solmuş, genç bir adam tezgâha doğru geliyordu. Saçları karaydı. İyi giyinmişti. Gülümsüyordu. Ömründe gülmekten başka yapacak bir işi yoktu sanki. Aptal aptal gülümseyip duruyordu.

Tezgâhtar, genç adamı elinden tutarak tezgâha doğru çekti.

«Buraya gel, Bubber!» dedi. «Seni dostlarımdan biriyle tanıştırmak istiyorum.» Başıyla Spence'i gösterdi: «Bubber sana tanıtayım...» Spence baktı. «Gelin, tam sırası. Neydi adın?»

«Spence Douthit, biliyorsunuz...»

«Öye ya... Bubber sana Spence Douthit'i takdim ederim.»

Bubber'in ağzı kulaklarına vardı.

«Merhaba,» dedi.

Spence coşkunlukla:

«Pek sevindim,» karşılığını verdi.

Genç adam tezgâhtara:

«Bize yeniden doldur, Mike,» dedi. Bir dirseğini tezgâha koyarak iyice dayandı. Spence'e gülümsedi. Garson bardakları doldururken, cebinden beş dolarlık bir banknot çıkararak tezgâhın üzerine attı.

Tezgâhtar:

«Dostum,» dedi, «işte konuşman gereken adam budur. Bubber alışkındır, sık sık evlenir. Şu sırada tam iki evlenme arasında bulunuyor. Yani tam evlenecek zamanı şimdi, öyle değil mi Bubber?»

Bubber aptalca gülümsedi. Doldurması için bardağını uzattı.

«Doğrudur!» diye karşılık verdi.

Spence:

«Ne işte çalışıyorsun?» diye sordu. «İyi bir işin var galiba...»

Mike, tezgâhtar, gülmekten katıldı. Bubber, ağzı kulaklarına vararak:

«Komisyon işlerinde,» diye yanıt verdi. «Bunun ne olduğunu bilirsin, değil mi?»

«Hayır, bilmiyorum. Çok kazanç getiriyor mu bari?»

Bubber güldü.

«Hem nasıl!» dedi. «Anlıyorum seni!»

«Öyleyse, epey paran olmalı?»

«Beni dinle babalık, para için üzülme. İş mangize kalsın. Onu nasıl kazanacağımı bilirim, hem de deste deste!»

Spence sinirinden dilinin ucunu dişliyordu. Aptalca gülümsemesi ve duygusuz, ablak yüzüyle Bubber'i gözü tutmamıştı. Ama, sonunda onun Mavis'le evlenebileceğini de aklından çıkarmıyordu.

Bubber:

«Şimdi sen bana biraz şu yavrudan söz et,» dedi. «Nasıl bir kız? Sarışın mı, esmer mi?» Spence genç adamın yüzünü inceliyor ve kendi kendine, niçin durmadan alayla gülümsediğini soruyordu. «Anlıyorsun ya babalık, bana bir iş bulduğuna göre, onun ne biçim bir kız olduğunu da söylemen gerek.» Spence'in böğrüne bir dirsek vurdu. «Çok önemlidir bu nokta.»

Spence çabuk çabuk:

«Oh, güzel mi diye soruyorsun, bir içim sudur kızım!» dedi. «Burada gördüğün kızların çoğundan güzeldir.»

Bubber başını salladı.

«Kötü bir başlangıç değil!» dedi. «Yeter ki sarışın olmasın. Yoksa sarışın mı, ha? Son evlendiğim sarışındı, üstelik ayrılalı da çok olmuyor.»

«Kestane rengi gür saçları var. Arasıra büsbütün siyahlaşır.»

«Yaşı kaç?»

Spence bozuldu.

«Ah, tam olarak söyleyemem bunu. Biraz düşünmem gerek. Sen hangi yaştakilerden hoşlanırsın?»

«Ne kadar genç olursa, o kadar iyi.»

«Yani, pek genç olursa evlenir misin onunla?»

«Elbette. Neden evlenmiyeyim? Zaten çok zaman oldu yeniden evlenmeyeli. Bahtımı bir daha denemenin tam sırası.»

«Peki ama, ya sonradan cayarsan?»

Bubber gülümseyen yüzünü Spence'e yaklaştırdı. Sırtına okkalı bir yumruk indirdi.

«Uygun olursa caymam. Uygun olması şart. Öyle de-

ğil mi, Mike?»

Mike, bilgiç bir tavırla:

«Kolay,» dedi, «anlaşırsınız.»

Spence, Bubber'in koluna sarıldı. Heyecanla:

«Kızı bulup getirsem, hemen karar verir misin evlenmeye?»

«Eh babalık, hoşuma giderse ne diye nazlanayım. Kız nerede şimdi?»

Spence genç adamın kolunu okşadı.

«İşte onu aramaya gidiyorum,» dedi. «Buradan ayrılma.»

Birasıyla likörünü bitirdi. Bubber'in sırtına vurdu.

«Hoşlanmaman için bir neden yok!» diye güvence verdi. «Şimdi hısımlarımızın yanında. Gidip alayım.»

Bubber'in sırtına dostça bir yumruk daha vurdu ve tezgâhtan uzaklaştı. Salonun öbür ucuna varınca durdu, telâşla yöresini gözden geçirdi. Beş, altı kadın gördü. Mavis aralarında yoktu. Onu nerede bulacağını düşünürken, birisinin kendisine dokunduğunu duydu. Çabucak döndü. Belden yukarısı çıplak, gülümseyen bir kızla karşılaştı. O da birinci kız gibi giyinmişti. Cilveli bir tavırla:

«Haydi biraz oturalım,» diye Spence'i kandırmaya çalıştı. «Ha, ne dersin şekerim?»

Spence onu başından savmaya uğraşarak:

«Doğrusu matmazel,» dedi, «başımı kaşıyacak zamanım yok şimdi.»

Kız, Spence'i kolundan çekti.

«Hadi hadi, nazlanma! Adım Jerrie. Çok iyi davranacağım sana. Daha fazla aranmana gerek yok. Bir erkeği nasıl memnun edeceğimi bilirim ben.»

Spence ayaklarının ucuna basarak yükseldi. Bubber'in ne olduğunu görmeye çalıştı. Tezgâhın önünde görünmüyordu artık. İyiden iyiye kaygılanmaya başladı. Kızı itti. Ondan kurtulmaya çalıştı. Sinirli sinirli:

«Matmazel, çok üzgünüm,» dedi, «ama gitmem gerek. Mavis'i bulduktan sonra, belki...»

Jerrie öfkelendi.

«Mavis gitti!» diye bağırdı. Spence'in kolunu tuttu. «Hadi, bırak şu Mavis'i de eğlenelim. Boş yere bekleme onu.»

Spence kıza doğru döndü.

«Mavis nerede?»

«Birisi istemişti.»

Kapıdan yana itildiğini gören Spence:

«İyi ama, ben onu görmek istiyorum!» diye karşılık verdi.

Jerrie yarı sitem, yarı şaka:

«Aklını başına devşir!» dedi. «Sen daha Jerrie'yi iyi tanımıyorsun, şekerim. Neden onu beklemen gerekmediğini göstereceğim sana. Gel...»

Spence'i bir kapıdan geçirerek daha geniş bir salona götürdü. Bir yanda iki büyük oyun masası, öbür yanda bir büfe vardı. Ortada dans etmek için boş bir alan bırakılmıştı. Alanın çevresine masalar ve sandalyeler yerleştirilmişti. Duvarın önüne yüksekçe bir sahne kurulmuştu. Yabansı çalgıların ortasına üç zenci oturmuştu. İçlerinden biri piyano çalıyordu.

Spence'le Jerrie alanı geçmişler, boş masalardan birine oturuyorlardı. Bu sırada, yerden biter gibi, bir garson Spence'in yanında boy gösterdi. Spence, onun bu kadar çabuk nasıl edip de ortaya çıktığını sordu kendi kendine.

Garson sertçe:

«Ne buyurursunuz?» diye sordu.

Spence hiç düşünmeden:

«Likörle bira!» dedi.

Jerrie garsona bir işaret yaptı. İskemlesini Spence'e yaklaştırdı. Kolunu boynuna attı. Tatlı bir sesle:

«Niçin böyle direniyorsun?» diye sordu. Somurttu. «Yoksa hoşlanmıyor musun benden?»

Spence:

«Ah, yoo, matmazel!» diye karşı çıktı, «Bunu düşünecek zamanım yok. Mavis'i bulmam gerek, çünkü...»

Jerrie, onu kendine doğru çekmek için boynunu sıktı.

«Of,» dedi, «bana bak! Bırak şu Mavis'i artık. Boşu-

na yoruluyorsun. Mavis müşterileriyle gitti. Korkma, kızmaz sana böyle yaptığın için.»

«Kazın ayağı öyle değil matmazel. Mutlaka yapılması gereken bir iş var ortada.»

Yarım düzineyi bulan çalgılardan kulakları sağırlaştırıcı bir gürültü yükseldi birden. Üç zenci elleriyle piyanoya vuruyor, ayaklarıyla davul çalıyor ve borulara üflüyorlardı. Spence gözleriyle salonu araştırıyordu. Bu sırada sahnenin iki perdesi açıldı. Dans ederek ilerleyen bir kadın görüldü. Spence iskemlesi üzerinde dikildi. Kadın, önünde kara kürkten küçük bir manşon tutuyordu.

Garson likörle birayı masaya koydu. Baş parmağıyla Spence'e dokundu. Avucunu açarak:

«Bir dolar tosla bakalım, babalık,» dedi.

Spence cebini karıştırdı. Bir dolar çıkardı.

Dansöz kürkten yapılma küçük manşonunu hep önünde tutarak pistin ortasında dönüyordu. Müzik birdenbire yavaşladı. Kadın, ayakları kımıldamaksızın, önden arkaya doğru sallanmaya başladı. Spence iyice görmek için kalktı. Fakat Jerrie onu yerine oturttu.

Spence itiraz yollu:

«Hey imanını, şuna bak hele!» diye söylendi. «İşte, görmeye can attığım şey!»

Dansöz komşu masalardan birine yaklaştı. Erkeklerden biri kendisine para atıncaya kadar önünde durdu. Sonra eğildi, parayı aldı, birkaç saniye manşonunu arkasına götürdü. Spence likör bardağını kaptığı gibi bir yudumda içti. Jerrie onu kolundan çekti.

«Hadi, ona 25 sent at da cömertliğini göster!» dedi.

Spence, kızın görmesi için parayı havaya kaldırdı. Kız döndü, dans ede ede Spence'in masasına yaklaştı. Spence eğilerek parayı verdi. Dansöz müziğin ahengine uyarak sağdan sola kıvırmaya başladı. Bir adam arkadan Spence'in omuzuna abanmış ve dirseğini kulağına dayamıştı. Var gücüyle bağırdı:

«Hadi yavrum, kaldır manşonu!»

Spence de kadının manşonu kaldırmasını dört gözle

bekliyordu. Gelgelelim, kulağına inen vuruşlara daha çok dayanamadı. Kalktı, iyi nişan almak için gözünü yumdu. Yumruğu salladı. Olanca hızıyla adamın çenesine bindirdi. Adam, kalabalığın arasında sendeleyerek geriledi.

Spence oturduğunda, dansöz çalkalaya çalkalaya kalçasını oynatıyordu. Spence kurumuş dudaklarını yaladı. Bakmaksızın bira bardağını aradı. Kız, yavaş yavaş kürk manşonunu başının üstüne doğru kaldırıyordu. Spence bardağını kaldırdı. İçmek üzereyken birisinin omuzuna dayandığını duydu. Gözlerini çevirdi. Yine aynı adamdı.

Adam, Spence'in başı üzerinden bağırdı:

«Hey, güzelim, bizi de gör!»

Kız gözlerini kaldırdı. Gülümsedi. Manşon şimdi başının çok yukarısındaydı. Adam, iki eliyle birden yine Spence'in kulaklarını tırmalamaya başlamıştı. Spence, durmadan omuzuna dayanan bu herife bir tane daha yapıştırmayı düşündü. Gelgelelim, temsilin akışını gözden kaçırırım korkusuyla caydı bundan. Elleriyle kulaklarını kapadı. Kıza bakmaya devam etti. Kız döndü. Kalçaları müziğin uyumuyla dalgalanıyordu.

Adam, Spence'i iki elinden yakaladı. Kuvvetle başını sallamaya koyuldu.

«Nasıl?» diye sordu. Spence onunla göz göze geldi. «Ha, nasıl babalık? Güzel, değil mi?»

Müzik sustu. Kız koşarak pisti geçti. İki perdenin arasında gözden silindiği sırada, sahne beş, on sentlik bir ufaklık yağmuruna tutuldu. Üç zenci atıldılar, paraları kapışarak silip süpürdüler.

Spence'in başını sıkıştıran adam ellerini gevşetti ve uzaklaştı.

Spence kuruyan dudaklarını yaladı. Jerrie'ye baktı. Kız gülümsüyordu.

Spence alnında biriken terleri silerken:

«İnan ki,» dedi, «bunu gördükten sonra, kuyruğunu kapana kaptırmış bir tavşana döndüm şimdi...»

«Beş dakika sonra yeniden başlayacak.»

«Ne? Yani kürk manşonlu bir başka kız daha mı ge-

lecek?» diye kuşkuyla sordu. «Doğru mu söylüyorsun?»

Jerrie başıyla doğruladı.

«Evet! Bütün kızlar sırayla rollerini oynayacaklar. İşimizin bir parçasıdır bu.»

«Sen de oynayacak mısın?»

«Elbette.»

«Hey Imanını! Ne mutluluk! Bundan sonraki oyunları da görsem iyi olacak!»

Spence'in yanında ayakta duran garson, yine parmağıyla onu dürttü.

Jerrie:

«Ne kadar paran kaldı?» diye sordu.

Spence bir dolarlık iki banknot ile beş on sentlik ufaklıklar çıkardı. Jerrie hoşnutsuzlukla:

«Hepsi bu mu?» diye sordu.

Spence başıyla doğruladı. Jerrie soğuk bir tavırla garsona:

«Öyleyse, bir şey istemez!» dedi.

Garson ökçeleri üzerinde döndü ve uzaklaştı.

Jerrie buyurucu bir sesle:

«Şimdi benimle gel!» dedi. Kalktı, Spence'i de kaldırmaya çalıştı. «Hadi, aile pansiyonuna gideceğiz!»

Spence:

«Azıcık daha dur, n'olur!» diye yalvardı. «Beş dakika sonra bir başka kızın geleceğini söylemiştin. Onu da görmek istiyorum.»

Jerrie onu kolundan tutup sarstı. Dediğim dedik bir sesle:

«Aklını başına al!» diye söylendi. «Cebinde kalanı da ezmeden, ardımdan gelirsen iyi olur. Haydi bakalım, gel, Koca - Bebek!»

Spence kendini kurtarmaya çalıştı.

«Peki ama, böyle bir sahneyi kaçırmak istemiyorum ben! Bu yaptığın iyi bir şey değil, matmazel!»

Kız, Spence'i masadan uzaklaştırırken, öfkeyle:

«Böyle mavallara karnım tok!» dedi. «Faka basmam ben.»

Dans pistini geçtiler.

«Pansiyona gideceğiz!»

Spence'i bir kapıdan içeri soktu. Yarı aydınlık uzun bir koridordan geçirdi. Yolun sonuna gelince, Spence abajurlu kocaman bir lambanın ışığında dergiden bir aşk öyküsü okuyan şişman bir zenci kadın gördü.

Jerrie sıkı sıkı Spence'i kolundan tutarak:

«Mamie boş yer var mı?» diye sordu.

Zenci kadın kaldığı sayfanın kulağını özenle büktü. Dergisini kapayarak kalktı. İnce bir hareketle:

«İşler nasıl, Matmazel Jerrie?» diye sordu. «Akşamleyin sizi göremedim.»

Soğuk bir tavırla Spence'e baktı. Jerrie'nin onunla iş yapacağını çabucak kavramıştı. Küçümseyen gözlerle tepeden tırnağa süzdü adamı. Dudak bükerek uzaklaştı. Bir kapıya kadar sofada arkasından yürüdüler. Kapıyı açarak içeri girdi. Lambayı yaktı. Dışarı çıkınca, ellerini göbeği üzerinde kavuşturarak, kapıya yaslandı. Spence bahşiş falan vermeden içeri daldı.

Kadın küçümseyerek:

«Tuh!» dedi. «İşte hiçbir işe yaramayan beyazlardan bir moloz daha!»

Kapıyı sertçe kapadı.

Spence yöresine bakınca Jerrie'yi aynanın önünde taranır gördü. Sallanarak onu süzdü. İçtiği likör ve biranın etkisiyle, bakışlarını uzun süre bir şeyin üzerinde tutamıyordu. Eşya gözlerinin önünde dalgalanıyordu. Dengesini bulmak için yatağın kıyısına oturdu. Yüksek sesle:

«Mavis nerede?» diye sordu. «Görmek istiyorum!»

Jerrie onu kıyasıya sarstı.

«Demin söyledim ya sana, Mavis'in işi var. Belki de bu gece hiç gelmeyecek. Onu aklından çıkar artık.»

Spence kapıya doğru sendeledi.

«Mavis'i bulmalıyım,» dedi. «Yoksa, adamcağız usanıverir beklemekten. Onun için bulmam gerek Mavis'i.»

Jerrie kapıya gitti. Onun önünü kesti.

Spence:

«Her ne olursa olsun, kaçırmak istemiyorum onu,» dedi.

Jerrie sabırsızlandı.

«Öf, yeter!» diye bağırdı. «Kes sesini artık!»

Spence'i geriye çevirdi. Karyolaya çarpıncaya kadar yürüttü. Adamcağız kendini yatağa attı. Jerrie:

«Geri kalanı da içkiye vermeden buraya getirmek zorunda kaldım seni!» dedi.

Spence'in yanına oturdu. Gözlerini açıncaya kadar onu sarstı. Sonra soğuk bir sesle:

«Ayık mısın?» diye sordu.

Spence:

«Ha?» diye mırıldandı.

Jerrie yaradana sığınarak öyle bir şamar patlattı ki, Spence'in gözlerinden ateş fışkırdı.

«Bak, nasıl işitiyorsun kerata!»

Spence dirseğine dayanarak doğruldu. Acıyan yanağını ovdu. Kız, kolunu indirerek var gücüyle bir şamar daha kondurdu.

Spence şaşkın şaşkın bakakaldı.

«Vay anasını,» dedi. «Dünya tersine dönüyor. Tatlı vaatlere kapılarak buralara kadar gel, sonra da böyle tokat yağmuruna tutul... Bayan Saunders olmasaydı, bunların hiçbiri de gelmeyecekti başıma. Bazen pek tuhaf şeylerle karşılaşıyor insan...»

«Yine neler saçmalıyorsun?»

Spence ona merakla bakıyordu. Jerrie:

«Ne susuyorsun, kerata?» diye bağırdı. Yanıt vermesine zaman bırakmadan yeniden tokatlamaya koyuldu. Spence, başını kollarının arasına sakladı. Vurmasını bitirinceye kadar bekledi.

«Matmazel,» dedi, «belki aklım her zaman başımda değil, ama böyle bir pazarlığa girişmediğimi de çok iyi biliyorum.»

Jerrie olanca gücüyle Spence'in yüzüne şamarlar atarak:

«Seni kerata, seni!» diye bağırdı. «Pis domuz seni!»

Maud, yatağında oturmuş, sırtını rahatça duvara dayamış, iki saattir durmadan konuşuyordu. Böyle zamanlarda konuşma, solumaktan daha kolay geliyordu ona.

Kocasını kötülemek için öyle şeyler bulup söylüyordu ki, Spence taş çatlasa bunları aklından bile geçiremezdi. Bezgin yüzünde acı bir gülümseme dolaşıyordu. Öbür odada, yemek masasına oturmuştu. Sesini çıkarmadan duruyordu. Yirmi beş yıllık evlilik yaşamından sonra, —Maud böyle gevezelik nöbetine yakalanınca— ağzını açmamayı ve usluca beklemeyi öğrenmişti artık.

Yazın sıcaklığı, hele yılın bu günlerinde, güneşin doğuşundan batışına kadar ortalığı kasıp kavuruyordu. Spence'in alnı boncuk boncuk ter içindeydi. Arasıra kolunu sakınarak kaldırıyor, ıslak alnını giysisinin yeni ile siliyordu. Evden bir türlü dışarı çıkmayan, koca koca bir sürü tembel kara sinek, masadaki sorghum testisinin çevresinde halka yapmış vızıldayıp duruyordu.

Maud kısık bir sesle:

«Söyleye söyleye ağzımda tüy bitti,» dedi. «Aylak ve yararsız bir adam olmasaydın, bana çene çaldırmazdın böyle. Ne yapar yapar, beni memlekete göndermenin bir yolunu bulurdun.»

Sabahtan beri aralıksız konuştuğu için boğazı ağrımaya başlamıştı.

«Sen, memlekete döneceğimizi söyleyeli bir yıl oluyor. Fakat biz hâlâ buradayız. Hem de eskisinden bin kat kötü durumdayız. Gün geçtikçe daha da bozuluyor durumumuz. Senin uğruna yüz vermediğim sevgililerimden biriyle, işi gücü olan bir işçiyle evlenseydim böyle sürünmezdim. Bunu sen de benim kadar bilirsin. Hem onlar, öyle senin gibi yıllarca hiçbir iş yapmadan evde otururak minder çürüten kimseler değildiler. Sana varırsam, bodrumu ve kileriyle şirin bir ev yaptıracağını vaat etmiştin bana. Gelgelelim, şimdi Poor Boy'dayım. Zencilerle Meksikalılar bile, —üstelik para da verilse kendilerine— otur-

mazlar burada. Senin sözlerine kanmakla aptallık ettim Spence Douthit! Sonunda öyle tembelleştin ki öz kızların bile aynı evde oturmak istemediler seninle. Onun için, Mavis ile Libby'yi kaçtıklarından ötürü kınamıyorum. Hiçbir zaman da kınamayacağım! Erkeklerce beğenilmek için onlar kadar genç ve güzel olsaydım (eskiden öyleydim), ben de gider, vur patlasın çal oynasın eğlenirdim. İnan ki yapardım bunu. Elbette benimle eğlenmeye can atan erkekler eksik olmazdı. Çünkü —söylenecek bir şey değil ama— kendime birini bulmakta hiç de güçlük çekmezdim. Bana inanmazsan, eski tutkunlarıma sorabilirsin. Bir de şimdiki halime bak! Seninle birlikte geçirdiğim yirmi beş yıl, güzellik diye bir şey mi koydu bende! Bundan böyle bana düşen, günden güne bu yatakta çürümek Zaten fırsat da geçse elime, bir erkeği eğlendiremem artık... Dün gece beş doları kimbilir nerelerde yedin. Bu parayı sana vermekle ne kadar sersemlik etmişim. Libby onu kazanıncaya dek alnının derisi patlıyo...»

Solumak için durdu.

«Mavis'i de yanında, getireceğine söz vermiştin. Öyleyken eli boş döndün.»

Spence derin bir soluk aldı. Ayaklarını daha rahatça, mutfak masasının üzerinde üst üste attı. Maud konuşmayı bırakmadıkça ona laf yetiştirmeye yeltenmenin zaman öldürmekten ve boşu boşuna nefes tüketmekten başka bir işe yaramayacağını biliyordu. Ayaklarını oynatarak sorghum testisinin dolayındaki sineklerin keyfini kaçırdı. Sinek sürüsü itiraz yollu vızıldadı.

Maud sesini yükselterek:

«Beni dinlemiyor musun, Spence Douthit?» diye bağırdı. «Hâlâ mutfakta mısın?»

Spence tatlılıkla:

«Buradayım,» diye yanıt verdi, «seni dinliyorum Maud.»

Karısı söylevine yeniden başlayıncaya kadar bir sessizlik oldu. Spence, birkaç dakikalık da olsa, başını dinlediği için sevindi. Bir an gözlerini yumdu.

«Bu gece ne halt işlediğini bilmiyorum. Spence Douthit, ama hiç de iyi şeyler yapmadığın kesin. Elbette yapılacak şeyler değildi bunlar. Bana kalırsa, Libby'nin parasının bir bölümüyle kafayı çektin ve geri kalanıyla da bir güzel kurtlarını döktün. Seni bildim bileli, burnunu çekmekten başka bir şey gelmedi elinden. Kart ve hayta köpeklere benziyorsun. İşin gücün ortalığı koklamak. Eğlenmek için işini yarıda bırakıp gittiğin günleri bilirim. Seni gördüğüm ilk günden beri, hep kuyruğun havada, şurada burada koşmaktan vazgeçmedin bir türlü. Nasıl oldu da, dün gece, cebinde Libby'nin beş dolarıyla salıverdim seni? Nasıl oldu da böyle bir budalalık ettim, bilmiyorum. Mavis'i eve getirmek dalgasıyla kurduğun tuzağa düştüm. Ah, dinlememeliydim seni. Sözüne kanmamak için düşünmeliydim biraz. Hem kuzum, yalnızca sen misin eğlenmesini bilen? Eski güzelliğime az da olsa kavuşmak için birazcık süslenebilseydim oynaşmak üzere birisini bulmakta hiç de güçlük çekmezdim. Sanma ki yapamazdım bunu. Eteklerimi bir kaldırdım mı, mahallenin bütün erkeklerini tava getirebilirdim. Nitekim, yirmi şu kadar yıl önce, henüz seninle evlenmek aptallığında bulunmadığım günlerdeydi. Pazarları öğleden sonra erkekler memleketin dört bucağından sırf beni görmek ve hakkımda bir düşünce edinmek için gelirlerdi. Aralarında hiçbiri yoktu ki gördükten sonra beğenmesin beni. Şimdi öyle mi ya! O kadar bozuldum ki kartoloş bir keçinin suratı benimkinden daha iyidir. Hem bunların hepsi de senin yüzünden Spence Douthit. Beni böyle çökerten sensin!..»

Spence onun konuşmasına devam etmesini bekliyordu. Gelgelelim, bir süre sonra söylevin sona erdiğini anladı. Gürültü yapmamaya çalışarak ayaklarını masanın üzerinden sessizce indirdi. Kulak kabarttı. Maud'un ağır ağır soluyuşunu, boğazının hırıldayışını işitti. İçi açıldı.

Kalktı. Ayaklarının ucuna basarak yürüdü. Maud'un dinlendiği odaya girdi. Kadıncağız yatağa uzanmış yatıyordu. Bitkin ve solgundu. Yatak odasına geçmek için ilerleyen kocasına bakmadı bile.

Spence usulca yatak odasının kapısını açtı. İçeri bir göz attı. Bubber hâlâ uyuyordu. Kapıyı iyice açmazdan önce, bir an onu gözledi. Sonra girdi, genç adama baktı. Yarı açık ağzı, solgun ve sivilceli yüzü, hiç eksilmeyen aptalca gülümseyişiyle onu görünce afalladı. Şaşkın şaşkın başını kaşıdı. Acaba ne yapmalıydı da Mavis'i bulup getirinceye dek Bubber'in çekip gitmesini önlemeliydi? Sabahın saat üçünde Bubber'le birlikte eve gelmişlerdi. Kalkınca Mavis'i ona göstereceğine söz vermişti.

Delikanlı, elbette, Mavis'in White Turkey'de çalıştığını öğrenince kendisiyle alay edildiğini sanabilir ve giysilerini kaptığı gibi kaçabilirdi. Spence'in kendisini yakalamasına fırsat vermeden sıvışabilirdi.

Spence odaya bir göz attı. Bubber'in ayakkabılarını, gömleğini, giysilerini çabucak topladı. Çıkı yaptı. Arka verandanın merdiveni altına saklamak üzere götürdü.

Döndüğünde, Maud'u yeniden yatağında oturmuş buldu. Kendisinin, giysi çıkısıyla dışarı koştuğunu görmüş, ne yapacağını merak etmişti.

«Kapı niçin kapalı, Spence? Kim var orada? Mavis mi? Yoksa Libby geceleyin geri mi döndü?»

Spence yatak odasına yöneldi. Maud'un Bubber'i görebilmesi için kapıyı araladı. Maud şaşırdı, ağzı bir karış açık kaldı. Spence korkuyla kapıyı kapadı. Yatağın yanındaki bir iskemleye oturmak üzere yürüdü.

Maud, gözleri gittikçe büyüyerek, korkulu bir sesle:

«Ne demek bu?» diye sordu. «Kim bu herif? Niçin daha önce söylemedin bana? Ne arıyor bu yatakta?..»

Spence, parmağının ucuyla karısının karnına dokundu. Uysal uysal:

«Mavis'e bir koca bulacağımı söylememiş miydim sana?» dedi. «İşte buldum...»

Maud, bu beklenmedik olayla sinirleri gerilmiş:

«Nerede buldun onu?» diye sordu. «Kimin nesi?»

«Adı Bubber. Falanca ya da filanca olmasının şu anda önemi yok. İşler hele bir bitsin, o zaman öğrenirsin is-

tediğini. Yalnız şu kadarını bil ki, adı dillerde dolaşan parababalarından biridir bu herifçioğlu. Yetmez mi bu?»

«Nasıl kazanabilmiş bunca parayı?»

«Bilmiyorum. Ama olağan işlerdendir bu. Herhalde parayı kazanmasını bilen bir adam. Vardır böyle adamlar. Ancak bizim gibi çulsuzlardır para kazanmasını bilmeyen...»

Maud kapıyı göstererek:

«Mavis şimdi onunla evli mi?» diye umutla sordu.

«Hayır, henüz değil. Ama uzun sürmez. Hem bunda güçlük de yok. Güç olan onu bulmaktı. Çok şükür bu işi de becerdim.»

Maud kalktı. Kapıya doğru koştu. Çekinerek açtı. Bubber'e baktı. Genç adam sırtüstü yatmıştı. Ağzı açık ve gözleri yumuktu. Kadın kendisine bakarken o, üstüne konan sinekleri kovdu. Kaşındı.

Maud kapıyı örterek çekildi. Yatmaya gitti. Tasalı tasalı:

«Mavis onunla yatmadı mı?» diye sordu. «Ha, niçin birlikte değiller, Spence?»

Spence üzgün bir sesle:

«Beni de üzen bu ya!» diye yanıtladı. «Mavis'i bulamadım. Nereye gitmiş, bilmiyorum. Bir türlü gelmedi. Kime sordumsa, 'Bu gece işi var' dediler. Mavis olmadan bir şey yapamam elbet. İşler yüzüstü kalır.»

Maud tatsız bir sesle:

«Niçin gelinceye dek beklemedin?» diye sordu. «Hiç değilse bunu yapabilirdin.»

«Hayır, yapamazdım. Çünkü Bubber yatmak istediğini söylüyordu. Düşündüm taşındım. En doğru hareket, göz altında bulundurmak için, onu buraya getirmekti. Kaçmasını önlemenin en güzel yolu da budur zaten. İşin en zor yanı Bubber'i eve getirebilmekti.»

«Peki, Mavis'i ne yapacaksın şimdi?»

«Bu gece oraya gidip getirmeyi tasarlıyorum. Akşama kesinlikle döneceğini söylediler.»

Kapı birdenbire açıldı. Bubber göründü. Yüzünden hiç eksik olmayan gülümsemesiyle, aval aval onlara bakıyordu. Ağzı kulaklarına varmıştı.

«Günaydın!» dedi. Yumruklarıyla gözlerini ovuşturdu. Odanın öteki ucuna baktı. «Bu, o mu?» diye gözlerini Maud'a çevirirken sordu. «Bana sözünü ettiğin bu mu?»

Spence hemen ayağa kalktı. Bubber'e doğru koştu. Genç adamın kaçmaya çalıştığını gördü. Umutsuzca:

«Bir dakka Bubber, n'olur bir dakka!» diye yalvardı. «Maud'a bakarak kaygılanma. Maud, o değil. Onun annesidir, Maud!»

Bubber:

«Cehennem ol!» diye bağırdı. İlk kez aptalca gülümsemesi silinmişti. «Beni şu koca kargayla mı evlendireceksin!» Spence'in elinden kurtularak odaya kaçtı. «A, üstüm başım nerde! Kim aldı pantolonumu? Bak hele! Hiçbiri yok!»

Spence yeniden delikanlıyı kolundan tutmaya çalıştı.

«Kızma!» diye yalvardı. «Beni dinle, Bubber! Yataktan kalkar kalkmaz Maud'u görünce tepen attı. Maud'un iç açıcı bir görünüşü olmadığını kabul ederim. Ama Mavis o değil ki! Mavis hiç benzemez ona!»

Bubber:

«Mavis,» diye bağırdı. «Adı Mavis miydi?»

«Evet, öyleydi. Bu adı sevmiyor musun, yoksa? Ben bu adı çok beğenirim, bir genç kız için çok kibar bulurum onu!»

«Oh, çıldıracağım! Eğleniyor musun benimle? Mavis, şu White Turkey'de çalışan kız ise, çok iyi tanıyorum onu! Hem de nasıl tanıyorum!»

Spence:

«Tâ kendisi!» dedi. «Gerçekten de Mavis orada çalışıyor. Peki ama, bunda ne kötülük var?»

Bubber yatağın kıyısına oturdu. Aşınmış, çıplak döşemeye acı acı baktı.

Spence:

«Hâlâ evlenmediniz mi onunla, Bubber?» diye sordu.

Bubber:

«Alayı bırak!» diye bağırdı.

«İşte bu güzel, aslanım! Güzel. İşler yolunda gidiyor.»

«Nasıl?»

«Evlenmediğinize göre, sizi daha fazla ayrı bırakamayız.»

«Sen neler söylüyorsun, Tanrı aşkına! Ben tüyüyorum burdan!»

Bir sıçrayışta kalktı. Kapıya doğru koştu. Eşikte, ayakta bekleyen Maud ilerledi. Bubber'i belinden yakaladı. Spence'in de yardımıyla delikanlıyı yine odaya soktular.

Bubber bir köşeye büzüldü.

«Bunu zorla yaptıramazsınız bana!» diye bağırdı.

Maud cilveli cilveli gülümsedi.

«Mavis'in güzelliğini bilmek istiyorsan, bana bak yeter. Ben onun anasıyım.»

Spence'le Maud, Bubber'in önünde durarak, kaçmasını önlüyorlardı.

Spence:

«Mavis'i getirinceye kadar Bubber'i burada oyalıyabilirsek, işler tıkırında gidecek!» diye söylendi. «Hiçbir şey beni yolumdan alıkoyamaz!» Bir an dilinin ucunu dişledi. «Oh, buldum, Maud! Bir dakkaya kalmaz gelirim. Sen ona göz kulak ol!»

Spence verandaya çıktı. Sahanlıkta durarak kulak kabarttı. Besbelli ki Chet evde yoktu. Hızla avluyu geçtl. Michell'lerin penceresine şiddetle vurdu.

Myrt mutfak kapısından başını uzattı.

«Ne var?» diye sordu şaşkın şaşkın.

Spence sertçe:

«Buraya gel, Myrt!» diye buyurdu. «Buraya gel, diyorum sana! Haydi, çabuk ol!»

Myrt sahanlığa kadar ilerledl.

«Chet evde yok mu?»

Myrt iyice şaşırarak başını salladı. Spence:

«Öyleyse, çabucak yanıma gel!» diye üsteledi. Kadını bileğinden yakaladı. Apar topar basamakları indirttl. Av-

luya kadar sürükledi. Vurmasına engel olmak amacıyla kolunu kıyasıya çekti. «İnatçılığı bırak!» dedi.

Myrt onu uyarmak istercesine:

«Aklını başına al!» dedi. «Chet'i bilirsin. Kafası kızdı mı gözü bir şeyi görmez.»

Spence, Myrt'i kendi verandasının merdivenlerinden çıkarırken:

«Bir gün ona öyle bir oyun oynayacağım ki, bu onun yanında devede kulak kalacak!» dedi. Kadını eve soktu. «Hele bir işlerimi bitireyim, onun da hesabını göreceğim bir gün!»

Koşarak içeri girdi. Hâlâ onu bileğinden tutuyordu. Yatak odasının önüne vardılar. Bir vuruşta kapıyı açtı. Kadını içeriye itti. Elinde bir su testisi ile Maud, Bubber'i duvara sıkıştırmıştı.

Spence iyice coşarak:

«İşte yuvanı yapacak adam!» diye bağırdı. Myrt'i belinden yakalayarak Bubber'e doğru sürükledi. «Böylece bir taşla iki kuş vuracağım. Hem Bubber'i can sıkıntısından kurtarmış, hem de Chet'ten öcümü almış olacağım. Gel Maud!» Myrt'i Bubber'e doğru iterek kapıya koştu. Maud dışarı çıkarak kapıyı kapadı.

Spence biraz sonra kapının tokmağını çevirdi, başını içeri uzattı. Myrt'le Bubber'e:

«Ee dostlarım,» dedi, «artık birbirinizle anlaşırsınız...»

Sonra kapıyı kapadı. Maud'la birlikte, soluklarını tutarak kulak kesildiler. Odadan hiçbir ses gelmiyordu. Bu yüzden Spence, onların konuşmadıklarına inandı. Karısına gülümsedi.

«Daha bitmedi,» dedi. «Kaygılanacak bir şey yok.»

Maud'un kaygılı duruşunu görünce, onun bu işe kendisi kadar inanmadığını anladı. Nitekim yatağın üzerine uzanmıştı, ağzını bıçak açmıyordu. Spence, sandalyeye oturdu. Bir baş hareketiyle odayı göstererek:

«Tam zamanında akıl ettiğime sevindim bunu,» dedi. «Myrt, Bubber'in sabırsızlığını yatıştıracaktır.»

Maud kuşkuyla:

«Pek sanmıyorum,» dedi.

«Niçin?»

«Çünkü...»

«Myrt'i sen de tanısaydın benim kadar, böyle söylemezdin, isterse çok anlayışlı olabilir Myrt.»

Maud dirseğine dayanarak doğruldu. İnceden inceye kocasını süzdü. Tam konuşacağı sırada, bir otomobil gıcırdayarak evin önünde durdu. Otomobilden birisi çıktı ve kapıyı kapadı. Maud:

«Eğer yine o kadınsa...» diye söylendi.

Spence susması için ona işaret etti. Evin önünde birisi kumların üzerinde koşuyordu. Spence kalkarak giriş kapısına doğru ilerledi. Biraz sonra, Jim Howard Vance'ın içeri girebilmesi için geri çekildi. Maud yeniden yattı.

Spence heyecanla:

«Gel bakalım, Jim!» dedi. Genç adamı kolundan çekti. «Geldiğine sevindim. Geçen sefer seninle konuşmayı çok istemiştim. Ama olanları sen de biliyorsun. Libby bir kez koydu mu kafasına bir şeyi, ne yaparsan yap caymaz ondan... Otur şöyle, rahat et!»

Jim iskemleden uzaklaştı.

«Zamanım yok,» dedi. «Acele geldim.»

«Yine hastaneden mi kaçtın yoksa?»

«Hayır, bu kez öyle bir zahmete katlanmadım. Bir saat önce ihraç kararımı aldım çünkü.»

«Öyleyse, ne diye acele ediyorsun Jim? Buraya geldim geleli, şöyle Beaseley County'den konuşacak birini arayıp duruyorum...»

Jim yöresine bakındı. Maud'u yatakta görünce başıyla selamladı.

«Nasılsınız, Bayan Douthit?»

Maud, yukardan aşağı, birkaç kez başını salladı.

Spence:

«Niçin acele ediyorsun Jim'ciğim?» diye bir daha sordu.

Jim çabuk çabuk:

«Libby buraya gelmemi istemişti benden,» dedi. Kendisinin birtakım eşyaları varmış da, onları alacağım. Eski sandığa bakmamı söylemişti...»

«Nasıl? Bizimle vedalaşmadan mı gidecek?»

Jim gülümsedi.

«Öğleden sonra evleneceğiz,» dedi. Önce Maud'a, sonra Spence'e baktı. «Onun için böyle acele ediyorum. Kapının önünde taksi beni bekliyor!»

«Bu yaptığınız şey doğru değil. Libby beni ve annesini burada yüz üstü bırakarak Beaseley County'e gitsin! Olacak şey mi bu!»

Odanın ortasında, ayakta duran Jim kımıldadı yerinden, kapalı kapıya doğru geriledi. Spence de ardından gitti.

Jim:

«Geçen gelişimde, kızınızla henüz evlenmediğim için saçlarımı yolmuştunuz,» dedi. «Şimdi ise evleneceğimizden ötürü başımın etini yiyorsunuz. Anlaşılır şey değil doğrusu!»

«Açlıktan ölmeni önleyen birisi, seni de böyle yüz üstü ve yapayalnız bırakıp gitseydi, o zaman sen benden daha çok sızlanıp söylenirdin.»

Jim karşılık vermeksizin bir an bekledi. Önce Spence'e sonra Maud'a baktı. Sanki dilinin ucuna bir şey gelmiş de söylemeye karar veremiyormuş gibi başını salladı. Spence sinirlendi. Vücudunun ağırlığını bir ayağından öbürüne aktardı.

«Seni boşuna kızdırmak istemem, Jim,» dedi. «Bu çöplükte pineklemek zorunda kalmışsam, suç benim değil. Ne yazık ki bütün kabahatları bana yüklüyorsun sen. Benim gibi züğürtlerin, paraları olmadığı için burada oturmak zorunda kaldıklarını çok iyi bilirsin.»

«Ama, Libby burada oturmuyor sanıyorum.»

«Doğru, oturmuyor, fakat...»

«Demek ki oturmaması için birtakım nedenler var...»

«Libby inatçıdır, istediğini yapar eninde sonunda. Bir kez bir şeyi yapmamayı koydu mu kafasına, kimse döndüremez onu yolundan. Poor Boy için de öyle oldu nite-

kim. Burada kalmamaya karar verdi ve kalmadı gerçekten de...»

«Mavis de gitmiş, öyle mi? O da başka bir nedenden ha?»

«Evet öyle, ama...»

«Siz ne söylediğinizi bilmiyorsunuz, babalık!»

Yavaşça başını sallayarak Spence'e baktı.

«Poor Boy oturulacak bir yer olsaydı, ne Libby, ne de Mavis çekip giderlerdi buradan. Arsa sahipleri buraya daha iyi evler yapabilirlerdi. Yapmadıkları için suçludurlar bence. Şehir de suçludur bu konuda. Çünkü onun da hiçbir yardımı dokunmadı buraya. Sen de bilirsin ki, burası bir hastalık yuvasından başka bir şey değil. Bir köstebek yuvası. İnsan böyle yerlerde çok yaşayamaz. Buna benzer yerleri haritadan silmeselerdi, savaşa gidip de gözleri açık döndüğüm için neredeyse pişmanlık duyardım. Savaş bitip de evinize döndüğünüz zaman, yurdun dört bucağında Poor Boy gibi yerler görürseniz, bütün bu çarpışmaların, dünyanın öte yanından gelen bütün bu tüfek seslerinin hiçbir anlamı kalmaz artık...»

«Haklısın Jim. Ama ben ne yapmak istediğimi biliyorum. Poor Boy'un sorumlusu ben değilim. Ben burada yaşayan yoksullardan biriyim yalnızca. Burada kalmak zorunda bırakılan çulsuzlardan biri...»

«Gidebilirdiniz. Herkes de sizin gibi arabayı çekseydi, burada oturacak kimse kalmazdı. Öyle değil mi?»

«Ben de şu sırada bunu yapmaya çalışıyorum Jim'ciğim. Onun için kızma bana öyle.»

Jim hafifçe başını salladı. Yatak odasının kapısına doğru ilerledi. Tokmağı çevirmek üzereyken Spence onu kolundan yakaladı. Telaşla:

«Bir dakka!» dedi. «Şimdi oraya girmeyin!»

Jim şaşırdı:

«Niçin?» diye sordu. «Libby'nin eşyalarını almam gerek.»

«Biraz verandada oturup bekleyemez misin? O kadar acele etme.»

«Yarım saata kadar evleneceğiz. Onun için acele ediyorum.»

Jim tokmağı çevirerek odaya girdi. Spence de ardından gidiyordu.

Myrt yataktan sıçradı. Kapıya doğru koştu. Spence yeniden kolundan yakaladı onu. Sert sert:

«Nerede o?» diye sordu.

«Pencereden atlayarak kaçtı.»

Jim şaşkın şaşkın:

«Kim kaçtı?» diye sordu.

Spence:

«Boş ver,» dedi, «tanımazsın. Sen eşyanı aramana bak.»

Jim sandığı açarken, Spence Myrt'i yandaki odaya çekti. Maud orada bekliyordu. Öfkeyle:

«Kaçmasına niçin göz yumdun?» diye sordu.

Myrt korka korka:

«Engel olamadım,» diye yanıt verdi.

«Öyleyse niçin bizi çağırmadın?»

Libby'nin giysilerini taşıyarak Jim içeri girdi

Maud:

«Demek ki suç sende, Myrt Michell!» diye bağırdı. «Domuzluğun tuttu, kaçırdın adamı.»

Jim:

«Neler konuşuyorsunuz, Tanrı aşkına?» diye sordu. «Kim bu kaçan?»

Spence onun kolunu okşadı.

«Bir yabancı,» dedi. «Sen giysileri götür de çabucak evlenmeye bak.»

Jim'i dışarıya itti. Verandada ardından yürüdü.

«Komşular arasında küçük bir atışma, yavrum.» dedi.

Taksi gözden silininceye dek bekledi. Sonra hızla eve girdi. Maud, Myrt'i bir köşeye kıstırmış bağırıp çağırıyordu.

«Sen gerektiği gibi davransaydın adam da kaçmayacaktı! Bu suç senin Myrt! Biricik umudumuzdu o bizim. Artık her şey yıkıldı...»

Mavis, kapının eşiğinde durarak içeriyi gözden geçirdi. Spence başını kaldırıp da onu önünde görünce kendini uykuda, düş görüyor sandı. Kız odaya doğru ilerledi. Babasının yanına varmazdan önce, çevresini çekinerek süzdü.

Spence oturduğu sandalyeden kalkarak:

«Hey imanını! Mavis, sen misin?» diye sordu. «Yanılmıyorum ya?»

Mavis gülümseyerek ona baktı.

«Sahi, sensin, değil mi?»

«Benim ya! Günaydın baba!»

Spence yatağa doğru koştu. Karısını sarstı.

«Kalk Maud!» dedi. «Uyan da bak kim geldi?»

Maud uykulu gözlerini açtı.

«Hani, nerede?» diye sordu.

Mavis ayrıldıktan sonra pek öyle değişmemişti. Spence'in gözünden kaçmadı bu. Kızı, eskisi gibi körpe ve toydu. Daha da serpilmişti. Ama kollarıyla bacaklarını ne yapacağını hâlâ bilmiyordu. Ayaklarını birbirine dolamış, ellerini arkasında birleştirmişti. Saçları kapkaraydı. Vücudu Libby'ninki gibi inceydi. Fakat endamı onunki kadar dolgun değildi. Kalın dudakları yarı açık duruyordu hep. Sanki gördüğü, işittiği şeyler onu büyülemiş, şaşırtmıştı. Bu yaz on üçüne basmıştı. Gelgelelim, onu görenlerin çoğu on yedi ya da on sekizinde sanıyorlardı. Bazen bir genç kız gibi masum, bir dakika sonra ise olgun bir kadın gibi küstah olurdu.

Spence ona doğru koştu. Kucaklamak için kollarını iyice açtı.

Maud dirseklerine dayanarak doğuldu.

«Mavis, yavrum!» diye bağırdı.

Mavis telaşla odayı geçtl. Annesiyle babasını kuşkuyla süzdü.

«Nasılsın anne?» diye sordu.

Maud kızının elini tutmak için uzandı.

«Seni gördüğüme öyle sevindim ki gözlerim yaşardı,» dedi.

Mavis gözlerini babasından ayırmaksızın sandalyenin kenarına ilişti. Spence yatağın ayakucuna doğru gitti.

«Sokakta Bubber'i gördün mü?» diye sordu.

Mavis şaşırdı.

«Bubber mi! Onun burda ne işi var?»

«Ne, sen onu tanıyor musun yoksa? Bubber'i tanıyor musun?»

«Pişmiş kelle gibi durmadan sırıtan suratsız bir herif var, o olmasın?»

Spence heyecanla:

«Tâ kendisi,» dedi. «Peki ama kuzum, sen nerden tanıyorsun onu?» Biraz durdu. «Evlenmeniz için gerekli her şeyi hazırladım...»

Mavis gülmeye başladı.

«İşte bu güzel!» dedi. «White Turkey'de bana iş bulan odur. Bara getirdiği her kız için para alır. Her kıza evlenme sözü verir ve sonra onları White Turkey'e satar. Karşılığında patrondan da komisyonunu koparır. İşte Bubber'in yaptığı evlenmelerin içyüzü...»

Spence, uzun süre, üzgün bir tavırla döşemeye bakakaldı, sonra:

«Öyle ama, bu onun çok para kazanmasına engel değil ki,» dedi. «Belki de seninle evlenmesi için kandırabilirim onu. Ne dersen de, ben bunu kafama koydum bir kere. Yeniden görürsem buraya getireceğim. Bir yere saklanmıştır herhalde. Gidip arayacağım.»

Kapıya yöneldi.

Mavis:

«Verandadaki Florabelle'dir,» dedi, «onu korkutma baba!»

«Kim?»

«Florabelle. Kız arkadaşım. Her yere birlikte gideriz.»

Spence isteklendi.

«Niçin içeri almıyorsun?» dedi. «İnsan böyle mi davranır arkadaşına? Hadi, onu eve al!»

Florabelle, Mavis'le yaşıttı. Esmerdi. Uzundu. Arkadaşı gibi göğsü açık keten bir bluz giymişti. Ayaklarında sandallar vardı. Yeni bir çevreye girmek, yeni yüzler görmek hiç şaşırtmamış, tedirgin etmemişti onu. Hatta Mavis'ten daha serbest görünüyordu. Nitekim sıkılmadan Spence'e gülümsedi.

Spence teklifsizce:

«Ee, nasılsınız bakayım, matmazel?» diye sordu. «Hoş geldiniz. Uzun zamandır böyle tatlı bir konuğumuz olmamıştı.»

Gözlerini kızdan ayırmaya çalıştı. Ama yapamadı. Başını her çevirişinde, yeniden ona bakmak için dayanılmaz bir istek duyuyordu.

Florabelle oturdu. Arsızca bacak bacak üstüne attı. Spence uzun süre onun açılan bacaklarına baktı. Sonra kapıya yöneldi. Sırtı dönük olarak orada biraz bekledi. Geri gelerek kızı yeniden süzmeye koyuldu. Ezile büzüle:

«Vakit geçmeden çıkıp ortalığı şöyle bir yoklasam iyi olur,» dedi.

Odadan ayrılırken kız gülümsedi. Fakat Spence hiç oralı olmadı. Sokakta iki yanına bakarak yürüdü. Günün bu saatinde sokakta kimseler yoktu. Güneşin parlaklığı gözleri kamaştırıyordu. Yolun sonuna, kanala kadar gitti. Yöresini dikkatle gözden geçirdi. İyice büyüyen otlar suyun içine doğru uzanmışlardı. Kıyıda ne bir ağaç, ne de çalılık vardı. Dolayısıyla kanal boyunca birisinin saklanması çok güçtü. Körfezden bir römorkör yukarı doğru çıkıyor, başkaca bir yaşam izi görülmüyordu. Römorkör geçinceye dek bekledi. Sonra caddeye yollandı. Bubber'in saklanabileceği yerlere baktı. Yakındaki bütün evler, içeriyi su basmaması için, yüksek temel kazıkları üzerine kurulmuştu. Evlerin altından avlulara da şöyle bir göz atabilmek için eğilmiş, ağır ağır yürüyordu. Sokağın alt başına kadar gidip geldi. Artık aramayı bırakmıştı. Hava çok sıcaktı. İnsan ısıdan gevşiyordu. Bütün coşkusuna karşın Spence, bunalmış ve yorulmuştu. Florabelle'i görmek için büyük bir istek uyandı içinde. Hızla eve döndü.

Kapıdan içeri girdi. Şapkasını çıkardı. Alnının terini sildi.

Maud:

«Bulamadın mı?» diye sordu.

Spence başını salladı.

«Gitmiş,» dedi. Bir bacağını dizinin üzerinde sallıyan Florabelle'e çekinerek baktı. «Tabanları yağlamış anlaşılan. Buradan atlayıp kaçmış.»

Oturarak şapkası ile yüzünü yelpazeledi. Florabelle ona yeniden gülümsedi.

Mavis:

«Baba niçin görmek istiyordun beni?» diye sordu.

Spence şaşırarak kızına baktı.

«Seni aradığımı nerden biliyorsun?» Kim söyledi?»

«Jerrie söyledi, baba. Dün gece White Turkey'de beni aramışsın. Arayan adamı tarif edince, sen olduğunu hemen anladım. Bunun için kalkıp geldim.» Annesine, sonra babasına baktı. «Ne istediğinizi öğrenmek üzere buraya gelmeyi uygun gördüm.»

Spence, Mavis'le Florabelle'e gülümsedi.

«Vay anasını,» dedi. «Tuhaf doğrusu! Bu kadının beni anımsayacağını hiç düşünmemiştim. Ee, başka neler söyledi benim için?»

Mavis arkadaşına bir göz attı. Her ikisi de gülmemek için kendilerini zor tuttular.

«Başka bir şey söylemedi, baba.»

Spence yere bakarak:

«İyi,» dedi. «Zaten söylenecek bir şey de yoktu.»

Karısının ne yaptığını görmek üzere yatağa baktı. Kızına:

«Senin nerede olduğunu sorarken ona rastladıydım.»

Mavis:

«Jerrie de böyle söyledi,» dedi. Çarçabuk Florabelle'e bir göz attı. İkisi de gülmeye başladılar. «Jerrie de pek matraktır, doğrusu!»

Spence başını kaldırdı. Kızlara baktı.

«Nedir o dedin?»

Mavis katıla katıla güldü.

«Yani, çok şakacıdır,» dedi. «Müşterilerinin arkasından gülünç şeyler anlatır hep.»

«Söylenmez ama, çok tuhaf huyları var doğrusu!» Durdu, karısına baktı. Maud onun sözlerini dinlemiyordu bile. «Ne derseniz deyin, bu tokatlara hiç mi hiç alışamayacağım ben. Burası kesin...»

«Bütün müşterilerini böyle okşar. Bundan hoşlananlar da az değildir hani...»

«Güzel, ama, ona söyleyin bundan hoşlanmayanlar da vardır. Sonra, ayrıca...»

Maud kolunu uzatarak Mavis'in elini tuttu, okşadı.

«Gelişin, bir keşişin ziyaretinden daha çok sevindirdi beni. Uzun zamandır kendimi böyle iyi hissetmemiştim. Tam zamanında geldin. En çok yararlı olabileceğin bir zamanda. Kapının eşiğinde seni görmezden önce, bitikti halim...

«Yine mide ilacı içiyor musun, anne?»

«Elime geçtikçe, yavrum. Ama, doğrusunu istersen, pek de elime geçmiyor. Yeterince bulamıyorum. Şu uzun günlerde kocaman şişeler bile çabucak tükeniyor.»

«Bugünlerde hiç kalkmaya çalıştın mı anne?»

«Her seferinde birkaç dakka, yavrum. Kısa bir zaman için, bile ayakta duramıyorum. Yatağa yıkılıp dinlenmek zorunda kalıyorum.»

Spence eğildi, parmağıyla Mavis'in kulağına dokundu.

«Senin şu arkadaşın, benim için başka bir şey söylemedi, değil mi?»

«Hangi arkadaşım?»

Florabelle:

«Jerrie'yi söylüyor,» dedi.

Kızlar yeniden gülüştüler.

Spence canlanarak:

«Evet, onu anlatmak istiyorum,» dedi.

«Ben başkaca bir şey bilmiyorum. Sen biliyor musun Florabelle?»

«Jerrie'nin bana söyledlği şu: İş bitince ondan yakayı kurtarmak için Mamie'yle birleşmek zorunda kalmışlar. Bilirsin, Jerrie böyle tuhaflıklar yapar arasıra...»

Spence kızdı. Soğuk bir sesle:

«Kazın ayağı öyle değil!» dedi. «Gerçi o iri kıyım marsık karı itip kaktı beni. Ama ne istediğimi kafası almadı da ondan yaptı bunu. Doğrusu, onlara meram anlatmak deveye hendek atlatmaktan zordu. Orada oturup sen gelinceye dek bekleyeceğimi söyledimse de, anlamak istemediler. Önemli bir işim olmadıkça kadınlar pansiyonunda kalamayacağımı söylediler. Siz de bilirsiniz ki, insan böylesi işlere bir kez burnunu soktu mu çarçabuk çıkaramaz. Beklemesi gerekir işin ardını almak için. Gelgelelim, o zenci yarması dürtüklemeye başlayınca beni, çaresiz kirişi kırdım.»

Mavis:

«Florabelle'le birlikte bir eğlentideydik,» diye açıkladı. «Eğlence bütün gece sürdü. Onun için gelemedim.»

Spence:

«Peki öyleyse, şimdi söyleyeyim sana, niçin seni görmek istediğimi: Annen daha da kötüleşmezden önce, eve dönmeni istiyecektim senden. Ayrıca, evi özlediğini ve birazcık olsun yanımızda kalmaktan hoşlanacağını ummuştum.»

Mavis korktu. Önce babasına, sonra kapıya baktı.

«Niyetiniz neydi?» diye sordu.

«Hiç. Annenle ben, birkaç günlüğüne yanımızda bulunmak istersin diye düşünmüştük de...»

Mavis yüksek sesle:

«Asla!» diye bağırdı. Sandalyesini babasınınkinden uzaklaştırdı. Bir tuzağa düşürüleceğinden korkuyordu. «White Turkey'i daha çok seviyorum burdan. Hiçbir şey için de ordan ayrılmak istemem. İster miyiz, Florabelle? Ha, hiç ister miyiz?»

Florabelle başıyla arkadaşını onayladı.

Maud, kızının elini okşadı. Tatlı bir sesle:

«Şimdi kendini üzme, yavrum,» dedi. «Her kız evlen-

mek ister, eninde sonunda evlenir. Baban da, bu iş seni ilgilendirir, diye düşündü. Ortada başka bir şey yok, şekerim.»

«Öyleyse, niçin beni burada alıkoymaya kalktı, söylesene?»

Maud güven verici bir sesle:

«Artık bundan konuşmayalım, yavrum,» dedi. «İstemediğin bir şeyi kimse zorla yaptıramaz sana. Haydi şekerim, boşuna üzme kendini.»

Spence kuvvetli bir sesle:

«İyi bir koca, evine bağlı bir erkek, hiçbir zaman kötülüğünü istemez karısının,» dedi. «Üstelik cebinde biraz parası, ya da iyi bir işi varsa gülistana çevirir evini. İşte böyle biriyle evlenmek istersen, inan ki ne benden, ne de annenden kötü bir söz işitirsin. Artık erkeklerden hoşlanmaya başlayan bir kızın, evinde oturaklı bir kocası olmalıdır. Böylece mahallede gördüğü her erkeğin, Tom'un, Dick'in, Henry'nin ardından koşmasına gerek kalmaz. Bir genç kız için en doğru hareket de budur zaten.»

Babasının konuşması sona erdiğinde, Mavis rahatlamıştı. Adamcağızın söylediklerini dinlemekten kurtulduğu için değil, başını annesinin dizine koyarak, gözleri kapalı, biraz daldığı için...

Maud, kızının elini ve saçlarını okşadı. Sevgiyle:

«Bugün hava çok sıcak,» dedi. «Biraz uzanıp dinlensen iyi olur. Bu kızgın güneşin altında taban teptiğine göre, oldukça yorulmuşsundur. Arkadaşınla serinlik basıncıya kadar odaya girip şöyle bir öğle uykusu çeksenize...»

Mavis gözlerini açtı. Yarı açık gözkapakları arasından Florabelle'i süzdü. Yorgun bir sesle:

«Biraz uyusak hiç de fena olmayacak, değil mi Florabelle?» diye sordu. «Geçen gece hiç gözümüzü yummadık.»

Maud, parmaklarını kızının uzun saçları içinde gezdirdi.

«Perdeleri indirince oda serinleniverir,» dedi. «Çok güzel olur böyle yaparsanız...»

Florabelle ayağa kalkarak Mavis'in elini tuttu.

«Gel Mavis,» dedi. İki genç kız kapıya kadar giderek odaya baktılar. Şimdi deliksiz bir uyku çekebilirim.» İçeri girdiler. «Yıllar var ki böyle bir yatakta uyumadım.»

Kızlar içeri girerek yatmak üzere kapıyı kapadılar. Spence, ne yapacağını bilmeksizin, odada bir aşağı bir yukarı gezindi. Maud yüzünü duvara döndü ve uykuya daldı. Spence, yatak odasının kapısını açarak içeri girdi. Kızların ikisi de yatağa uzanmışlardı. Çocuklar gibi çene yarıştırıyor, kikirdeyerek gülüşüyorlardı. Spence perdelerden birini kaldırdı. Pencereyi açıp açmadıklarına baktı.

Pencerenin çerçevesini elinden geldiğince yükseltti.

«Haydi kızlar,» dedi, «artık dinlenin. Neredeyse günün en sıcak saatleri bastıracak. Kımıldamanın zamanı değil şimdi.»

Yatağın yanından geçerken Florabelle'in yine kendisine gülümsediğini gördü. Kız, şimdi ona ilk gördüğü zamankinden daha küçük görünüyordu. Kolayca gözleyebilmek için ayak ucunda durarak eğildi. Hangisine baktığı kestirilemeyecek bir durum aldı.

«White Turkey'de çok dolaplar dönüyor galiba,» dedi. Ömrümde böyle bir yer görmedim. Bahtımı kumarda denemeye bile fırsat bulamadım. Bütün param kaşla göz arasında suyunu çekti çünkü. Neyse ki oradan ayrılmazdan önce, masanın yanında dikilerek oyuncuları seyrettim.»

Florabelle:

«Dansözü gördün mü?» diye sordu.

Spence:

«Gördüm ya!» diye bağırdı. Kızın yanına, yatağa oturdu. «Kaçırır mıyım, hiç! Hey imanını! Gördüğüme de değdi, doğrusu!..»

Mavis'le Florabelle, çocuklar gibi, kikirdiyerek gülmeye başladılar.

«Ufacık kürk manşonuyla ne de güzeldi kahpe!»

Birdenbire durdu. Florabelle'e baktı. Kızın vücudu gülmekten sarsılıyordu.

«Daha önce hiç böyle şey görmemiştim...»

Mavis ciddiyetle:

«Biz 'Dulların peçesini kaldırmak' deriz buna,» dedi.

«Niçin böyle dersiniz?»

İki kız aynı zamanda bakıştılar, yeniden kikirdemeye koyuldular.

Spence, gözlerini Florabelle'den ayırmaksızın:

«Böyle demeniz için bir neden olmalı,» dedi.

Mavis:

«Söylediğimizden başka bir anlamı yok bu sözün diye yanıtladı. «En iyi Florabelle yapar bu oyunu. Oysa henüz bir ay oluyor bu işe başlayalı.»

Spence kızı süzdü. Yavaşça:

«Sahi mi?» diye sordu.

Florabelle özgür bir tavırla:

«Bunu öğrenmek o kadar güç değil,» dedi. «İki üç denemeden sonra iyice kolaylaşır. Şimdi, bunu yapmak çok hoşuma gidiyor.»

Spence kendi kendine başını salladı. Florabelle başını yastığa koyarak ona gülümsedi.

Spence:

«Evinden uzakta yaşayacak yaşta değilsin,» dedi. «Pek geç görünüyorsun. Ailen sesini çıkarmıyor mu sana?»

Florabelle başını salladı.

«Tuhaf! Ailenden uzak yaşayacak yaşta görünmüyorsun oysa.»

Florabelle ona gülümseyerek baktı.

«Babam savaşta öldü,» dedi. İri kahverengi gözlerini belli belirsiz kırptı. «Annem de uzaklara gitti.»

«Niçin onunla birlikte gitmedin?»

«Beni istemedi.»

«Nereye gitti?»

«New Orleans'a.»

«Yalnız mı?»

«Hayır, bir erkekle.»

«Ne zaman dönecek?»

«Hiçbir zaman!»

Spence sırayla, önce Mavis'i, sonra Florabelle'i süzdü. Şaşkın şaşkın:

«Nasıl, geri dönmeyecek mi bir daha?» diye yeniden sordu. «Niçin dönmeyecek ama?»

Mavis yatakta doğrularak oturdu.

«Bak baba,» diye yalvardı, «ona böyle sorular sorma. Çok üzülür çünkü. Hatta, aklına gelince ağlar bazen. Kendini tutamaz. Onun için, onu rahat bırak baba!»

Spence:

«Oh, onu üzmek istemem,» diye karşılık verdi. «Yalnız, o yaşta bir kızcağızın böyle büyük bir şehirde yapayalnız bırakılamayacağını düşündüm de... Hadi, olgun bir kadın için olsa bu, neyse... Ama daha on üç, on dördünde bir yavruyu kendi başına bırakmayı aklım almıyor. Elimden gelse, buna uymayan babaların kulağını bükerdim. Çünkü iyi bir şey değil bu! Doğrusunu konuşalım: Hayır, hiç mi hiç iyi bir şey değil!»

Kalktı, odada dolaşmaya başladı. Kızmıştı. Gerçi çocuklarını başıboş bırakan ana babalar yok değildi. Gelgelelim, gencecik kızını sokak ortasında bırakarak sevgilisiyle New Orleans'a kaçan bir kadından söz edildiğini hiç duymamıştı. Borç ve yoksulluk içinde bunalmasına karşın, Mavis'i ya da Libby'i kendi başlarının çaresine bakmak üzere sokağa atmak aklının köşesinden bile geçmemişti. Hiçbir zaman böyle bir şey düşünmemişti. Gerçi, tembelliğinden ve ailesinin geçimini sağlayamadığından ötürü suçluydu. Fakat Florabelle'in annesine bakınca o, bir évliya sayılırdı yine de.

Yatağa yaklaşarak:

«Belki beni ilgilendirmez bu,» dedi, «ama yine de söyleyeceğim: Yasalar böylesi kadınların yakasına yapışmalıdır.»

Kız, safçasına:

«Öyle ama, onsuz nasıl davranacağımı annem öğretti bana,» dedi.

«Nasıl yani?»

«Ayrılmazdan önce beni sinemaya götürdü, bir erkeği nasıl kafesleyeceğimi öğretti.»

«Ne yapmayı dediniz?»

«Bir erkeği elde etmeyi.»

«Peki, elde ettiniz mi bari?»

«İki adam tavladık. Biri bana, biri ona. Güç bir iş değil bu. Su içmekten daha kolay.»

«Evet, düşmenin en kestirme yolu budur.»

«Annem, kendimi gerekince nasıl koruyacağımı da öğretti bana.»

«Demek, annen bunu da öğretti sana, ha?»

Kız başıyla «evet» dedi.

Spence ne söyleyeceğini bilemedi. Dik dik kıza baktı. Annesinin burada olmayışına üzülüyordu. Onu görseydi, içinin zehirini boşaltırdı hiç olmazsa. Demek ki, ne yapıp yapıp Beaseley County'e götürmek gerekiyordu Mavis'i. Eğer çabucak ona bir koca bulamazsa gerekli parayı sağlamak çok güçleşecekti. Gitmek için başka çareler aramak zorunda kalacaktı.

Florabelle muziplik olsun diye:

«Bu kadar üzülmeye değmez,» dedi. «Artık alıştım. Kurdu oldum bu işin. Zorluk falan çekmiyorum. İstedim mi bir erkek bulabiliyorum.»

Spence kabaca:

«Alışmış olabilirsin,» dedi. «Fakat baban yaşasaydı bu durumuna göz yumar mıydı bakalım. Yummazdı elbette! Bir kız babası olup da zorla savaşa giderek ölmek ne acı! İnsanın bunca felakete katlanmasına değmez bu.»

Florabelle yavaşça ağlamaya başladı. Sesini tutmak üzere elleriyle yüzünü örtünceye kadar, Spence kızcağızın ağladığını anlayamadı. Ona baktığında, gözyaşları yanaklarından aşağı akıyordu. İçi sızlayarak seyretti.

Mavis:

«Beğendin mi yaptığını, baba!» diye azarladı. «Ben sana, onun babasından, anasından söz açınca ağlar demedim mi? İşte, muradına erdin!»

Durmadan ağlayan arkadaşını kollarıyla sardı. Göğsüne doğru çekti. Florabelle hıçkırarak ağlıyordu. Yüzünü Mavis'in yüzüne dayamıştı. Korkmuş bir çocuk gibi ona bakıyor, annesinin kollarındaki sevecenliği arıyordu. Mavis:

«Onunla birisi bir kez böyle konuşmayagörsün, hemen başlar gözlerinden yaşlar boşanmaya,» ded.. Kızcağızı kolları arasında sıktı. Saçlarını okşadı. Sanki bir bebekmiş gibi, onu göğsüne bastırdı. Uzun uzun, sevgiyle baktı ona. Florabelle, arkadaşının bu hareketlerini şükranla karşıladı.

«Anladın ya, baba,» dedi. «Artık ona anasından babasından söz etmeyeceksin. Çünkü o dayanamaz buna...»

Spence elinin tersiyle gözlerini sildi. İleriye doğru yürüdü. Pencereye yaklaştı. Dalgın gözlerle, güneşin yaktığı tozlu yola bakakaldı. Bulunduğu yerden, Florabelle'i kucağında sallayarak avutmaya çalışan Mavis'in tatlı sesini işitebiliyordu. Tam, pencerenin önünden ayrılacağı sırada, bir otomobilin gelip evin önünde durduğunu gördü. Pek oralı olmalı. Ama, kapak açılıp da içinden Miss Saunders çıkınca sıçradı. Gelenin gerçekten o olup olmadığını anlamak için bir daha baktı ve kapıya yöneldi.

Heyecanla Mavis'e:

«Bayan Saunders geldi!» diye bağırdı. «Sözünde durdu. Geleceğim demişti, geldi işte!»

Yatak odasının kapısını çarparak kapadı. Telaşla verandaya koştu.

ONUNCU BÖLÜM

Miss Saunders dizlerine kadar inen, kolsuz ve omuzbaşlarında şaha kalkmış kara at şekilleri bulunan, ak ketenden bir entari giymişti. Yazın boğucu sıcaklığı karşısında hiç de yanmışa benzemiyordu. Giysisi daha yeni ütülenmiş gibi duruyordu. Spence'in kendisine doğru koşarak geldiğini görünce belli belirsiz gülümsedi. Sarı saç-

arı başının üzerinde dalgalı bir lüle yığını oluşturuyordu. Spence arasıra yolda karşılaştığı okullu küçük kızları anımsadı. Çünkü Miss Saunders'in öylesine genç ve ürkek bir görünüşü vardı.

Yolun yarısına varınca yavaşladı. Miss Saunders yaya kaldırımında duruyordu. Maud görünürse hemen arabaya atlamaya hazır bir durumda bekliyor gibiydi. Spence onun yanına geldiğinde soluyordu.

Dinlenmek için otomobile yaslandı. Soluk soluğa:

«Sizi görür görmez, tabana kuvvet buraya koştum,» dedi. «Gömleğinin yeniyle yüzünü sildi. «Korkacak bir şey yok.»

Miss Saunders bir «iyi» işaret yaptı. Fakat yine de, ne olur ne olmaz diye, evi gözetlemekten geri durmadı.

«Bugün karınızın durumu iyi mi, Bay Douthit?» diye sordu «Umarım ki artık bir şeyi kalmamıştır.»

Spence:

«Sabahtan beri uygunsuz tek söz çıkmadı ağzından,» diye yanıt verdi. «Bana söylediği bir iki lafla, Myrt Michell'e söylediklerini saymaksızın elbette. Çünkü Micheller kadar insanı çileden çıkaran kimse yoktur şu dünyada. Benim için söylediklerine gelince, bunun da önemi yok. Artık alıştım...»

Miss Saunders, gözleri giriş kapısında, içini çekerek:

«Her ne olursa olsun, dedi, durumumu eşinize iyice açıklamışsınızdır sanıyorum. Tasarılarımdan kuşkulanması için ortada hiçbir neden olmadığını bilmelidir. Ayrıca, siz de bilmelisiniz ki (hafifçe güldü), böyle bir zamanda, erkeklerle gönül eğlemek bir Toplumsal Yardımcı'nın en son düşüneceği şeydir. Böyle şeylerin olmayacağına inanabilirsiniz.»

«Pek inanmam matmazel. Çünkü sizin gibi bir genç kızın, şu ya da bu yolla birazcık eğlenmeye çalışması çok yerindedir. Bu yüzden de, aşk arıyor diye kınamam sizi. Hani şu kravat, ya da ıvır zıvır şeyler satmak bahanesiyle, koltuğunda bir çanta, zaman zaman ötede beride sürten kadınlar var ya; Maud, onlardan biri sanıyor da

onun için kızıyor size. Bu kadınlar, karanlık basınca, erkekleri kulübemsi arabalarına çağırırlar. Onların paralarını sağarlar. Kravat falan satmazlar tabii...»

Spence konuştuğu sürece, Miss Saunders başını salladı. Pek öyle uzun boylu açıklama yapmanın gereksizliğini anlatmak istiyordu bununla. Nitekim Spence sözünü bitirince derin bir soluk aldı. Çabuk çabuk:

«Çok daha erken mi gelmemi bekliyordunuz Bay Douthit?» diye sordu.

«Bunu hiç düşünmedim matmazel. Sizi gördüğüm dakkaya kadar aklıma bile gelmedi. Düşünecek başka şeyler vardı çünkü...»

«Yani Mavis'i aramadığımızı mı söylemek istiyorsunuz?»

Spence güldü.

«Oh, çabuk geleceğinizi söylemiştiniz sanıyorum,» dedi. «İnanın, boşa geçirmedim zamanımı. Dün akşam güzel işler yaptım. Öğütlerinize uyarak doğruca White Turkey'e gittim.»

Miss Saunders gülümsedi.

«Buna çok sevindim,» dedi. «Bize yardım edeceğinizi biliyordum zaten. Yardımınıza öylesine güveniyordum ki, bir türlü aklıma...»

«Hey imanına yandığımın! Ömrümde bundan daha eğlenceli bir yer görmedim. Bana inanmıyor musunuz matmazel? Beklemek üzere oturmuştum. Bir ara gözlerimi kaldırdım. Ah, bir de ne göreyim? On yedi, on sekiz yaşlarında güzel mi güzel bir kız... Bir içim su... Elbise adına, küçücük kara bir kürk manşondan başka bir şeyi olmayan bir yavru...»

Miss Saunders çabuk çabuk:

«Bay Douthit,» dedi, «neler anlatıyorsunuz bana böyle?»

Ne söyleyeceğini bilemlyordu. Dudaklarını dişliyor, sinirli sinirli Spence'e bakıyordu.

Spence bozuntuya vermeden devam etti:

«Gerçeği anlatıyorum, matmazel. Küçük mu küçük, ufacık kürk manşon tutuyordu önünde... Sonra onu nasıl söyleyeyim bilmem ki- bir şemsiye gibi başının üzerine kaldırdı... Hem, bunu yapmak için uzunboylu beklemedi pek...»

Miss Saunders'in kınayıcı bir tavırla başını salladığını görünce durdu. Kızcağız artık gülümsemiyordu.

«Sözümü tutarak Mavis'i aramak üzere oraya gittiğinize sevindim...»

Miss Saunders'in kendisini susturmak için gösterdiği çabaya karşın, Spence yeniden söze başladı:

«Bana White Turkey'i tanıttığınızdan dolayı minnettarım size. Arkasından da, Jerrie ile aile pansiyonuna gittik...»

«Aile pansiyonu mu? Bu da ne demek?»

«Bilmediğiniz için ayıplamıyorum sizi. Önceleri ben de bilmiyordum bunun anlamını. Bazı odalara bu adı takmışlar. Orada kadınlar...»

Miss Saunders heyecanla:

«Artık yeter, Bay Douthit!» dedi. «Bu kadarı yeter!»

Başını azarlayıcı bir tavırla sallıyordu. Yüzünde de en küçük bir gülümseme belirtisi bile görülmüyordu.

Spence:

«Size neler yaptığımı anlatmaya çalışıyordum,» diye açıkladı.

«Kızınız için ne yaptığınızı öğrenmek istiyorum, Bay Douthit. Burada bulunuşumun biricik nedeni de bu. Bildiğiniz gibi, kravat satmaya çıkmadım ben...»

Spence gülmeye başladı. Gelgelelim. Miss Saunders o kadar ciddi duruyordu ki, kendini toplamak zorunda kaldı.

Miss Saunders kırgın bir sesle:

«Mavis'le ilgili olarak söyleyecek bir şeyiniz var mı?» diye sordu.

Spence parmağıyla odayı göstererek:

«Evet, var!» diye bağırdı. «Mavis burada, evde! Öğle uykusuna yatmamış olsaydı, hemen yanınıza getirirdim onu.»

Miss Saunders sevindi.

«Güzel!» diye bağırdı. Spence'in elini alarak kuvvetle sıktı. Kesik kesik soluyuşuna uygun olarak göğsü inip kalkıyordu. «İşte bu çok güzel, Bay Douthit! Bayan Jouett bunu duyunca pek sevinecek. Biliyorsunuz, o, başından beri bu işe bel bağlamamıştı. Hatta, sizden yardım ummanın çılgınlık olduğuna inanıyordu. Oysa ben, çarçabuk güvendim size. Ona, sizinle övündüğümü söyledim. Artık onu aramaya gidebilir, bize yaptığınız büyük yardımı anlatabilirim. Bu olay, onun insan tabiatına olan inancını tazeleyecek. İki yıldır bu inancı oldukça sarsılmıştı...»

«Geçen gün buralarda sürtmeye gelen şu at gibi karıyı mı söylemek istiyorsunuz?

Sevincinden etekleri zil çalıyordu Miss Saunders'in.

«Evet onu, Bayan Jouett'i!» diye bağırdı. «Görkemli bir kadındır o! Üstelik, bütün yaşamını Toplumsal Yardım Kurumu'na adamıştır.»

Spence başını pişmanlıkla salladı.

«Bu işin ona bir yardımı dokunacağını bilseydim, kılını bile kıpırdatmazdım. Evinden dışarı çıkmayacağına inansam, ben de kendi köşemde kıvrılıp oturmaktan mutluluk duyarım... Tanrı bile onu şöyle bir görse, dünyaya gelmiş kadınların en mostrası olduğunu anlar. Bir atın eğeri bir domuza ne denli yararlıysa, onun gibi bir kadın da bir erkeğe o denli yararlıdır. Siz de bilirsiniz ki, onunla oynaşabilmesi için ya azman, ya da andavallı olması gerek bir erkeğin...»

Miss Saunders sertçe:

«Ah, rica ederim, Bay Douthit!» dedi. «Yanımda böyle şeyler söylemeyin. Gerçi sakıngan değilim, ama Bayan Jouett'i bu dille anlatmanızı da hoş göremem, doğrusu.»

Spence bir an ona baktı. Sonra gözlerini aşağı indirdi. Verandaya kadar olan yolu yürüdü. Miss Saunders'i kaldırımda bırakarak basamaklara oturdu. Arkasındaki pencerede Mavis'le Florabelle'in fısıldaştıklarını işitiyor, gelgelelim, ne söylediklerini anlayamıyordu. Gözlerini kaldırdı. Miss Saunders'in süklüm püklüm kendisine doğru

yaklaştığını gördü. Azarlanmış bir çocuk gibi bakıyordu. Gelip merdivenlerin dibinde duruncaya dek, Spence, ona bir şey söylemedi. Kızcağız biraz sonra basamakların öbür ucuna oturdu. Gerideki kapıyı gözleyebilmek için azıcık yan duruyordu. Bu duruş, Spence'in gözünden kaçmadı.

Miss Saunders özür dilemek amacıyla:

«Bu kadar sert konuşmak istemezdim,» dedi. Spence göz ucuyla yere baktığını görebiliyordu. Sesini alçalttı: «Çok üzgünüm, Bay Douthit! Özür dilerim!»

Spence öfkeyle ayaklarını kumlu toprağa sürdü. Böylece onunla anlaştığını belirtmek istiyordu.

«Her kadın için böyle konuşmam, matmazel,» dedi. «İşleri yüz üstü bırakmak istedimse bir ara, o cadaloza yararlı olacağımı düşündüğümdendi bu. Oysa sizin için yapmayacağım şey yoktur dünyada. Ama, onu cehennemde görsem ve tükürüğümün o kızgın ateşi söndüreceğini bilsem, yine de tükürmem üstüne...»

«Biz size yardım etmek istiyoruz, Bay Douthit. Bunu siz de biliyorsunuz, değil mi?»

«Bilmediğim de oluyor, matmazel. Çünkü Jim Howard, Poor Boy'u haritadan silmek ve herkesi buradan çıkarmak gerektiğini söyledi bana. İşte siz de gitmem için bana yardım ediyorsunuz. Gelgelelim, ötekiler hep burada kalıyor. Beni gönderip de öbürlerini bırakmak doğru değil. Gerçekten iyi bir iş yapmak istiyorsanız herkese eşit davranmalısınız. Niçin, aynı şekilde Chet Michell'e de yardım etmiyorsunuz? Ya öbür Poor Boy'lular, onlar sokakta mı kalsınlar?»

«Korkarım, beni anlamadınız Bay Douthit. Toplumsal Yardım Kurumu yalnız korkulu olaylarla ilgilenir. Bütün bir şehri boşaltmakla uğraşmaz.»

«Öyleyse öteki kurumlar da gelsin burayı ateşe versinler. Poor Boy'dan ayrılmak zorunda bırakılan yalnızca ben olduğum için canım sıkılıyor. Gidersem, başkaları da benimle birlikte gelmeli ki tadı çıksın.»

«Bencil olmayın, Bay Douthit. Kendi yağıyla kavrulan, ailelerini gül gibi geçindiren bir sürü insan var burda.»

«Doğrusu, var öyle insanlar! Örneğin Chet Michell! Yerden toplar gibi para kazanıyor herifçioğlu. Ben de onun gibi marihuana sigaraları satsaydım, zengin olmuştum şimdi.»

«Hadi hadi, sinirlenmeyin Bay Douthit. Size iyi havadislerim var...»

Eğildi. Bir eliyle Spence'in kolunu okşarken öbürüyle de giysisinin açık yakasını birleştirdi. Spence, perdenin arkasında iki genç kızın canlı fısıldaşmalarını iyice duyuyor, ne konuştuklarını öğrenmek istiyordu.

Miss Saunders:

«Sabahleyin sizin ev sahibini gördüm,» dedi. «Ödenmemiş bütün kiralarınızı temizledim.»

Spence'in ağzı açık kaldı.

«Nasıl?» diye sordu. «Kiralar ne oldu, dediniz?»

Miss Saunders gülümsedi.

«Hepsi ödendi, Bay Douthit. Bir kuruşluk borcunuz bile yok artık. Ayın sonuna, yani yarına kadar olan bütün kiralar temizlendi. Nasıl, şimdi kendinizi daha iyi bulmuyor musunuz?»

«Ah, hem de ne kadar, matmazel! Nasıl olabildi bu, hâlâ anlamıyorum. Ev sahibine tam üç aylık borcum vardı.»

«Bilmiyorum. Fakat her şey yoluna girdi artık. Kaygılanacak hiçbir şey kalmadı. Kurum'umuz —olağanüstü durumlar bir yana bırakılırsa— pek az yapar bunu. Ama ben sizin işinizle çok ilgilendim. Doğruca Bayan Joue...» Durdu ve dudaklarını ısırdı. «Müdüremize çıkarak durumunuzun apayrı ve olağanüstü olduğunu anlattım. Çabucak ve doğrudan doğruya yardım etmek gerektiğini bildirdim. Toplumsal Yardım'a girdikten sonra aldığım ilk görev bu olacak. Elbette, iyi bir başlangıç olmasını diliyorum bunun. Durumunuzu düzeltebilirsem, geleceğim için çok yararlı olacak bu. Bundan ötürü, bir başarıyla başlamak istiyorum işime...»

«Hey imanına yandığımın! Bugünü de görecek miydim? Bir türlü inanamıyorum! Kira yükü o kadar uzun zamandan beri omuzumda duruyordu ki, artık alışmıştım

ona, umursamıyordum. Demek ki dünyada hâlâ iyi insanlar var. Eskiden burada hep kötü insanlar yaşar sanırdım. Oh, kirayı falan düşünmeden Poor Boy'da yaşayabilmek! Bırakın da çabucak gidip Maud'a anlatayım bunu!»

Kalkmak üzereyken Miss Saunders onu kolundan yakaladı. Yerine oturttu. Heyecanla:

«Bir dakka, rica ederim,» dedi. «Bırakın da sözümü bitireyim, Bay Douthit. Karınıza anlatmazdan önce her şeyi iyice öğrenmelisiniz. Aramızda yine yanlış anlaşılma olmasını istemem. Yoksa, pek üzücü şeyler doğabilir yeniden...»

Sözlerini bitirmezden önce kapıya baktı.

«Kiranızı ödemeniz için önemli bir neden vardı. Araştırmalarımız, sizin üç aylık 45 dolar borcunuz olduğunu ortaya çıkardı. Ayrıca, büyük bir toplam tutmamakla birlikte, su ve elektrik parası da vardı. Onları da temizleyeceğiz. Bütün bunları şunun için yapıyoruz: Ailenizle birlikte memleketinize dönmenizi istiyoruz...»

Spence sesini alabildiğine yükselterek:

«Beaseley County'e mi?» diye sordu.

«Evet Beaseley County'e. Buraya gelmezden önce yaşadığınız yer orası ise, kuşkusuz Beaseley County'ye. Bakın, gidesiniz diye zorlamıyoruz sizi. Yalnızca —o da isterseniz eğer— gidebilmeniz için yardım ediyoruz. Ama, gitmezseniz, biz de bundan böyle kiraları ödemeyiz elbette.»

«Demek, burada kalırsam kira borcumu ödemeyeceksiniz, ha?»

«Orası öyle.»

«Bakıyorum da, kalmamla ilgilenmiyorsunuz pek. Oysa ben sizin çok iyi yürekli olduğunuza inanmıştım.»

Miss Saunders sinirlenmeye başladı. Eğildi, yalvarıcı bir sesle:

«Rica ederim Bay Douthit,» diye direndi, «beni yanlış anlamayın! Elbette çok seviyorum sizi, ilgiye değer buluyorum. Onun için canı gönülden gitmenizi diliyorum. Yur-

dunuzda daha mutlu yaşayacağınıza inanıyorum çünkü. Anlıyor musunuz?»

Spence bir süre ona baktı. Kız Spence'e yaklaşarak kolunu okşadı. Onun vereceği yanıtı sabırsızlıkla beklediği belliydi.

Sonunda Spence:

«Evet, anlıyorum,» dedi. «Gerçekten de Beaseley County'e dönebilseydim daha mutlu yaşardım sanıyorum.»

Bu yanıt üzerine Miss Saunders'in yüreğine su serpildi. Gülümseyerek Spence'in kolunu sıktı.

«Oh, karar verdiğinize çok sevindim, Bay Douthit!»

Spence geriye döndü. Perdelerin arkasından Mavis'i seçmeye çalıştı. Başına konan bu devlet kuşunu başkalarına da anlatmak istiyordu. Yeniden pencereye baktı. Gelgelelim, ne Mavis'i, ne de Florabelle'i gördü. Döşemenin üzerinde koşuştuklarını duyar gibi oldu.

Miss Saunders:

«Şimdi beni iyi dinleyin, Bay Douthit!» diye yeniden söze başladı. «Mavis'i de birlikte götüreceksiniz. Eğer o neden olmasaydı, kesenin ağzını böyle açmayacaktık size. Hem, işin aslını ararsanız, büyük kızınızı da götürmeniz gerekiyor.»

«Libby için üzülmeyin. Bu gün Jim Howard'la evleniyor. İşini yoluna koydu demektir. Ayrıca, Jim'le evlenen bir kız kavga nedir bilmeyecektir. Çünkü akıllı uslu bir çocuktur Jim. Libby'ye de gözü gibi bakar.»

«Güzel! Bu durumda, Mavis'i korumak sizin için çok daha kolay olacak. Bir kere memlekete kapağı attınız mı, artık bir daha ayrılmazsınız ordan. Ayrılmamanızı öğütlerim size. Beş yüz bine yaklaşan nufusuyla, ne Mavis için, ne de sizin için oturulacak bir yer bu şehir. Gündelik gereksinimleri gidermek amacıyla yürütülen o sürekli savaş, kimileri için oldukça zordur. Ayrıca, birçok kimseler, şehrin insanı baştan çıkaran tuzaklarına kapılmaktan kurtaramazlar kendilerini. Bu bakımdan, sizin için yapılacak en doğru hareket, memlekete gitmek ve orava yerleşmektir. Sizin yerinizde olsaydım, yerimi yurdumu bırakmak aklım-

dan bile geçmezdi. Rica ederim, bir daha gelmeyin buralara!»

«İyi bir baltaya sap olabilseydim burada kalmaya can atardım. Ama, neylersin, fabrika kapandı kapanalı elim kolum bağlı. Öyle ki ekmek parasını bile kazanamıyorum.»

«Artık bunları düşünmeyin Bay Douthit. Yarın gideceksiniz. Poor Boy'da geçirecek yalnızca bir geceniz kaldı. Sabahleyin, daha güneş doğmadan yolda olacaksınız.»

Spence yola baktı.

«Bu gitme kararı sarstı beni,» dedi. «Böyle birdenbire çekip gitmek istemiyorum. Ama, aradan şöyle bir iki aylık bir zaman geçerse düşüncemi değiştiririm herhalde.»

Miss Saunders bir an gözlerini kapadı. Birkaç dakika öncekinden daha yorgun görünüyordu. Sessizce gözlerini açtı. Eğildi. Elini Spence'in eli üzerine koydu. Alçak sesle:

«Rica ederim Bay Douthit,» dedi, «rica ederim memleketinize gidin. Bunu benim için yapın Bay Douthit!»

Spence başıyla «olur» dedi.

Miss Saunders gerekli yanıtı almak istercesine başını salladı.

«Kuşkusuz, otobüs paranız yoktur?» diye sordu. «Hiç paranız yok, değil mi?»

Spence başıyla onayladı.

«Bunu unutmuştum, matmazel. Yok, ya...»

Miss Saunders gülümseyerek:

«Otobüs durağında bulunun,» dedi. «Biletlerinizi alacağım.»

Son kez adamcağızın kolunu okşadı.

«Bakın, yaşamak ne kadar güzel...»

Spence ciddi bir sesle:

«Kadınlara para verdirmeye alışkın değilim,» dedi. «Bunu ne yazık ki kabul edemeyeceğim.»

Miss Saunders sinirlendi.

«Kural budur!» diye bağırdı. «Toplumsal Yardım Kurumu, göç konusunda başka türlü davranamaz. Hatta Bayan Jouett başka bir kuralı incelemez bile...»

Spence kesin bir sesle:

«Öyleyse gitmeyeceğim!» dedi. «Bir kadının parasını almaktansa, burda kalırım daha iyi!»

«Yalvarırım, Bay Douthit!»

Spence inatla başını salladı.

«Hatırım için yapın Bay Douthit! Hem bir kez almaktan ne çıkar? Hadi, Bay Douthit... hatırım için...»

«Olamaz!»

«Sahi mi?»

«Olamaz!»

Miss Saunders derin derin içini çekti. Eğildi. Son bir umutla Spence'in yüzünü gözden geçirdi. Bekledi. Gözucuyla onun da kendisine baktığını seziyordu. Bir parça yaklaştı. Spence yavaşça başını çevirdi. Kız, konuşmak için cesaretini toplamak amacıyla bir süre bekledi.

«Peki, bilet parasını şimdi verirsem gider misiniz?» diye sordu.

Spence'in keyfi yerine geldi.

«Bak, işte bu olur,» dedi. «Biletleri alıncaya kadar parayı gözüm gibi saklarım. Bu önerinizi kabul edebilirim.»

Miss Saunders birden kalktı. Çantasını açtı. Bir deste banknot çıkardı. Spence onu gözlüyordu.

«İşte size 30 dolar, Bay Douthit. Otobüs bileti almanız için size veriyorum. Yalnız, şunu bilin ki, böyle yapmakla en önemli ilkeleri çiğnemiş oluyorum. Onun için, siz de biletleri alacağınıza şerefiniz üzerine söz verin bana.»

Spence parayı almak için elini uzattı.

«Oh, bana inanabilirsiniz, matmazel!» diye söz verdi. Banknotları, —birer örümcek ağı imiş de, biraz sertçe dokunursa bozulacakmış gibi—, özenle aldı. Evirip çevirdi. Her yanını inceledi.

«Ne yaparsanız yapın, fakat beni aldatmayın, Bay Douthit. Bayan Jouett biletleri benim almadığımı öğrenirse, asla bağışlamaz. Sınavlarımı verdikten sonra aldığım ilk görevimdir bu. Onu başarmalıyım. İşim benim için çok değerlidir. Mobilyalarınızı da satsanız iyi olur. Hiç olmazsa elinize birkaç kuruş geçer: Yarın sabahleyin giderken bir işinize yarar. Sizi uğurlamak üzere otobüs durağına gele-

ceğim. Otobüs saat yedide kalkıyor. Rica ederim, orada bulunun Bay Douthit!..»

«Korkmayın matmazel. Ne iyi, artık Bubber'le de uğraşmayacağım. Zaten kaçtı, bırakmadı kl...»

«Bubber mi! Kim bu Bubber?»

«Siz bu parayı vermezden önce, Mavis'le evlendirmek istediğim delikanlı. Evlenmeleri için her şeyi kararlaştırmıştık. Adam, Beaseley County'ye dönmek için bana para verecekti. Gelgelelim, bir süredir görünürlerde yok. Üstelik, nerede bulacağımı da bilmiyorum.»

«İyi ki yok, Bay Douthit. Çünkü Mavis evlenecek yaşta değil. Henüz pek genç. Bu yaşta baş göz etmek doğru olmaz. Ne iyi ettim de geldim bugün. Sevindim geldiğime...»

«Ben de sevindim, matmazel. Hiç değilse şu Bubber meselesinde beni büyük bir yükten kurtardınız. Şimdi istediği yerde kalabilir kerata. Zaten aptallık yüzünden akıyordu herifin. Bunu anlamak için bir göz atmak yeterdi. Gülüşünü görmenizi isterdim. Pişmiş kelle gibi durmadan sırıtıyordu enayi.»

Miss Saunders kalkarak elini uzattı. Spence heyecanla sıktı.

«Söylediklerimi unutmayın! Bütün bu yardımları, ailenizi memlekete götürmeniz koşuluyla yapıyorum.»

Spence onun elini kuvvetle sallayarak:

«Siz hiç üzülmeyin, matmazel!» dedi. «Ölsem de unutmam bunu!..»

«Güzel! Öyleyse, yarın sabahleyin otobüs durağında bulunmamazlık etmeyin. Çünkü otobüs saat tam yedide kalkıyor.»

«Orada olacağım, matmazel.»

Spence sözünü henüz bitirmemişti ki, Miss Saunders'in kendisinden ayrıldığını gördü. Gözleri korkuyla açılmıştı. Dudakları titriyordu. Spence dönüp arkasına baktı: Maud, ellerini kalçasında, kötü kötü Miss Saunders'i gözlüyordu. Pembe geceliği belinden aşağı kaymıştı. Şimdilik konuşmuyordu. Fakat Spence, onun, birkaç dakika sonra

bir bomba gibi patlayacağını biliyordu. Paraları cebine yerleştirdi. Sokağa varıncaya dek Miss Saunders'in yanında yürüdü.

Maud:

«Geçen gün ben sana ne söyledim?» diye bağırdı.

Spence gür bir sesle:

«Maud, sinirlenme!» dedi.

Maud öfkeyle:

«Kes sesini, Spence Douthit!» diye haykırdı.

Spence geriledi. Yavaş yavaş kırgınlığı geçiyordu.

Miss Saunders ev ile sokak arasındaki yolun yarısına varmıştı. Arabaya yaklaştıkça hızı artıyordu.

Maud yeniden öfkeyle:

«Aşağı inip de gözlerini oymak isterdim!» diye gürledi. «Sana bir daha buralarda görünme dememiş miydim? Ne zamandır şu kravat satan şırfıntılardan birinin saçlarını yolmak ateşiyle yanıyordum. Kravat satmak dalgasıyla buralarda sürtmeye başlayalı beri gözetliyorum seni. Onun için çok iyi biliyorum ne dolaplar çevirdiğini. Kızım, ben bu oyunlara gelemem! Başka yerde ara kısmetini! Gelip buralarda küfeni oynata oynata dolaşma! Erkeklerimizi şahlandırsan bile, kocasını yatıştıramayacak tek kadın yoktur burda! Anladın mı?»

Maud merdivenin başına kadar koştu. Miss Saunders otomobiline saldırdı. Direksiyonun arkasına geçti. Bir dakika sonra araba tozu dumana katarak sokağın köşesini dönüyordu. Spence, karısına aldırış etmeden, tozun dağılmasına baktı. Cebindeki eliyle para demetini sıkıyordu. Maud çok yakınında durduğundan onlara bakmayı göze alamıyordu. Bundan ötürü onun gitmesini bekledi. Kadın homurdanarak içeri girdi.

ON BİRİNCİ BÖLÜM

Spence banknotları o kadar kuvvetle sıkıyordu ki, sonunda eli ısınmış ve terlemişti. Fabrikada çalışırken son

haftalığını aldığı günden beri bunca parayı ne görmüş, ne de tutmuştu. Oysa şimdi bütün bu para onundu. Birisine ondan söz açmak istiyordu.

Koşarak eve girdi.

«Maud!» diye bağırdı. «Baksana, Maud!»

Maud, başı duvara dönük olarak, yeniden yatmıştı. Döndüğünde kızgın ve üzgün görünüyordu. Spence yatağın kıyısına oturdu. Parayı göstermek için elini uzattı. Maud şaşırdı. İri gözleri faltaşı gibi açıldı.

«Bu da ne?» diye sordu.

«Buna para derler, Maud, para! İyi para, sahici para, Tanrı kadar gerçek para...»

«Onunla ne yapacaksın?»

«Memlekete döneceğiz.»

«Nereden aldın?»

«O kibar hanım verdi. Bütün kira borcumuzu ödedi. Ayrıca bu otuz doları bağışladı. Adını iyilikle anmamız gerekiyor kadıncağızın. Çünkü böyle hayır işleyen kimseler pek az dünyada.»

«Peki ama, neden yaptı bunu?»

«Nasıl, neden?»

«Anlamazlıktan gelme, 'neden yaptı' diye soruyorum.»

Spence sabırsızlanarak:

«Fakat, Maud, ne kötülük var bunda?» diye bağırdı. «Neden yapmışmış bunu? Yapmış ya, sen ona bak! Gelip bu parayı bize vermesi nene yetmiyor? Hem bizim gibi yoksullara felek her gün gülmez. Büyük bir talihtir bu!»

Maud parmağıyla banknot destesine dokundu.

«Bana kalırsa bu işte bir bit yeniği var,» dedi. Spence paraları daha çok sıktı. «İnanamıyorum.»

Banknotları kapmak için birdenbire elini uzattı. Gelgelelim, bunu önceden kestiren Spence, almasını önledi. Parayı arkasına götürdü. Karısını yatağa doğru itti.

«Oo! İşte buna gelemem!» diye bağırdı. «Onun sahibi benim, ben!»

Maud üzgün duruyordu.

«Birisi çıksın, karşılık beklemeden para versin, durup dururken kiraları ödesin! İlk kez duyuyorum böyle bir kimseden söz açıldığını! Korkarım, bu işin altından çapanoğlu çıkacak!»

«Bu kibar hanım yalnızca iyilik etmek istiyor bize, Maud. Bu dünyada ömrünü iyilik yapmakla geçiren insanlar da var. Onunla karşılaşmamız bir talih eseri. Başımıza devlet kuşu kondu. İşte işin iç yüzü bu.»

«Böyle gökten zembille inen, sebepsiz yardımları iyiye yormam. Ben aptal değilim, Spence Douthit!»

Spence, bir baş hareketiyle:

«Ben de değilim!» karşılığını verdi. «Bundan ötürü de parayı ben kazanmışım gibi saklıyorum.»

Maud dudaklarını iyice sıktı, ince bir çizgi haline getirdi. Spence yatağın ayak ucuna değin geriledi. Karısı artık kendisine yetişemezdi.

«Jim'in de dediği gibi, biz şimdiye dek hep yabanlar gibi yaşadık. Böylesi insanlarla karşılaşmak fırsatını bulamadık. Jim savaşa gidince gözleri açıldı, dünyayı tanıdı. Beaseley County'yi bırakıp buraya gelince, biz de öğrendik dünyanın kaç bucak olduğunu. Mademki dünyada böyle iyiliksever bir hanım var, ona benzer başka daha birçok hanımlar var demektir. Artık bundan böyle onları aramakla geçireceğim zamanımı. Belki de kısa zamanda bir tane bulurum. Sonra bir tane daha, arkasından bir tane daha... Bu, böylece, ömrüm boyunca sürüp gider... Önüme çıkan fırsatları tepmemeye karar verdim bir kere... Tek işi, insanlara para dağıtmak olan kimseleri neden kovayım? Herhalde, bundan sonra kira ve yiyecek sorununu düşünmeyeceğim artık...»

Maud çileden çıkarak:

«Beni ahmak yerine koyma Spence!» diye bağırdı. «Belli ki okşanmak istiyor bu karı!» Yorganı iterek bir sıçrayışta ayağa kalktı. «Kemiklerini bir güzel yumuşatmayınca rahat edemeyeceğim. Dünyanın kaç bucak olduğunu göstereceğim ona. Ben onun gibilerini çok gördüm. Hepsi de

aynı kemiğin ardından koşarlar. Onların amacı kravat satmak falan değil. Başka dalgaları var. Bu, bir bahane...»

«Bu hanım, buraya geldiği günden beri, hiç de böyle bir şey söylemedi...»

Maud iyice kızdı. Gözlerinden ateşler saçarak:

«Belki hiçbir şey söylememiştir, ama yine de yapmıştır yapacağını!» diye karşılık verdi.

«Gözünü seveyim, Maud, kılı kırk yarma böyle. Ökuzün altında buzağı arıyorsun. Kibar bir hanım o. Bize yardım olsun diye verdi parayı. Karşılığında da hiçbir şey istemedi. Yalnız Mavis'i de birlikte götürürsek, pek sevineceğini söyledi. Burada çok iyi insanlar var, Maud. Onları arayıp bulmak gerek. Bu hanım da onlardan biri. İşte işin aslı astarı bu...»

Maud cırlak bir sesle:

«Evet, evet, bu hanımcık da arı bekleyen papatyalardan biri,» dedi. «Böyle çiçekleri çok iyi tanırım. Çünkü, bir zamanlar, ben de arıların ardından koştum, onlar gibi...»

Spence ayağa kalktı. Maud yaklaştıkça o uzaklaştı. Odayı çekinerek geçti. Karısının iki yanında asılı duran kollarına baktı. Sonunda, kendini duvara kıstırılmış buldu.

Maud, Spence'in yüzüne:

«Bu karıyı öldüreceğim!» diye bağırdı. «Karanlıkta yatağı arayan bir gelin gibi bir daha dolaşırsa buralarda, geberteceğim onu!»

Kollarını korkutucu bir biçimde sallıyordu.

«Birazcık aklı olsaydı, başkasının ardından koşardı! Çünkü seni temizledikten sonra eli böğründe kalacak yosmanın. Bu yosmalardan biri, kocasının önünde kıç sallarken kılı kıpırdamayan sersem kadınlar da vardır. Ama ben onlardan değilim!..»

Spence:

«Dinle Maud, aptallık etme!» diye yalvardı.

«Kafam kızdı mı, istediğimi yaparım. İsterse aptallık olsun yaptığım! Bu şırfıntı, sereserpe mahallemizde sürterken, eli kolu bağlı oturmamı istemezsin herhalde? Dinliyor musun beni?»

«Söylediklerinin tek sözcüğünü bile kaçırmıyorum, Maud. Yok yere üzme kendini, sakin ol.»

Maud, yaradana sığınarak kocasının yüzüne bir şamar aşketti. Spence, vuracağını biliyordu. Öyleyken, duyduğu acıdan şaşkına döndü. Başını kolları arasına sakladı. Vurmasını bekledi. Fakat Maud vurmadı. Kaçıp kaçmayacağını anlamak için gelip önünde durdu. Yorgunluktan sık sık soluyordu. Spence, başı kollarının arasında, ona bir göz attı.

«Bu sürtüğün peşini bırakırsan iyi olur, Spence! Yoksa ikinizi de tahtakurusu gibi ezerim!»

Spence, gözucuyla, birisinin eşikte durduğunu gördü. Maud'un artık vurmayacağını anlayınca, kimin geldiğini görmek üzere başını çevirdi: Gelen Floyd Sharp idi.

Spence, yürekten:

«Girsene Floyd!» dedi. «Sıcakta durma, içeri gir! Ne iyi ettin de geldin!»

Floyd odaya girerken:

«Nedir bu gürültü böyle?» diye sordu. Merakla bakıyordu. «Neyi bölüşemiyorsunuz, yahu?»

Spence çabuk çabuk:

«Hiç,» dedi, «bir şey yok. Maud'la havadan sudan konuşuyorduk. Ama, seni karşılamak için, ne zaman olursa olsun, sevinçle sözümü yarıda kesebilirim.

Floyd kuşkulu bir gözle Maud'a baktı.

«Konuşuyor muydunuz? Etme Spence! Bizim memlekette çekişmek derler buna. Sesiniz tâ sokaktan işitiliyor. Birisini öldürüyorlar sandım.»

Maud soğuk ve duygusuz gözlerle Floyd'a baktı. Floyd üst üste birkaç kez eğilerek selam verdi.

Maud kocasına döndü.

«Ben söyledim söylenecek şeyleri. Sen artık sus. Floyd'u kazanmaya çalışma.»

Floyd:

«İnanın Bayan Douthit,» diye karşılık verdi, «ben yalnızca içerde ne olduğunu merak etmiştim de... Başkalarının işine burnumu sokmak istemem. Üstüme lâzım olma-

yan şeylere karışmamak gerektiğini bilecek yaştayım. Zaten dertlerim başımdan aşkın, bir yenisini daha istemem.»

Maud başını eğdi. Ağır adımlarla yatağına doğru yürüdü. Oraya varınca yorganın altında geceliğini aramaya koyuldu. Floyd büyük bir dikkatle onu gözlüyordu.

Spence:

«Mavis nerde?» diye bağırdı. Yatak odasının kapısına koştu. Baktı: Kız içerde yoktu. Gitmişti!..

Maud da görmek için kapıya geldi. Spence'i bir tasadır aldı. Titreyerek:

«Acaba ne oldu, Maud?» diye sordu. «Mavis burada yok.»

Maud boynunu büktü.

«Demek ki gitmek zorunda kaldı,» diye yanıt verdi. «Bir ara söyleştiklerini işittim. Fısıldaşarak konuşuyor, ayaklarının ucuna basarak yürüyorlardı. Gerçi bir şeye hazırlandıklarını anlamıştım, ama kaçacaklarını hiç mi hiç düşünmemiştim.

«Demek ki Mavis memlekete gideceğimizi duydu. Kalıbımı basarım öyle. Verandada, sonra da burada konuşurken işitmiş olmalı.»

Bitkince karısına baktı.

«Kuşkusuz böyle olmuştur...»

Maud:

«Yapmaktan hoşlanmadığı bir şey varsa onun,» dedi, «o da Beaseley County'ye dön...»

Floyd kadının sözünü yarıda kesti:

«Kim dönecek Beaseley County'ye?»

Spence böbürlene böbürlene:

«Biz!» dedi. «Gitmeye hazırlanıyoruz!»

Floyd kuşkulu bir tavırla:

«Peki ama, nasıl gideceksiniz?» diye sordu.

«Kira borcum ödendi. Ayrıca, cebimde de otuz dolarım var.»

Floyd her ikisini de sırayla gözden geçirdi.

«Atma!» dedi. «Şaka ediyorsun?»

Maud soğuk bir sesle:

«Bütün planlarımız tamam,» dedi.

Floyd, Spence'in cakayla gülümsemesi üzerine iyice şaşırdı.

«Yok canım!» dedi. «Kim yapıyor bu iyiliği?»

Döndü. Spence'in yanıt vermesini bekledi. Spence böbürlenerek:

«İyiliksever bir hanım!» dedi. «Tek işi, darda kalanlara yardıma koşmak olan kibar bir hanım!»

Cebindeki banknotları çıkardı. Böbürlenerek Floyd'a gösterdi.

«Bak Floyd, görüyorsun ki yalan söylemiyorum!»

Floyd afalladı.

«Ulu Tanrım! Ulu Tanrım!» diye kekeledi. Paralara parmağının ucuyla dokundu. «Hele şuna bakın! Şu paralara bakın! Hey Ulu Tanrım!»

Maud güvensizlikle:

«Bir kadın, karşılık beklemeden insana otuz dolar versin, aklım almıyor!» dedi. Erkeklerden birinin kendisiyle çekişmesini bekliyormuş gibi onlara baktı.

Spence:

«Bu hanım hiçbir şey beklemiyor!» karşılığını verdi.

«Evet, bir şey beklemiyor. Yalnızca, başına bir külah geçirmek istiyor. Gerçi pek öyle iri yarı ve kuvvetli değilim ama onun gibi sürtüklerin saçlarını yolacak kadar güçlüyüm henüz. Bir daha buralara gelirse, bak nasıl kızılca kıyamet kopacak!..»

Floyd çabuk çabuk:

«Bayan Douthit,» dedi, «Spence'in bu parayı almasını istemiyorsanız, bir yolunu gösterin de onu bana versin. Karım hiç kızmaz buna, hatta anlayış gösterir...»

«Siz kendi işinize bakın Floyd. Bırakın da bizimkilerle de ben uğraşayım. Sizsiz de yürütmesini bilirim işimi. Yapacağım şeyler için başkalarının öğüt vermesini hiç sevmem.»

«Sizi kızdırmak istemezdim Bayan Douthit. Sizin gibi güzel bir kadın üzülmemelidir. Kimse sizin elinize su dökemez çünkü.»

Maud cilveyle gülümsedi. Yüzü sevinçle aydınlandı. Başını arkaya attı. Spence'e küçümseyerek baktı.

«Nasıl duydun mu, Bay Çapkın?»

Sonra ince bir tavırla eğildi. Geceliğini topladı, kolunun üstüne attı. Şehvetli bir yürüyüşle mutfağa girdi.

Floyd'un bakışları uzun süre, kapıya takıldı kaldı. Üzgün bir tavırla:

«Hey Tanrım, benim kocakarı da hiç olmazsa Bayan Douthit'in yarısı kadar güzel olsaydı!» diye söylendi. İki erkek de döndüler, Maud'un ocağın üzerinde tencereleri oynatışını dinlediler. «Düşündükçe efkâr basıyor. Ölünceye dek birlikte yaşayacağız. Oysa günden güne çirkinleşiyor. Ama kabahat bende. Evlenmezden önce açmalıydım gözümü. Başıma gelecekleri düşünmeliydim. Çünkü mal ortadaydı. O, Maud gibi güzel görünmesini asla öğrenemeyecektir. Bunu bilmeliydim...»

Spence aşağılayıcı bir sesle:

«İnsan Maud'la birazcık olsun yaşadı mı, onun ehlikeyf erkeklere göre bir kadın olmadığını anlar,» dedi. Banknotları saymaya başladı: «On, on beş, yirmi, yirmi beş...»

Floyd, aç gözlerle Spence'in banknotları çevirişine baktı.

«Şu Poor Boy'da bir tek talihli adam varsa, o da sensin! Galiba şeytan tüyü var sende! Çünkü böylesi şeyler döner dolaşır, hep de gelir seni bulur. Hey Tanrım, bilinmeyen bir kadının yardımını görmek için, insan ille de bir Douthit mi olmalı?»

Spence banknotları katlayıp cebine koydu. Gururla:

«Otuz dolar!» dedi. «Hem de gıcır gıcır!»

Floyd, mutfağın kapısına kaçamak bir göz attı. Spence'e yaklaştı. Kulağına :

«Bunu elde etmek için ne yaptın?» diye fısıldayarak sordu. «Senin yaptığını ben de yapabilirim.»

«Pek bir şey yapmadım.»

Floyd kapıyı gözetleyerek:

«Bu iş nerde oldu?» diye sordu.

Spence baş parmağıyla bir işaret yaptı.

«İşte şurda, avluda.»

«Avluda mı? İşte şimdi attın!»

Spence kuvvetle:

«Hayır, atmıyorum,» dedi. «Orada ayakta duruyordum. Elimi uzattım. Parayı aldım. Hepsi bu kadar.»

«Demek sana parayı böyle verdi, ha? Otların içinde falan gidip saklanmadınız mı? Hiçbir şey yapmadın mı ona?»

«Hiç.»

«Hey Tanrım, neler duyuyorum!»

«Yalnız, Mavis'i eve getireceğime söz vermiştim. Gelgelelim, kız kaçıp gitti. Şimdi ne yapacağım, bilmiyorum.»

«Belki yine gelir.»

Spence başını salladı.

«O, burda kalmak istiyor,» dedi. «Onun için de demin tüymüş. Eve yeniden döner mi, dönmez mi bilmiyorum. Çok canım sıkılıyor. Bubber'le evlendirecektim onu. Ne yazık ki kız gelmeden Bubber de kirişi kırdı. Şimdi bir başka iş için Mavis'i bulmam gerek. Oysa o görünürlerde yok.»

«Bubber mi? Kim bu Bubber?»

«Bubber, aptalın biri. Pencereden kaçıncaya kadar onu burada tutuyordum. Gelgelelim, herifçioğlu giysilerini bize bırakarak tüydü. Elbette, böyle çırılçıplak pek uzağa gidemez.»

«Biliyor musun Spence, ben de, evin arkasındaki odunlukta böyle bir adam buldum. Neredeyse korkudan ölecekti. Öyleyken gülümsemeyi elden bırakmıyordu. Karanlık basıncaya dek orada kalabileceğini söyledim. Onu böyle güpegündüz don gömlekle sokağa atmak istemedim. Herhalde senin anlattığın adam olacak bu...»

Spence:

«Artık ona ihtiyacım yok,» dedi. Biraz düşündü. «Ama ellmizdeyken, yararlanmazsak ondan yazık olur. O kadar yoruldum, hiç değilse bir işe yarasın herifçioğlu. Floyd, sen bu adamdan yararlanamaz mısın?»

«Nasıl yani?»

«Benim eskiden yapmayı tasarladığım gibi: Onu kızla-

rından biriyle evlendirirsin. Sonra da, memlekete dönmek için para istersin.»

«Kızlarımdan en büyüğü Justine. Öyleyken, o bile on ikisine daha yeni girdi. Böyle bir şey yapmak istemem. Başını derde sokmaktan korkarım.»

«Peki, senin şu kocakarıyı dehlesen?»

Floyd başını salladı:

«Yoo, işte bu olmaz. Çünkü bu durumda başka hiçbir kadın benimle evlenmez istemez.»

Spence iskemlelerden birini aldı. İnceden inceye gözden geçirdi. Hasır iskemle yer yer sökülmüştü. Ama yine de işe yarardı.

«Belki Bubber'den yararlanmak istemiyorsun. Ama, benim mobilyaları da kaçırmak istemezsin herhalde? Bana artık onların gereği yok. Çünkü yarın sabahleyin saat tam yedide buradan gidiyoruz.»

Spence, Floyd'u yatak odasına götürdü.

«İki kişilik güzel bir yatak istemez misin?» diye sordu. «Hem bu sana pek öyle tuzluya da oturmayacak. Çünkü eskisi gibi züğürt değilim. Cebimde param var. Büyük karyolayı, iki küçük yatağı, radyoyu, iskemleleri, ve öbür ufak tefek eşyayı yok pahasına vereceğim sana.»

Floyd yatağın üzerine oturarak şilteleri yokladı. Yatak çarşafını çekti, bezini gözden geçirdi.

«Ne yapıyorsun?» diye sordu.

«Konuşmaya değmez, Floyd. Zaten kurtulmam gerekiyor bunlardan. Ne verirsen ver. Senin durumundakileri hele uzun zamandır dostum olan bir kimseyi, soymak istemem.»

«Dostun olsam da olmasam da, çok veremem zaten.»

«Senden çok isteyemem Floyd. Ne verirsen ver. Benim tek isteğim, yarın sabah sıkıntısız gidebilmek için bunlardan kurtulmaktır.»

«Peki, kabul, söylediğin gibi, gerçekten sana bir yararı dokunmayacaksa, satın alayım. Yalnız, şimdi üzerimde para yok.»

«Ya dükkânında? Orda birkaç kuruşun vardır, değil mi?»

«Evet, var birkaç kuruşum. Ama büyük fırsatlar için saklıyordum onu.»

«Hadi bakalım, sen hele şunları bir yüklen. Ziyanı yok, parayı evde arar, eşyanın geri kalanını götürmeye geldiğinde verirsin.»

Spence bir an düşünceye daldı.

«Ben de seninle birlikte geleyim, daha iyi,» dedi. «Evde hemencecik ödersin, olur biter.»

Floyd alçak sesle:

«Dört, beş dolar nasıl?» diye sordu.

Spence yüksek sesle:

«Dört, beş dolar!» diye yineledi. «Bu da para mı dostum? Baruthanede çalışırken bunlar bana çok pahalıya mal olmustu.»

«Öyle ama, artık orada çalışamıyorsun. O günler geçti. Eski çamlar bardak oldu şimdi. Bugüne bugün Poor Boy'da dört beş dolar sözü geçer bir paradır.»

Spence istemeye istemeye hak verdi.

«Hâlâ Poor Boy'da olduğumuzu unuttum, o hanım otuz doları vereliberi aklım başımda değil. Ziyanı yok, senin dediğin fiyata olsun. Hadi al da hayrını gör. Cebimde otuz dolarım olduktan sonra, ucuz da gitse dokunmaz bana.»

Floyd şilteleri, somyayı kaldırdı. Yatağı ayırdı. Yüklenebildiği kadar yüklendi. Sendeleyerek verandaya çıktı. Spence radyo, iki sandalye ve öteberi alarak onun arkasından yürüdü. Sırtlarında ağır mobilyalar, sokağın bir yanından öbür yanına yalpalayarak Floyd'un evine gittiler. Onları gören bütün komşular, Spence'in uzun zamandır bu kadar eşyayı nasıl saklayabildiğine şaşakaldılar.

ON İKİNCİ BÖLÜM

Bütün eşyayı Floyd'un evine taşımayı bitirdiklerinde, vakit oldukça ilerlemişti. Spence, geride mutfaktaki ocak-

tan başka bir şey bırakmamıştı. Floyd'un onu da götüreceğinden korkmuş, ev sahibinin olduğu için, almasına izin vermemişti. Sıra karısının üzerinde yattığı döşeğe gelince, Maud dayattı. Bildiği bütün kötü sözlerle onlara saldırdı. Spence ona, gitmezden önce mobilyaları satmak zorunda olduğunu anlatmaya çalıştı. Fakat, sözlerinin hiçbir etkisi olmadığını görünce, onu belinden kavradı. Floyd döşeği çekerek dışarı çıkıncaya kadar öylece tuttu.

Maud üzerinde yatmak için bir yığın eski giysiden başka bir şey bulamadı. Yakınmaya başladı. Spence, yalnızca bir gecelik döşeksiz uyuyacağını söyledi. Yarın sabahleyin erken saatte yola çıkacaklardı. Gelgelelim, Poor Boy'dan ayrılış ve Beaseley County'ye dönüş tasarısı Maud'un kafasında döşeğin yerini tutmadı. Yatağı için çekişemeyecek kadar bitkin düşünceye dek bağırıp çağırdı.

Sonra Spence, verandanın merdiveni altına sakladığı giysileri almak üzere dışarı çıktı. Çabucak Floyd'un evine gitti. Arkadaşı eşyaları odaya yerleştirinceye kadar avluda bekledi. Floyd, bir sürü döşek ve yorganın yığılı durduğu odaya büyük yatakları da yerleştirmek için akla karayı seçti. Yatakları koyması için tahta perdeyi kaldırıp bir adım öteye götürmesi gerekti. İşi bitirdikten sonra Spence'i bulmak üzere dışarı çıktı.

Verandanın kenarına oturmaya çalışarak:

«Şimdiye dek evde ilk kez herkese yetecek kadar yatağım olacak,» dedi. Gün batıyordu. Sarı ışınlar yüzündeki öfke ve sıkıntıyla derinleşmiş çizgileri yumuşatıyordu. Spence ona acıyarak baktı. Arkadaşının yaptığı yaşama kavgasının kendininkinden daha umutsuz ve acı olduğunu biliyordu. «Bundan böyle, yeni çocuklar doğunca, üst üste yığılmayacağız.» Başını çevirerek ufuktaki kızıllıklara baktı. «Ah, bizim kaşık düşmanının bir daha doğurmamasının bir yolunu bulabilseydim. Bu gidişle on yılda iki erkeğin üretemeyeceği kadar kızım olacak. Böyle bir zamanda, bunları düşündükçe, kendi kendime, 'Tanrı biz yoksullara ne korkunç bir bela vermiş' derim. Zenginlerin ço-

cukları çoğunlukla erkek olduğu halde, benim gibi çulsuzlarınki hep kız oluyor. Doğrusu, adalet değil bu!»

Spence arkadaşının sözlerine katıldı.

«Aynı bela benim de başımda. Acaba kızlarım olduğu için mi yoksulum, yoksa yoksul olduğum için mi Tanrı bana bunca kız vermiş? Hep düşünüp dururum bunu, ama bir türlü de kesin bir sonuca bağlayamam. Bu soruna neresinden bakarsan bak, hep aynı kapıya çıkıyor. Bizim gibi yoksullar ne yapsalar boş. Bu yüzden hiçbir şey yapmamaya karar verdim artık. Bunca hırlaşma ve didişmenin sonunda ne kazandık sanki? Çalışmaya başlamazdan önceki durumumuzdan daha kötü bir duruma düşmedik mi şimdi? Böyle olunca da değer mi yaşamaya?..»

Bu sözler üzerine ikisi de uzun süre konuşmadan durdular. Güneş batınca Spence kalktı. Giysileri toparladı. Çıkı yaparak koltuğunun altına yerleştirdi. Evin arkasındaki küçük barakaya doğru yollandı. Floyd'a:

«Bubber'in şu giysilerinden kurtulmak istiyorum,» dedi. «Bu heriften artık hayır gelmez. En iyisi vereyim giysilerini de çekip gitsin burdan.»

Floyd da kalktı. Spence'in ardından yürüdü Evin köşesini döndü. Barakayı çeviren uzun otları geçti. Kapı kapalıydı. Kapıyı açmazdan önce, Spence, pencereye giderek içerde kimse var mı diye baktı. Önce hiçbir şey göremedi. Sonra camın tozunu eliyle sildi, yeniden baktı. Yüzünü cama yapıştırdığı sırada koltuğundaki giysi çıkısı yere düştü.

Floyd:

«Ne var?» diye fısıldayarak sordu.

Spence gözünü camdan ayırmadı. Kızgın ve çabuk bir hareketle başını salladı. Yavaşça:

«Buraya gel Floyd,» dedi. «Çabuk ol!»

Floyd pencereye yaklaştı. Burnunu cama dayadı. Spence dirseğiyle onun böğrünü dürttü.

«Görüyor musun?» diye sordu.

Floyd yanıt vermezden önce tozları silerek bir daha içeri baktı. Dönüp de Spence'in yüzüne bakarken sesi titriyordu.

«Ah, Justine!» dedi. «Evet o, tâ kendisi!..»

Kapıya doğru yöneldi, fakat Spence onu kolundan tuttu.

«Şimdi dur, Floyd!» dedi. «Azıcık bekle. Böyle telaşla girmesen daha iyi olur. Bir kötülük yapabilir sana.» Başını salladı. «Biraz görelim de ondan sonra...»

«Ne göreceğiz Allahını seversen! Gördük göreceğimizi! Sen asıl o deyyusa ne yapacağımı gör şimdi!»

Spence:

«İyice ölçüp biçmeden davranman doğru değil!» diye öğüt verdi. «Ömrün boyunca aceleciliğinin acısını çekersin yoksa. Henüz kaygılanacak bir şey yok ortada, işi büyütme böyle. Durup dururken iş açacaksın başına!»

Çökmekte olan akşamın karanlığında, Floyd'un yüzü sinirden titriyordu. Parmaklarıyla gömleğinin düğmelerinden birini büküyordu. Spence sımsıkı onu kolundan tuttu.

«Ben ne yaptığımı biliyorum, Spence. Parmak kadar bir kıza bu kötülüğü yapan bir herife başka türlü davranamam.» Durdu. Koparak avucuna düşen düğmeye bir göz attı. Bakışları soğuk ve korkunçtu. «Artık hiçbir şey beni durduramaz!»

«Belki de kabahatin hepsi Bubber'de değildir. Belki onun... Justine'in de payı vardır bu işte...»

«Hiçbir şeyi değiştirmez bu. Zenginler de, işin içinden sıyrılmak için, hep aynı mavalı okurlar bize. Biz yoksullara. Çok dinledim bu masalı, her türlüsünü gördüm bu hikâyenin. İşe bak ki, bu kez de kabak benim başımda patladı. Buna bir son vermeli artık.»

Floyd, Spence'den kurtularak kulübenin köşesine koştu. Odun yığınının içindeki baltayı kaptı. Karanlık gitgide artıyordu. Spence, birkaç metre ötede, aydınlatılmış mutfakta, arkadaşının kızlarından birkaçının ocağın başında oturduklarını seçebiliyordu.

Spence, Floyd'un elinden baltayı almaya çalıştı.

«Öfkelenme, Floyd!» diye yalvardı. «Yapma, pişman olacaksın sonra!»

Floyd, Spence'i kabaca itti. Odunluğun kapısını bir vuruşta açtı.

«Yaptığımdan asla pişmanlık duymayacağım!» diye bağırdı. İçeriye dalarak gözden silindi. Spence de telaşla arkasından içeri girdi.

Justine, bir çığlık atarak:

«Baba!» diye bağırdı.

Floyd:

«Çık ordan Justine!» diye buyurdu. «Çık da, şurda bir köşede, sesini çıkarmadan bekle!»

Spence, kızcağızın Bubber'den uzaklaşarak, korkuyla köşeye sindiğini gördü. Entarisinin eteğini ağzına almıştı. Gözyaşları yanaklarından aşağı akıyordu.

Bubber köşeye sıçradı. Her zamanki gülümseyişi sanki yüzünde donmuştu. Korkudan gözleri faltaşı gibi açılmıştı. Duvara yaslanarak:

«Rica ederim, bayım!» diye yalvardı. «Rica ederim, dokunmayın bana! Vallahi kabahat bende değil. Kendisi geldi. Benden 50 sent istedi. Meteliğim olmadığını söyledimse de aldırmadı. İstemekte ayak diredi. İlkönce ben değilim başlayan. O başladı ilkin... İnanmazsanız sorun. Rica ederim bayım, sorun ona! Doğrusunu söyletin ona! Rica ederim...»

Floyd köşeye büzülmüş duran kızına dönüp baktı. Justine entarisini öylesine ağzına sokmuştu ki hiç sesi soluğu çıkmıyordu. Gözyaşları yanakları üzerinden yuvarlanmakta devam ediyordu.

Bubber:

«Tanrı aşkına konuşturun onu!» diye hıçkırdı. Görmesini önleyen yaşları durdurmak için parmaklarıyla umutsuzcasına gözlerini ovuşturdu. «N'olursunuz, ona doğruyu söyletin! Rica ederim bayım. Ben ondan bir şey istemedim. Bunu o istedi, ben değil. İnanın bana, bayım. Ona param olmadığını söyledim. Dinlemedi. Rica ederim bayım, bu baltayla vurmayın bana. Tanrı aşkına, öldürmeyin beni!»

Floyd baltayı kaldırıp Bubber'e vurduğu sırada o, hâ-la yalvarıyordu. Baltanın kör ve yassı ağzı hızla Bubber'in şakağına indi. Adamcağız zayıf bir inilti çıkararak döşe-meye yıkıldı. Floyd baltayı yeniden aldı. Başının üzerine kaldırdı. Cesette bir canlılık belirtisi olup olmadığını gör-mek için biraz bekledi. Sonra baltayı yere bıraktı, kapıya doğru yürüdü.

Spence heyecan ve korkuyla titreyerek:

«Tanrı uludur, Floyd! Tanrı uludur!» dedi.

Floyd kapının eşiğinde durarak odunluğun içine baktı. Gözleri, Bubber'in cansız vücudundan kızına kaydı. Elleri titremeye başladı. Düşmemek için kapının pervazına da-yandı. Kendi kendine konuşuyormuşcasına, kısık bir sesle:

«Pişman değilim,» dedi. «Yaptığımdan hiç pişman de-ğilim. Hiç değilim. Gerekirse yine yaparım.»

Justine yüzünü tırmalıyor, ağzından keten entarisini çıkarmaya çalışıyordu. Entarisini o kadar çok ağzına sok-muştu ki, neredeyse soluyamadığı için boğulacaktı. Floyd gelerek bez tıkacı özenle ağzından çıkardı. Sonra enta-risini başından çıkararak düğmelemesine yardım etti. Bu iş de bitince, onu kolları arasına aldı, göğsüne bastırdı. Kızcağız hıçkırarak ağlıyordu.

«Yalvarırım baba, beni dövme!» diye yalvarıyordu. «Yalvarırım dövme beni! Bir daha yapmam. Hiç yapmam. Yalvarırım, beni dövme, tövbe olsun baba. Tövbe olsun...»

Floyd onun gözyaşlarını sildi. Sevgiyle bağrına bastı. Saçlarını, yüzünü okşadı.

«Yavrum benim. Güzel kızım. Sevgili küçüğüm. Ah, Justineciğim! Justineciğim! Justineciğim!»

Justine ağlayarak:

«Söz veriyorum, baba!» diye minnetle bağırdı. «Söz veriyorum. Yalvarırım sana baba! Söz veriyorum!»

Floyd onu ayağa kaldırdı. Dışarıya ay ışığıyla aydın-lanmış geceye çıkardı. Justine iyice babasına sarılmıştı. Işığı yanan mutfağa doğru götürülürken hâlâ usul usul ağ-lıyordu.

Floyd onu incitmeksizin iterek:

«Hadi Justine,» dedi, «içeri gir de yemeğini ye!»

Justine otların arasından koşarak:

«Başüstüne baba!» diye yanıt verdi. «Başüstüne!»

Floyd, içeri girinceye dek onu gözleriyle izledi. Sonra yavaşça odunluğa döndü. İçerisi koyu karanlıktı. Ama ay ışığı yolunu bulmasına yardım ediyordu. Spence de arkadaşının ardından geldi. Floyd bir kibrit çakarak Bubber'in cesedine tuttu. Alevi parmaklarını yakınca, kibriti sönünceye kadar salladı. Spence onun ne yapmak istediğini anlamak için bekliyordu.

Floyd bir kibrit daha çaktı. Spence:

«Ne yapmak istiyorsun Floyd?» diye sordu.

Floyd sakin sakin:

«Bırak da aklımı başıma toplayayım,» dedi. «Bir karar vermezden önce biraz düşüneyim. Justine'e ne yapacağımı tasarlıyayım. Kızlarımın hepsini de kanala atarak boğsaydım, bunlar başıma gelmezdi. Çok bekledim. İşte olan oldu. Er geç bunun böyle olacağını biliyordum. Çünkü bütün yaz sokaklarda sürtüp durdu. Gelip geçen erkeklerden para istedi. Bunu görüyordum. Onların hepsini birer birer boğmadığım için suçluyum. Bundan ötürü ne kadar azarlasam azdır. Çok geç kaldım.»

Spence iyice heyecanlanmıştı.

«Haklısın,» dedi, «ama sen şimdi cesedi ile yapacağını kararlaştırsan daha iyi olur. Herhalde onu bu durumda bırakıp gidemezsin.»

Floyd dalgın dalgın:

«Öldü, değil mi?» diye sordu.

«Şu kapı tokmağı gibi o da cansız artık. Onu kaldırmanın çaresine bakmalısın. Daha fazla burda kalamaz çünkü.»

«Doğru. Onu burdan kaldırmanın yolunu aramam gerek. Er geç beni tutuklamaya gelecekler. Ama artık vız geliyor bana, çünkü ödevimi yaptım.»

Dışarı çıkarak ay ışığında durdu. Spence eşikte durarak mutfakta oynayan çocuklara baktı. Justine'in pencereye gelerek odunluğa doğru baktığını gördü.

Floyd:

«Bence bu bir başlangıç,» dedi. «Arkası sonradan gelecek. Öbür kızlarım da aynı şeyi yapmakta gecikmeyecekler. On bir ya da on iki yaşına bastıktan sonra onlara göz kulak olmam gerek. Gelgelelim, Poor Boy'da yaşadıkça bu da bir şeye yaramayacak. Onlar da Justine gibi sokağa düşecekler. Hele, bir yol erkeklerden para almaya başladılar mı, artık hiç kimse onları durduramaz. Ok yaydan fırlamıştır bir kere.»

Floyd döndü. Spence'e baktı.

«Tanrı bir adamı üzmek istedi mi onu yoksullaştırır ve başına böyle bir dam dolusu kız musallat eder,» dedi.

Yeniden odunluğa girdi. Bir kibrit daha çaktı. Bubber'in cesedini dışarı çıkarmak için sürüklerken ıhlıyordu. Spence bu ıhıltıyı duydu.

Floyd:

«Sen burda kal, Spence!» dedi. «Benim biraz işim var. Seni ilgilendirmeyen bu işe karışmanı istemem. Ben gelene dek burda bekle. Çok kalmayacağım zaten.»

Bubber'in cesedini omuzlayarak karanlığın içine daldı. Spence, onun diz boyu otlar arasından, yüz metre ötedeki kanala doğru yollandığını gördü. Birkaç köpek havladı. Ama öyle tehlikeli olacak kadar yakında değildiler. Kendi evi bir yana bırakılırsa, en yakın ev bile, karşıt yönde elli metre kadar ilerdeydi. Bundan ötürü komşulardan hiçbiri olup bitenleri göremezdi.

Floyd'u beklemek üzere Spence yere oturdu. Sırtını odunluğa dayadı. Havlayan köpeklere kulak verdi. Justine kendi kızı olsaydı, o da aynı şeyi yapardı. Bunu düşünürken, kendi kendine, gerçekten bir insanı öldürecek yürekte olup olmadığını sordu. Floyd'u, yaptıklarından dolayı kınayamıyordu. Bu bakımdan, gördüklerini başkalarına açmamak gerektiğini anlıyordu. Gelgelelim, öte yandan, arkadaşının Bubber'i öldürmesini gereksiz ve yararsız bulmaktan da kendini alamıyordu. Yavru kızlar Poor Boy'da kaldıkça, onları para ve armağanlarla ayartacak erkekler de eksik olmayacaktı. Çocukcağızlar on iki, ya da on üç ya-

şına geldiler mi, Mavis gibi evden kaçıp gideceklerdi. Erkeklerden para isteme alışkanlığı bu günlerde öylesine yayılıyordu ki, kızlar ömürleri boyunca buna karşı koyamazlardı.

Spence başını üzüntüyle salladı. Birtakım yaşama kurallarına ne diye inanacaktı? Bunca yıl savaşmıştı, Öyleyken hiçbir zaman alınyazısını yenememişti. Ne denli çabalarsa çabalasın, bundan böyle de yenemeyecekti. Bu bakımdan, olayların akışını değiştirmeye yeltenen Floyd'a hayranlık duymaktan kendini alamıyordu. Arkadaşı başarıya ulaşmış ya da ulaşmamış onca önemi yoktu. Poor Boy'da yaşamanın öyle su içmeyi bilmek kadar kolay bir şey olmadığını öğrenmişti. Bir cinayetin hiçbir şeyi değiştirmeyeceğini de biliyordu. İyisi mi yoksulluğu sineye çekip yaşamaya bakmalıydı. Ömrünün son günlerini, —ister Poor Boy'da, isterse Beaseley County'de olsun—, talihe ve başkalarının cömertliğine güvenerek geçirmeliydi. Bubber'i öldürmezden önce Floyd'un aynı şeyi akıl etmemesine yanıyordu. Çünkü arkadaşının işlediği cinayet, yoksulluğa karşı yapılmış boş bir başkaldırıydı. Sonuçsuzdu.

Spence, Floyd'un otlar arasından geldiğini duyunca bir sıçrayışta ayağa kalktı. Floyd pek çabuk dönmüştü. Soluk soluğaydı.

Spence:

«Ne oldu Floyd?» diye sordu.

Floyd solumak için durdu.

«Kanala attım,» dedi. «Bu gece akıntı öyle güçlü ki, kabarma olmasa bile, cesedi alıp götürür. Sabaha kadar körfezi boylamış olur.»

«Kimseyi gördün mü? Kimse seni gördü mü?»

Floyd odunluktan yana döndü.

«Hayır, sanmıyorum,» dedi. «Bu işi bizden başka bilen yok.»

«İşler olurken Justine de oradaydı. Bunu unutma. O da biliyor olup bitenl.»

«Onunla da konuşacağım. Ondan sonra kimseye söylemez. O yönden korkmuyorum.»

Spence çabuk çabuk:

«Benim için kaygılanma Floyd,» dedi. «Hiçbir şey ve hiç kimse söyletemez beni.»

Floyd başını salladı. Bir şey söylemedi. Sonra, hafifçe döndü. Ay ışığında kanala doğru baktı. Köpekler susmuşlardı. Ortalıkta çıt yoktu. Biraz sonra doğruldu, odunluğa girdi. Elinde baltayla dışarı çıktı. Spence'e bakarak:

«Bunu yok etmek istemiyorum,» dedi. «Belki, yerine bir başkasını satın alamam. Üstelik, odun kesmek için de gerekli bana.»

Bir kibrit çaktı. Baltanın ağzını gözden geçirdi. Kesin bir sesle:

«Alıkoyacağım,» dedi. «Çünkü üzerinde olup biteni gösterecek hiçbir iz yok.»

Spence'in yanıtını beklemeden baltayı götürüp odun yığınının içine attı. Dönüşte, pencerenin yakınında duran giysi çıkısını gördü. Onu ayağıyla Spence'e doğru itti.

«İşte getirdiğin giysiler, Spence...»

Spence çıkıyı aldı.

«Bunları ortadan kaldıracağım,» dedi. «Kanala atacağım.»

Floyd arkadaşının arkasından giderek:

«Ben de seninle birlikte geleceğim,» dedi.

Diz boyu otların içinden gürültü yapmadan yürüdüler. Ağızlarını bıçak açmıyordu. Kıyıya varınca Spence, çıkıyı elinden geldiğince uzağa, suya fırlattı. İyice dürülmüş olan çıkı, boğuk bir gürültü çıkararak kanala düştü. Arkasından, kıyıyı yalayan karanlık suyun hafif hışırtısından başka ses işitilmedi. Floyd arkadaşının koluna dokundu. Art arda, otların arasından yürüyerek eve döndüler. Floyd'ların avlusuna gelinceye kadar hiç konuşmadılar.

Spence üzüntüyle:

«Şimdi ne yapacaksın?» diye sordu. «Yemek yemiyecek misin?»

«Hayır. Bugün acıkmadım. Canım yemek istemiyor,» dedi. Verandanın kenarına oturdu. «Kendimi iyi bulmuyorum, Spence. Şöyle biraz dolaşmak istiyorum.»

Spence:

«Ben de istiyorum,» diye atıldı. Floyd'un evinden uzaklaşamadığı için öfkelenmişti. «Yürümek iyi gelir.»

Sokağa çıkarak şehre doğru yollandılar. Birbirlerine sokularak hızlı adımlarla yürüyorlardı. Konuşmuyorlardı. İlk dükkânlara varınca, Floyd bir ağacın altında durdu. Sokak feneri her zamankinden daha parlak görünüyordu.

«Nen var Floyd?»

«Bilmiyorum. Bir tuhaflık var bende...» Kesik kesik soluyordu. «Yanlış davrandım belki de...»

«Ah, Jim burda olsaydı keşke. Çok akıllı bir çocuktur. Tutulacak en doğru yolu o gösterirdi bize.»

«Kim bu, Spence?»

«Damadım. Libby ile evlenen Beaseley County'li asker. Savaşa gidip geldikten sonra, o da senin gibi Poor Boy'u beğenmiyor artık. Köstebek yuvasına benzetiyor burasını. Onunla baş başa verseydiniz, bir çıkar yol bulabilirdiniz.»

«Şimdi neye yarar, Bubber ölmezden önce olacaktı bu. İlk kez bir adam öldürdüm. Bunu düşündükçe tiksiniyorum. Ne Justine'i, ne de öbür kızlarımı kurtardı yaptığım hareket. Şimdi bir kolayını bulsa, Justine kaçar evden, aynı şeyi yapar yine...» Umutsuz bir tavırla Spence'e baktı. «Böyle yaptığıma pişman oldum, Spence.»

«Olan oldu, herif öbür dünyayı boyladı bir kez. Artık dönmez ordan.»

«Hey Tanrım! Ne korkunç şey bu! Yapmamalıydım bunu!»

Spence onu kolundan yakaladı. Şehre doğru sürükledi. Floyd, yanında, düşteymiş gibi yürüyordu. Köşeye gelince Spence onu kolundan tutarak doğru yola çevirdi.

«Bill Tarrant'a gidelim mi?» diye sordu. «Paralıyım. Otuz dolarım var.»

Floyd ses çıkarmadı. Dakikalarca, konuşmaksızın onun yanında yürüdü. Yeniden durarak bir ağaca yaslandığında, artık Bill Tarrant'ın önüne gelmişlerdi.

Floyd:

«Yarın burdan ayrılıyorsun,» dedi. «Artık seni göremeyeceğiz.»

«Doğru. Benim için mutlu bir gün olacak bu. Senin için de böyle bir gün gelecek, eğer gözünü dört açarsan...»

Floyd arkadaşının yüzüne bakarak kuvvetle başını salladı.

«Benim için böyle bir gün hiç gelmeyecek. Birisinin çıkıp da borçlarımızı ödeyeceğini ve bize otuzar dolar bağışlayacağını hiç ummuyorum. Hem, herkese bunu yapacak kadar parayı nerden bulacaklar? Bütün dünyadakileri toplasalar yine yetmez. Yetse bile, bize ne bundan? Kim getirip de bize verir onları? Kim katlanır bizim gibi çulsuzlar için böyle bir zahmete? Senin başına konan devlet kuşu, bütün buradaki yoksulların da başına konacak kadar cömert mi bakalım? Bizi kurtaracak tek şey, Poor Boy'u haritadan silmektir. Birisini bunu yapmaya kandırmak için kalkıp bir güzel çıngar çıkarmak gerek. Sonrası kolay. Bir kere Poor Boy ortadan kalktı mı, kızlarım için tasalanma kaynakları da ortadan kalkar. Çünkü o zaman çekip gitmek zorunda kalırım burdan. Yavrularıma doğru dürüst bir yaşayış sağlamak üzere başka yerlere göç ederim.»

Spence arkadaşına hak verdi.

«Evet, büyük bir gürültü çıkarabilirsen yürür bu iş. Ama nasıl yapacaksın bunu, bilmiyorum. Kalkıp sokağın ortasında bağırsan deliğe tıkarlar seni. Bu da senin için iyi olmaz Floyd!»

«Ben de bunu düşünüyorum zaten. Nasıl olacak bilmiyorum, ama bir yolunu bulmaya çalışacağım. Artık böyle adam öldürerek yaşayamam. Çünkü kızlarım büyüyüp sokağa çıkmaya başladılar. Bu gidişle eninde sonunda korktuğum başıma gelecek. Ben kodese girince, onlar da istedikleri gibi sağda solda sürtebilecekler...»

Aşağı inerek Bill Tarrant'ın kapısını açtılar. Floyd şapkasını gözünün üstüne doğru çekerek Spence'in ardından yürüdü. Bara vardılar. Bira ile viski istediler.

Spence:

«Bu gece yine White Turkey'e uğramayı düşünüyorum,» dedi. «Ama şurada zar atarak paramı iki katına çıkarabilirsem iyi olacak.»

Tezgâhın önünde durarak, içkinin parasını vermek için bir deste banknot çıkardı. Arasından beş dolar çekti. Ayrıca on beş doları ayırdı, iyice katlayarak saat cebine yerleştirdi.

«Geri kalan parayı ilk partide iki kat artıracağım. Kazanırsam cebimdeki parayı da iki katına çıkarmaya çalışacağım. Varımı yoğumu ilk oyunda yitirmek istemem. Pek tehlikeli bir davranış bu. Haydi, gel Floyd.»

Oyun masalarından birinin yanından geçtiler. Uzun süre zarlara baktılar. Sonra, Spence paralarını çıkararak yeniden saydı. Floyd'a:

«Emeksiz yemek olmaz,» dedi. «Zengin olmak için çalışmak gerek. Onun için, al şu doları da bir talihini dene bakalım.»

Floyd doları dört tane 25 Sentlik yaptırdı. Birini masaya koydu. Spence içkisini bitirdi. Öbür masaya varmak üzere, kalabalığın arasından omuzlarıyla kendine bir yol açmaya çalıştı. Şapkasını ensesine yıktı. Masaya bir dolar koydu.

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Ertesi gün ikindiye doğru Spence, başında dört dolara aldığı geniş kenarlı bir fötr şapka; sırtında bira, likör ve mide ilacı şişeleri dolu bir un torbası; elinde Maud için üç dolara satın alınmış timsah derisinden yapılma kahverengi bir el çantası ile eve döndü. Böyleyken bile içi yine de rahat değildi.

Bill Tarrant Club'de talihi yaver gitmemişti. Gece yarısına doğru yirmi dolar kazanmış, fakat ardından durmaksızın ütülmeye başlamıştı. İki saat sonra yirmi dolardan eser kalmamıştı. Geçen akşam pantolonunun cebine

koyduğu on beş dolardan başka parası yoktu. Floyd bu paraya dokunmamasını öğütlemişti. Çünkü bunu da zar atarak elden çıkarırsa, Beaseley County'ye bir daha dönemezdi.

Gelgelelim, sabahleyin bu para da o kadar çabuk suyunu çekmişti ki, Spence onu nasıl harcadığını bilemiyordu. Topu topu birkaç dolar vardı. Hep otobüs garajına gidip biletleri almayı kurmuş, fakat otuz dolardan geriye pek az bir para kalmıştı. Bu yüzden, şimdi eve dönerken bile, bilet konusunda kafa yormayı gerekli bulmuyordu.

Floyd kendisinden ayrılarak yatmaya gittikten sonra Spence, geceden artakalan zamanını bir bakkal dükkânının arkasında, malların boşaltılmasına yarayan küçük, beton bir setin üstünde geçirmişti. Floyd'la Bill Tarrant Club'den ayrıldıklarında saat sabahın üçünü geçmişti. Evinde artık yatacak bir yatağı bile kalmadığı için, mağazalar açılıncaya kadar şehrin aşağısında kalmayı uygun görmüştü. Setin üzerinde birkaç saat kestirmek istedi. Gelgelelim, çimento pek sertti ve Spence'in kafasını kaygılar dolduruyordu. Miss Saunders'e, sabahın yedisinde gideceğine, Mavis'i de birlikte götüreceğine söz vermişti. Ne var ki, kalan on beş dolarla üç bilet alınamayacağını biliyordu. Ama, her üçünün de burada kalmasındansa, karısıyla birlikte ya da tek başına gitmesi daha doğru olur diye düşünüyordu. Hiç olmazsa böylece Saunders'e daha çok kötülük yapmamış olurdu. Tan yeri ağarıncaya değin gözüne uyku girmedi. Arkasından, erken erken bir zenci gelip çalışmaya başladı. Bakkalın dükkânını açmaya gelişinde önce ortalığı süpürebilmek için Spence'i kaldırdı. Spence kalktı. Şarapçıya girdi. Bir fincan kahve içti. Sonra bir şapka satın almaya karar verdi. Uzun zamandır yeni bir şapkaya gerek duyuyordu.

Floyd saat üçte Spence'ten ayrılmış, evi arayacağına, aldığı eşyalar için birkaç dolar bulmaya çalışacağına söz vermişti. Spence, arkadaşının vereceği bu dört beş doları kendisindeki on beş dolara katmayı ve bununla üç bilet almayı kurmuştu. Fakat sabahleyin, kahvesini içtikten sonra, bu yolculuğun Maud için —sağlık durumu dolayısıyla—

pek yorucu olabileceğini düşündü. Yolda ölmek tehlikesi vardı. Kendi kendine: «Beaseley County'e kadar, yolculuğa ben ondan daha iyi dayanabilirim,» diye söylendi.

Çantayla şapkayı aldıktan sonra, yolda her karşılaştığının elini sıkmaya başlamıştı. Tokalaştığı kimseler arasında Spence'in adını bile bilmeyenler vardı. Gelgelelim, çoğu, giyinişine bakarak onun Poor Boy'da oturduğunu anlıyorlardı. Şehirden ayrılmaya hazırlandığını söyler söylemez ona 'iyi yolculuklar' diliyorlardı. Cebindeki parayla gideceğini, kira borçlarını temizlediğini anlatınca bir satıcı ona inanmak istemedi. Müşterilerden birine göz kırparak: «İlk kez olarak bir Poor Boy'lunun sıvışmazdan önce kiralarını ödediğini işitiyorum!» dedi. «Nasıl yapabildiniz bunu?» Spence, parmağıyla ona dürterek: «İyi bir işadamı her zaman para bulabilir. Yeter ki iyiliksever tanıdıkları olsun. Bunu öğreninceye dek biraz zaman geçti. Ömrümde birkaç kez faka bastım, ama artık işin püf noktasını biliyorum. Şu anda benim durumum herhangi bir şehirlininkinden çok daha sağlamdır,» diye yanıtladı. Dükkâncı kuşkulu bir tavırla başını salladı: «Hikâyenin gerisini de öğrenelim, o zaman inanırız sana,» dedi.

Spence yolun ortasında durdu. İhtiyatla birkaç dakika evini gözetledi. Onu en çok düşündüren şey; paraların suyunu çekmesi, onları har vurup harman savurması değildi. Mavis'in yine evden kaçmış olmasıydı. Şimdi, tam da gitmek üzereyken, Mavis'siz yola çıkmak düşüncesiyle kendini her zamankinden daha suçlu buluyordu. Maud'un sağlık durumu, onu burada bırakması için yeter bir sebepti. Ama, Mavis için böyle bir bahane yoktu. Miss Saunders'e Mavis'i de birlikte götüreceğine söz vermişti üstelik.

Evin arkasına varmak için yavaşça avluyu geçti. Kendi kendine, «Mavis'i bulmak için son bir caba daha göstersem mi?» diye düşünüyordu. White Turkey'e gitmeyi tasarladı, başını salladı. Yeterince parası olunca, zaten son gece oraya şöyle bir uğrayacaktı. Hem Mavis kendisiyle

gelmeyi kabul etse bile —bu da kuşkuluydu ya— cebinde iki bilet alacak kadar parası yoktu.

Verandanın merdivenine vardığında kararını vermişti: Mavis'i arkada bırakmak için uygun bir özür bulamıyordu, ama planlarını değiştirmek için bir yığın gerekçe bulabilirdi. Çöktü. Birayla likörleri verandanın altına sakladı. Şişelerin üzerini kum ve toprakla örttü. Kendi kendine: «Libby'nin yaptığını Mavis'in de yapmaması için hiçbir neden yok!» dedi. Sürünerek verandanın altından çıktı. Pantolonunun tozunu aldı. Libby, ilaç ve yiyecek alması için arasıra Maud'a birkaç dolar veriyordu. Aynı şeyi Mavis de yapabilirdi. Spence bu tasarısını pek yerinde buldu. Keyfi yerine geldi. Demek ki, vicdan azabı çekmeden, Maud'la Mavis'i burada bırakabilirdi.

İçeri girdiği zaman karısı giysilerin üzerinde uyuyordu. Planlarını değiştirmiş olduğu şu anda, timsah derisinden çantaya verdiği üç dolara acıdı. Maud onu kullanmasını ne bilirdi? Karısının yanında ayakta duruyor, elindeki çantaya bakıyor ve onu ne yapacağını düşünüyordu. Tam, çantayı mağazaya götürüp de geri vermeyi kurduğu sırada, Maud gözlerini açtı, doğruldu. İlk gözüne çarpan, timsah derisinden kahverengi çanta oldu. Kocasının, arkasına saklanmasına fırsat vermeden elini uzatarak onu kaptı. Spence karısına acımaktan kendini alamadı. Çünkü zavallıcık hâlâ Beaseley County'ye gideceğine inanıyordu.

Maud çantaya hayran hayran bakarak:

«Gerçekten güzel!» dedi. Çantayı elinin ucuyla tutarak sevgiyle seyretti. Burnuna yaklaştırdı. Gözlerini kapıyarak kokusunu içine çekti. «Yolda Dr. Munday'in ilacını koymak için çok işime yarayacak.» Spence üzgün bir tavırla karısına bakıyordu. «Bu kadar güzelini hiç görmedim. Ne zamandan beri gönlüm çeker dururdu bunu...»

Spence eğildi. İçinde ilaç şişeleri bulunan torbayı aldı. Giysi yığınının üzerine boşalttı. Üç iri şişenin yuvarlandığını görünce Maud'un gözleri parladı.

«İlaca gerek duyarsın diye düşündüm, Maud. Çarşıya gittiğimde üç büyük şişe aldım.»

Maud minnet dolu bir sesle:

«Senden daha anlayışlı kimse yoktur,» dedi. Parmaklarını şişelerin üzerinde gezdiriyor, yavaşça okşuyordu. «Dr. Munday'den üç şişe birden almaya katlanacak erkek pek azdır bu dünyada!»

Açılmasını istiyormuş gibi şişelerden birini havaya kaldırdı. Spence kapının arkasındaki çividen tirbüşonu aldı, şişenin ağzını açtı. Maud şişeyi çalkaladı ve bir yudumda üçte birini içti. Dudaklarını yalayarak gözlerini kocasına kaldırdı. Spence, bırakıp gittikten sonra, karısının bu ilacı nasıl sağlayacağını düşündü.

«Uzun zaman içebilmek için tutumlu davranmalısın, Maud!» dedi. Onu buralarda yapayalnız bırakıp gideceği aklına gelince adamakıllı üzüldü. «Hepsini bir günde bitirmen doğru değil! Çabucak tükenmemesi için azar azar içmeye çalış!» yarısına kadar boşalmış şişeyi aldı ve yere koyarak duvara dayadı. «Uzan ve ilacını düşün Maud... Biraz sonra, artık içmeyi düşünmeyecek kadar iyi bulacaksın kendini.»

Maud timsah derisinden yapılma çantayı aldı. Kayışının, omuza takılacak kadar uzun olduğunu gördü. Bu buluş onu iyice sevindirdi. Kayışı boynuna geçirdi. Kolunu uzatarak, parmaklarını duvara dayalı duran şişeye doğru kımıldattı. Spence şişeyi verdi. Maud, geri kalan yarısını da içerek şişeyi yere koydu. Kocası odadan çıktıktan sonra giysi yığınının üzerinde büzülmüş çantayı sıkıca göğsüne bastırmıştı.

Spence sürünerek verandanın altına girdi. Bir şişe bira ile likör çıkardı. Şişelerin ağzını açtı, herbirini bir eline alarak gölgede oturmaya gitti. Oysa görülecek bir sürü işi olduğunu biliyordu. Gelgelelim, sıcak onu uyuşturuyor ve yakıcı güneş altında yaptığı uzun yürüyüşten sonra dinlenmek isteği duyuyordu. Önce likörü dikiyor, sonra biradan bir yudum alıyordu. İçmek için her başını kaldırışında, Michell'lerin penceresi arkasından birisinin kendisine baktığını görür gibi oluyordu.

Otobüse binmezden önce yapacağı işleri düşünüyordu. Ne var ki, bunlardan hiçbiri, şu anda Chet Michell'e olan öcünden daha acele görünmüyordu. Başını kaldırdı. Her iki şişeden birer yudum içti. Bu sefer, kendisini kimin gözetlediğine iyice dikkat etti: Perdeler kımıldadı ve aradan Myrt'i gördü. Öğlenin bu saatinde, her zamanki gibi, giysilerini çıkarmıştı. Spence, pencereden onun verandada olup olmadığını görebiliyordu. Likör şişesini kaldırdı, içinde ne kadar kaldığını yokladı. Bira bitmişti. Boş şişeyi avluya fırlattı. Göz ucuyla, Myrt'in pencereye uzandığını ve boş şişenin yuvarlanarak otlar içinde kayboluşuna baktığını sezdi.

Bir süre Myrt'ın ne yapacağını bekledi. Oysa, onun içmek istediğini ve bu isteğe daha çok dayanamayacağını biliyordu. Bundan ötürü verandanın altına girdi. İki şişe çıkardı. Tozlarını özenerek sildi. Avluda dolaşmaya gitti. Myrt çarçabuk bir başka pencereye koştu. Buradan, Spence'i istediği gibi görebiliyordu.

Spence:

«Chet nerde?» diye bağırdı.

Myrt sesini çıkarmadı, ama Spence onun perdenin arkasında ayakta durduğunu gözden kaçırmadı. Biraz daha kuvvetle:

«Chet evde mi?» diye yeniden bağırdı. «Eğer yoksa, size diyeceklerim var. İçerdeyse, söyleyin defolup gitsin!»

Myrt perdeyi araladı, pencereden baktı. Spence, onun istek dolu gözlerini şişelerden ayırmadığını görüyordu.

Kadın:

«Bunlar kimin için Spence?» diye sordu.

Spence şakacı bir tavırla:

«Siz bilin bakalım,» dedi.

Myrt sabırsızlandı.

«Hadi bilemiyorum,» dedi, «çıkarın baklayı ağzınızdan. Söyleyin, ne yapmayı düşünüyorsunuz onları?»

«Yitirmeyi düşünüyorum herhalde. Çünkü bir daha ele geçirmek zor. Çok zor...»

«Uzun zamandır içmedim de...»

«Pinti herifin biriyle evlenirseniz sonu bu olur...»

Spence kayıtsızca Michell'lerin verandasına yaklaştı. Şişeleri yere koydu.

«Benden hoşlanan biriyle paylaşmakta bir kötülük görmüyorum onları,» dedi. «Ama, Chet'le de içmeyi sevmem doğrusu...»

Myrt:

«Chet bir yere gitti,» diye atıldı, «ama nereye gittiğini bilmiyorum.»

«Ne zaman dönecek?»

«Sanmam ki çabuk dönsün...»

Spence şişeleri alarak merdivene yaklaştı. Myrt pencereden ayrıldı, bir dakika sonra mutfak kapısında yeniden göründü. Spence, onun, parmağıyla işaret ettiğini gördü. Güvensiz bir sesle:

«Yalan söylemiyorsun ya Myrt?» diye sordu. «Chet bir köşeye saklanarak yaklaşmamı beklemesin?»

«Size doğruyu söyledim, Spence. Niçin böyle güneşte bekliyorsunuz? İçeri girsenize!»

Spence, kadının geriye çekildiğini gördü. Verandaya çıkmadan önce çevresine bakındı. Maden kaplamalı kapıya varınca:

«Pek güvenmiyorum,» dedi. Yüzünü tozlu tel örgüye dayayarak mutfağa baktı. Myrt, girmesi için kendisine işaret ediyordu. «Benim gibi kocamış tilkiler, tuzağa düşmemeye dikkat ederler.»

Myrt sabırsızlıkla:

«Öyleyse girin de bakın,» dedi. «Korkmayın. İçerde benden başka kimse yok.»

Spence kapıyı açtı, başını içeri uzatarak dikkatle yöresini gözden geçirdi. Myrt yatak odasının kapısına kadar gitti. Parmağıyla Spence'e yenlden işaret etti.

Spence yüksek sesle:

«Eğer tuzağa düşersem,» dedi, «inan ki gelecek sefer için bana iyi bir ders olur bu.»

Mutfağa girdi. Kapıyı arkasından güzelce kapadı. Myrt'in ardından yandaki odaya girmezden önce ortalığa

kulak kabarttı. İçeri girince, Myrt yatağa doğru koşarak üzerine oturdu. Spence dikkatle odayı gözden geçirdi. Sonra, elleriyle dizlerinin üzerine çömelerek yatağın altına baktı. Kalkınca kendisini bekleyen Myrt'in yanına oturdu.

Myrt şişeleri göstererek:

«Açsana bunları, Spence!» diye üsteledi.

Spence likör şişesini açarak Myrt'e uzattı. Bira şişesinin kapağını dişleriyle çekti. Myrt likörden bir yudum içti. Elinin tersiyle ağzını sildi ve şişeyi geri verdi. Spence bira sundu, fakat kadın başını salladı. Bunun üzerine Spence bir yudum likör içti ve arkasından birayı diktl. Kışkırtıcı bir sesle:

«Gitmek üzere olmasaydım, buraya gelmex aklımdan bile geçmezdi,» dedi. «Komşu kadınlarla oynaşmaya alışık değilim. Bunun neye mal olacağını iyi bilirim.»

Myrt bir yudum likör daha içti. Yutunca yüzünü buruşturdu. Sonra bira şişesini aldı. Spence arkaya eğilerek dirseğine dayandı. Anlayışlı bir gözle onun içişine baktı. Myrt güçlü kuvvetli ve şişmancaydı. Gelgelelim, şu anda Spence, başkaca bir kusur bulamıyordu.

«Benim gibi yaşlı bir çapkın için, böyle dolgun ve güzel bir kadına bakmak ne tatlı!» dedi. «Hep miskin ve sıska Maud'u seyretmeye öylesine alıştım ki, öbür kadınların nasıl olduklarını bile unuttum nerdeyse...»

Myrt gülümsedi.

«Bırak bu ağızları, Spence!» dedi. «Biliyorum çok güzel bir kadın olmadığımı...»

«Doğru, pek güzel değilsiniz belki, ama birçok kadının da uykusunu kaçırabilirsiniz. Bak, hele şuna bak. Peki, daha ne olsun? Siz de, ömrünüz boyunca, benim gibi hep çiroz kadınlarla düşüp kalksaydınız, şimdi gözüme nasıl göründüğünüzü daha iyi anlardınız. Sizin gibi bir kadın sıradan bir erkeği tıka basa doyurabilir.

Myrt bir şamar atarak:

«Ee artık fazla oluyorsun,» dedi. Spence korunmak için başını kadının kolları arasına soktu. Myrt eğilerek ku-

lağından yakaladı. «Nasıl, uslu duracak mısın?» diyerek kulağını büktü.

Spence onu itti.

«Asıl siz uslu durun!» dedi.

Myrt kulağını çekmekte devam etti. Gelgelelim, Spence koltuklarının altını gıdıklayınca, katıla katıla gülerek sırtüstü yere yuvarlandı.

Spence ilkin büyük bir yudum likör ve ardından ılık bir bira daha yuvarladı.

«Poor Boy'dan ayrılmak üzere olmasaydım, buraya gelmezdim doğrusu,» dedi. Yeniden dirseğine dayandı ve Myrt'i övmeye devam etti. «Ayrılmasaydım, dünyada gelmezdim buraya. Chet evde bulunmadığı bir sırada gelip size bildireyim dedim. Elbette başka bir niyetim yoktu. Yalnızca bir dost, bir komşu ziyareti, bir nezâket ziyareti yapıyorum. Öyle birtakım amaçlarla buraya geldiğimi sanmanızı istemem.»

Myrt utandı.

«Neler söylüyorsunuz?» dedi. «Ne demek istediğinizi anlayamıyorum.»

«Chet evde olsaydı gelmezdim elbette. Çünkü tanıdığım insanların en çekilmezi odur. Arasıra verandada dolaşırken görürüm onu: İyice eğilir, kirli su dolu kovayı avluma, benim avluma boşaltıverir. Sonra da yaptığı işe aptalcasına güler. Komşusuna böyle şeyler yapması için aşağılık bir adam olması gerekir insanın.»

Myrt:

«Birisi de bizim kümesten piliçleri çaldı,» yanıtını verdi. «Komşusunun piliçlerini çalmak için insanın çok daha aşağılık bir adam olması gerekir.»

Spence dudaklarını sıktı. Gözleri kızgınlıktan parlayarak ayağa kalktı. Yüksek sesle:

«Bunları tazelemekte bir yarar görmüyorum,» dedi. «Hepsi de geçmişe karıştı çünkü.»

Myrt güldü.

«Ona bakarsan Chet'in yaptıkları da geçmişe karıştı.»

Spence sert bir vuruşla kadını yatağa itti. Myrt yeniden onun kulağını yakalamaya çalıştı, fakat Spence buna fırsat vermeden kalktı. Boşalmış olan likör şişesine ayağıyla vurdu. Ağırbaşlı bir tavırla:

«Bir kadının bana karşılık vermesine hiç mi hiç dayanamam,» dedi. «İçkilerimi yuvarladıktan sonra böyle hakaretlere başlarsanız, çeker giderim doğrusu.»

Myrt doğruldu. Uslu uslu Spence'in kendisini azarlamasını bekledi. Spence durmadan başını sallıyordu.

«Likörlerimi içmezden önce düşünmenizi öğütlerim!»

Myrt onu yatıştırmak için:

«Ah, Spence,» dedi, «böyle hiç yüzünden doğru mu çekişmemiz?»

Spence yatağın kıyısına oturdu. Kadını kolları arasına aldı. Hırçın bir sesle:

«Hakkımda yanlış düşünüyorsunuz,» dedi. «Bir kanım kaynamasın yoksa, o zaman görürsünüz nasıl bir erkek olduğumu...»

«Dikkat edin Chet gelmesin, sizi bir yakalarsa...»

«Chet vız gelir bana!» Myrt'i öyle kuvvetle sıktı ki kadın soluk alamadı. «Avlanmak için başka yere gitsin Chet. Gerekince kendi işimi kendim görmesini bilirim.»

Sonunda Myrt kulağını yakalıyabildi. Spence onu itmeye çalıştı, fakat kadın çok sıkı tutuyordu. Bunun üzerine yine koltuklarının altını gıdıklamayı denedi, gelgelelim bundan da bir sonuç çıkmadı. Neredeyse kulağının kopacağını sanıyordu.

«Bırak beni!» diye bağırdı.

Vurmak için yumruğunu kaldırdı. Fakat sokaktan gelen bir otomobil gürültüsünü işitince duraladı. Kavgayı bırakarak kulak kabarttılar. Myrt kulağını bıraktı. Spence kalktı, otomobili görmek için pencereden başını uzattı. Otomobilin gürültüsü daha da artınca, olup bitenleri görmek amacıyla ikisi de pencereye koştular. Küçük kara bir araba Spence'in evinin önünde durdu. Biraz sonra içinden Miss Saunders çıktı. Sanki birisinin gelip karşılama-

sını bekliyormuş gibi bir an durdu, sonra evin giriş kapısına doğru çekine çekine yürümeye koyuldu.

Myrt:

«Bu da kim?» diye sordu.

«Miss Saunders. Beni arıyor.»

Myrt kollarıyla Spence'i sardı.

«N'olur, benimle kal!» diye yalvardı. «Ona boş ver. Ben ondan daha iyi memnun ederim seni...»

Spence kurtularak arka kapıya koştu. Daha verandaya varmadan Myrt onu yakaladı.

Spence heyecanla:

«Karım onu görmeden gitmeliyim,» dedi. «Yoksa Maud kıyameti koparır. Bu da Miss Saunders'i üzer. Önlemeliyim bunu.»

Myrt gücenmiş bir sesle:

«Peki ama ben n'olacağım?» diye sordu. «Ya ben n'olacağım Spence?..»

Spence:

«İşim bitince gelirim,» diye söz verdi, «çok sürmez...»

Myrt onu kucakladı. Umutsuzca kollarını vücuduna doladı. Yeniden içeri sokmaya çalışırken, Spence dizini kaldırarak kuvvetle vurdu. Kadıncağız elleriyle karnını tutarak iki büklüm oldu. Spence de bu arada sıvıştı.

Kendi avlusuna varınca geriye baktı ve Myrt'in de ardısıra geldiğini gördü. Azbuçuk sendeliyor, sonra çabucak dengesini buluyordu. Ondan kurtulmak umuduyla evin köşesini döndü. Verandaya sıçrayıp da kapıya koştuğu sırada Myrt de göründü. Spence eski giysi yığını üzerine uzanmış olan Maud'a bakan Miss Saunders'in önüne geçti. Böylece onu tasadan kurtardı. Soluk soluğa durdu. Myrt'in ne olduğuna baktı: Kadıncağız, eşikte ayakta bekliyordu...

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Miss Saunders, Myrt'i kapının eşiğinde görünce soluğunu keserek uzun süre bekledi. Sonra birden çığlığı

bastı. Bu, o kadar ani oldu kl Spence deli gibi yerinden fırladı. Miss Saunders bile kendi sesinden korkarak zangır zangır titremeye başladı.

Bu keskin çığlık üzerine Maud uyandı. Yöresine çabucak bir göz attı. Bir sıçrayışta ayağa kalktı. Ağarmaya başlıyan saçları, bir şalın saçakları gibi, karmakarışık yüzüne dökülmüştü. Bir eliyle kalçaları üzerinden kayan geceliğini tutarken, öbür eliyle de gözlerini kapatan saçlarını kaldırmaya çalışıyordu.

Bu sırada Miss Saunders sesini çıkarmadan sırayla bir Maud'a, bir Spence'e bakıyordu. Myrt'in durumunu görünce:

«Aman Allahım!» diye bağırdı. «Neler görüyorum! Yüzünü iki eli içine sakladı. «Ömrümde böylesine uygunsuz bir şeyle karşılaşmadım!»

Spence, üç kadına birden bakmaya çalışarak, titreyen bir sesle:

«Matmazel,» dedi, «telaşlanmayın! Myrt sizi korkutmak niyetinde değildi.»

Maud, gözlerini kapatan saçlarını iterek, bir Myrt'e, bir Miss Saunders'e bakıyor ve ilk önce hangisinin üzerine atılacağını kestiremiyordu. En sonunda Miss Saunders'e bakmaktan vazgeçti. Odanın ortasına doğru yürüdü. Spence karısının ne yapacağını sezerek:

«Maud, yine başlama!» dedi.

Maud hiç oralı olmadı. Karşılık vermek zahmetine bile katlanmadı. Myrt, onun kendisine doğru geldiğini görünce verandaya kadar geriledi. Maud kapıya koştu.

«Çıkın evimden Myrt Michell!» diye bağırdı. «Elime geçlrirsem, uyuz başınızda bir tek saç bırakmam sonra! Ah, bir sopa bulayım, bakın nasıl ıslatacağım sizil»

Spence karısını yatıştırmak için:

«Maud'cuğum, sakin ol!» dedi.

Maud, kocasıyla Miss Saunders'in arasında durdu.

«Spence, bir daha bu sürtükleri evine getirirsen, sen!...»

«Kızma Maud'cuğum, dinle bak...»

«Kes sesini! Öyle Maud'cuğum falan demekle düşündüklerimi yapmaktan alıkoyamazsın beni...»

Durdu. Derinden soludu. Henüz yeni görüyormuşçasına Miss Saunders'i süzdü. Korkudan beti benzi atmış olan Miss Saunders, yüreğinin her vuruşunda kendini biraz daha bitkin buluyordu. Sinirli sinirli kapıya doğru bakıyordu. Ne yazık ki Maud birkaç adım daha atarak onun biricik kaçış yolunu da kapadı.

Spence enikonu kaygılandı.

«Maud'cuğum, bırak da anlatayım,» dedi.

Maud, bir el hareketiyle onu susturdu. Boğuk bir sesle Miss Saunders'e:

«Kimsin?» diye sordu. «Yoksa şu şey satan...»

Spence araya girdi.

«Bu, Miss Saunders'tir. Maud. Bize yardım etmek için gelen kibar hanım. Şimdi yine öfkeye kapılarak işlerimizi bozma. Her ikimiz de, söz verdiği üzere, bize yardıma devam etmesini istiyoruz. Düşün, o olmasaydı halimiz nice olurdu? Ne yazık ki dünyada onun gibi kimseler pek az.»

Maud eğlenerek:

«Oo, çok güzel!» dedi. Üzgün bir tavırla kaşlarını çattı. «Burnunu başkalarının işine sokmadan duramıyorsun galiba?»

Miss Saunders:

«Bakın, rica ederim, Bay Douthit,» diye söze başladı. «Rica ederim, bırakın da anlatayım.» Ellerini arkasına götürerek duvarı bulmaya çabaladı. «Sizin anladığınız kadınlardan değilim ben, onurlu bir insanım. Görevim dolayısıyla geldim buraya. Arkamdan neler söylediğinizi bilmiyorum, ama şimdi yanımda söylediğiniz sözler için özür dilemelisiniz. Mesleğimiz gereğince çok ciddi davranırız. İnsan ayırmayız, o kadar ki, Toplumsal Yardımcılarda cinsiyet olmadığını bile söyleyebilirsiniz.»

Maud küçümseyici bir sesle:

«Evet söyleyebilirim, haspam, ama söylemeyeceğim işte,» dedi. Miss Saunders'i yukardan aşağı bir süzdü.

«Sen, bu ağızlarla kimi kandırmaya çalışıyorsun, kuzum? Herhalde beni değil...»

Miss Saunders elinden geldiğince soluğunu tuttu.

«Bu işi Bayan Jouett bana verdi. Uğradığım hakaretlere aldırmadan yerine getireceğim onu. Bayan Jouett umuyor ki ben...»

Maud:

«Burda ancak benim borum öter!» diye kesip attı. «Bayan Jouett de kim oluyor? İşlerime başkalarının burnunu sokmasından hoşlanmam. Çok yaşadım, bilirim: Yakınlarda bir erkek bulunmayagörsün, kadınlar çabuk alırlar onun kokusunu. Son yakaladığımda, bir daha buralara sürtmeye gelirsen, öldüreceğimi bildirmiştim sana. Şaka olsun diye söylememiştim bunu. Şimdi de şaka olsun diye söylemiyorum...»

Maud, Miss Saunders'in başına fırlatmak için gözleriyle bir şeyler aradı. Odada bir tek mobilya bile kalmamıştı. Fakat birden duvara dayalı boş bir ilaç şişesi gördü. Gözlerini Miss Saunders'ten ayırmaksızın, geri geri, şişeye doğru yaklaştı. Kızcağız bitkin bir tavırla Spence'e baktı. Fakat yardıma gelmek için hiç oralı olmadığını görünce, çekinerek yan yan, kapıya doğru gitti. Maud'un tam şişeyi aldığı sırada, keskin bir çığlık atarak ok gibi evden dışarı fırladı.

Sağ salim verandaya vardı. Neye yarar ki Maud da arkasından gelmiş, şişeyi korkutucu bir biçimde sallıyordu. Spence arka kapıdan çıktı, evin çevresini dolaşarak sokağa doğru yürüdü. Sokağa ulaştığında Miss Saunders hemen hemen kaldırıma gelmişti. Maud ise merdivenlerin üzerindeydi.

«Onu geberteceğim!» diye gürlüyordu. «Kafasını kıracağım!..»

Spence sokağa baktı: Gürültünün içyüzünü öğrenmek için komşuların verandalarına çıkmış olduklarını gördü. Hatta kimileri, daha iyi görmek amacıyla sokağa inmişlerdi.

«İlk kez görmüyorum böylesi şıllıkları! Hem görsem de tanımayacak kadar andavallı değilim. Arabasını çekmezse buradan, gebertirim onu, sevine sevine gebertiriml»

Maud kolunu kaldırdı. Durdu. İyi nişan almak için bir gözünü kapadı. Var gücüyle şişeyi Miss Saunders'e fırlattı. Kızcağız gözlerini yumdu. Yüzünü ellerinin içinde saklayarak arabasına doğru yürüdü. Şişe arkasında tuzla buz oldu. Cam parçalarını ayaklarıyla çiğnemeyi göze aldı. Komşular olup bitenleri görmek için yaklaştılar. Maud, harıl harıl atacak yeni bir şey arıyordu. Ama verandada hiçbir şey bulamadı. Bunun üzerine merdivene doğru yürüdü. Dilini çıkardı. Miss Saunders, Maud fırlatacak başka bir şey bulur korkusuyla, otomobilin arkasına saklanmıştı.

Komşulardan çok yakına gelen biri, sokağın alt yanında duran başka birine: «Jim, yine senin Douthit'ler coşmuşlar!» diye bağırdı. Spence adama kolunu salladı ve buradan uzaklaşarak kendisini rahat bırakmasını rica etti. Adam gülerek yeniden sokağa indi.

Miss Saunders, arabasının arkasından, Maud'un ne yaptığını görmek için merdivene bir göz attı. Maud yeniden coştu:

«Sana, son kez burda durmamanızı öğütlüyorum!» diye bağırdı. Miss Saunders'e yüzünü ekşiterek dilini çıkardı. «Sana son kez söylüyorum bunu! Bir daha buralarda yakalarsam seni, o güzel memeciklerini kanalın öte yanından iyice okşayacağım. Sizin gibi sürtüklerde utanmak ne gezer? Yüzünüze tükürseler, 'nisan yağmuru yağıyor' dersiniz!»

Spence avlunun köşesinde bekliyordu, Maud'un ulaşamıyacağı bir yerde durmaya çalışarak Miss Saunders'i gözlüyordu. Kızcağızın otomobilinin arkasına çömeldiğini görebiliyordu. Oradan kendisine bakıyordu.

Maud başını uzattı. İyice dilini dışarı çıkardı. Miss Saunders'i kızdırmaya çalıştı. Kız ona bir göz attı ve ortadan silindi. Aradan biraz zaman geçince Maud geceliğini yukarı çekti. Var gücüyle tel kafesli kapıyı çarparak içeri girdi. Komşuların birçoğu da evlerine dönmüşlerdi.

Spence, Maud'un dışarı çıkmayacağına inanıncaya kadar bekledi. Sonra, elinden geldiğince eğilerek otomobile doğru koştu. Miss Saunders'i yere çömelmiş ve korkudan titrer buldu. Özür dileyen bir tavırla:

«İnanın matmazel,» dedi, «işler hepten ters gitti. Kriz gelince Maud'un kafasından geçecekleri nerden bileyim ben? Son günlerde dilini tutamaz oldu. Çenesi düştü. Bu gidişle, anlaşılan, daha da düşecek. Çünkü, hiç düzelmediği ortada.»

Miss Saunders gözlerini ona doğru kaldırdı. Bir çocuk gibi büzüldüğünden, büsbütün küçük görünüyordu. Korkudan gözleri büyümüştü. Sinirlerine söz geçirmek için yumruklarını sıkıyordu.

«Karınıza ne yaptım ki bana azıcık olsun inanmıyor, Bay Douthit? Bundan daha iyi ne yapabilirim?»

«Kötü hiçbir şey yapmadınız, matmazel. Bütün suç kör olası şeytanda. Maud'u odur böyle çileden çıkaran. Geleceğinizi bilseydim, böyle tatsız şeyler olmazdı herhalde. Eve girmenizi önlemek için dışarda beklerdim.»

«Şu çıplak kadın da kimdi? Ne yapıyordu öyle?»

«Komşumuzdur, şu bitişikte oturur.»

«O kıyafetle niçin konuşuyordu öyle?»

«Kadınları bilirsiniz matmazel. Dedikleri dedik, çaldıkları düdüktür. Kafalarına bir düşünceyi koydular mı, dünyada caymazlar ondan. Myrt akıllı uslu bir kadındır. İlk kez olarak evin önünde bu biçimde görünüyor, çoğunlukla arkadaki avluda oturur.»

Miss Saunders kalktı. Giysisinin kırışıklarını sıvazladı. Saçlarını düzeltti. Ağırbaşlılıkla:

«Nerede olursa olsun, böylelerini hoş göremem,» dedi. «Törelerimize uymaz bu.»

Spence başıyla onayladı. Onun düşüncesine katılmak gerektiğini biliyordu. Miss Saunders soğuk soğuk kendisine bakıyordu. Sonunda sertçe:

«Bay Douthit,» dedi, «neden bu sabah otobüsle gitmediniz?»

«İşte ben de size tam bunu açıklayacaktım matmazel...»

«İki saat bekledim sizi. Azığınızı hazırlamıştım. Fakat siz gelmediniz. Niçin? Ne oldu?»

«İşte matmazel, ben gitmeye hazır...»

Miss Saunders yarıda kesti:

«Verdiğim parayla biletleri aldınız mı?»

«Ben de size bunu açıklayacaktım, matmazel. Dün akşam...»

«Mavis nerede? Demin eve girdiğimde onu görmedim. Mavis nerede, Bay Douthit?»

Spence sanki Mavis'in dışarı çıkmasını bekliyormuş gibi eve baktı. Kendi kendine konuşarak:

«Mavis,» diye yineledi, «Mavis bir yere gitti...» Gözünün ucuyla Miss Saunders'i inceliyordu. «Biraz çıkmak zorunda kaldı da...»

«İnanmıyorum size! Bana söylediğiniz hiçbir şeye artık inanmıyorum!» Sinirli sinirli parmaklarını büküyordu. «Doğruyu söylemiyorsunuz çünkü!»

Spence kendini savunmak için:

«Dinleyin matmazel,» diye başladı. «Ben...»

Miss Saunders gözlerini Spence'e dikti. Soğuk bir tavırla:

«Ne zaman gidiyorsunuz?» diye sordu.

Spence:

«Hemen!» diye söz verdi. «Hele bir yola çıkayım, artık dakka geçirmem. Elden geldiğince tezelden gitmek niyetindeyim.»

«Verdiğim otuz doların hepsi yanınızda mı?»

«Oh, belki son meteliğine kadar değil.»

«Yoksa bir bölümünü harcadınız mı?»

«Paranın bazen insanın elinden kuş gibi uçuverdiğini nasıl bilivorsunuz matmazel?»

«Ne kadar kaldı?»

«Tamamını mı söylemek istiyorsunuz?»

«Ne söylemek istediğimi bal gibi de biliyorsunuz! Ne kadar kaldı geriye? Yirmi dolar mı, yirmi beş dolar mı, ne kadar?»

«Sizi üzgün görmek beni de üzer matmazel. Fakat sanıyorum ki üç, dört dolardan fazla bir şey kalmadı.» Başını o kadar aşağı indirdi ki neredeyse çenesi göğsüne değiyordu. Yaptığından pişman olmuşların sesiyle: «Uçtu, bir kuş gibi art arda uçtu!» dedi. «Göz açıp kapayıncaya kadar uçtu gitti, matmazel!»

Miss Saunders ağzı açık kalakaldı. Soluğu kesilmişti. Spence, sonunda, onun içini çektiğini işitti.

«Siz insanı öfkeden çatlatırsınız! Size ne yapacağımı bilemiyorum!» dedi. Sonra, Spence kaşlarının altından kendisine bakıncaya kadar sustu. «Korkunç şey!» diye bağırdı. «Bayan Jouett'e nasıl anlatacağım bunu? Parayı elinize vermemek gerektiğini düşünmeliydim. Sizi dinlemekle ne kadar aptallık ettim. Size güvenileceğini sanıyordum. Biletleri alacağınıza ve şehirden ayrılacağınıza inanıyordum. Benimle eğlenmek için yararlandınız bundan. Bir tek isteğiniz vardı sizin: Ezmek için parayı elinize geçirmek! Bayan Jouett öğrenirse bunu, beni asla bağışlamaz. İşimden olmasam bile, Toplumsal Yardım'da herkes eğlenir benimle. Hey gidi, böyle işleri kıvıracağımı sandığım günler! Yaşamım boyunca bir tek şeyi... kendimi büsbütün başkalarının hizmetine vereceğim zamanı düşündüm. Oysa, şimdi, böylesi ağır bir duruma düşmek ne acı! Her şey yıkıldı. Kovulursam, Bayan Jouett bana bir tavsiye mektubu bile vermeyecektir. Ben ne yapacağım şimdi? Mesleğim ne olacak?..»

Spence ciddi ciddi ona bakıyordu. Şu anda Miss Saunders'i yatıştırmak için bir şeyler bulup söylemeyi çok isterdi. Gelgelelim, söyleyecek hiçbir şey gelmiyordu aklına.

Miss Saunders:

«Yapmaya çalıştığım bunca iyilikten sonra, siz, kalkın da bana bu kötü oyunu oynayın!» diye bağırdı. «İşim gücüm hepten yıkıldı. Mahvoldum...»

«Elimden gelen her şeyi yapacağım, matmazel! Bir yerde küçük bir iş bulacağım. Para kazanacağım ve zamanla size olan borcumu ödeyeceğim.»

Miss Saunders kızgın bir tavırla:

«Neye yarar bu?» diye söylendi. «Bir kere Toplumsal Yardım'dan kovulduktan sonra, bir daha alırlar mı beni oraya?»

Spence utanarak bekledi. Miss Saunders suçlamalarına devam etti:

«Üstelik Mavis de burda yok. Otobüs parasını kendinize harcadınız. Kızınızı aramak zahmetine bile katlanmadınız.» Birdenbire eğildi, güvensiz bir tavırla burnundan solumaya başladı. «Parayı içkiye verdiniz. Bunu sezinliyorum. Korkmanızdan belli.»

Spence derin bir soluk aldı.

«Evet, öyle,» diye doğruladı. «Ne diye yalan söyleyeyim? Bir yudumcuk içtim. Yalnızca bir yudumcuk...»

Spence baktı, genç kızın gözleri yaşarmıştı. Biraz sonra gözyaşları yanaklarından yuvarlanmaya başladı. Kızcağız onları silmeye bile çalışmıyordu.

«Siz... siz... siz... çekilmez bir adamsınız! Erkek olsaydım, sizi... sizi bir güzel döverdim.»

Spence bir adım geriledi.

«En kötüsü, Bayan Jouett sonunda her şeyi öğrenecek. Bana öyle güveniyordu ki... Ne kadar da inanıyordu... Bize yardım edeceğiniz konusunda onu kandırmıştım. Oysa şimdi neler söyleyecek... Ah, neler söyleyecek?»

Spence hiç duralamadan:

«Anlattığınız, burda tepinmeye gelen şu at suratlı karı ise, üzülmeye değmez.»

Miss Saunders:

«Ah, susun!» diye bağırdı.

«Bırakın matmazel, size açıklaya...»

«Gereksiz...»

Spence'in ağzı açıkta kaldı. Miss Saunders'in sinirli bir biçimde dudaklarını açıp kapayarak dişlerini kıpırdattığını görüyordu. Demin kızın söylediği şeylere hiç dokunmaksızın:

«Tam da bizim memleketliler, Beaseley County'liler

gibi konuşuyorsunuz, matmazel!» dedi. «Orda da bazı kimseler, kızınca, Maud'la beni arkamızdan sizin gibi çağırırlardı. Bize 'Gereksiz Douthit'ler' adını takmışlardı. Siz de böyle söyleyince memleketi andım. Orda bir başka Douthit ailesi daha vardı: Bizim dayı çocukları. Gelgelelim, onlara yalnızca 'Douthit'ler' derlerdi. Bizi ise çoğunlukla 'Gereksiz Douthit'ler' diye çağırırlardı. Sizin de onlar gibi söylemeniz tuhaf.»

«Böyle çağırdıkları için ayıplamıyorum onları. Çünkü tam size göre bir ad bu...»

Spence:

«Hatta burda bile bizi bu adla çağıran kimseler var,» diye sözüne devam etti. «Bana kızdıkları için değil, hoşlarına gittiği için yapıyorlar bunu. Bu ad bizim için biçilmiş kaftan...»

«Evet, yakışıyor bu ad size. Bunu daha önce düşünemediğime şaşıyorum.»

Miss Saunders otomobiline yaklaşarak sokağın aşağısına baktı. Spence bekledi. Onun bir şeyler düşündüğünü biliyordu, ama ne düşündüğünü kestiremiyordu. Bir süre sonra kız döndü. Öfkesi az buçuk geçmişti.

«Ne kadar paranız kaldı, demiştiniz?» diye sordu. «Doğruyu söyleyin bana.»

Spence çok utandı.

«Üç, dört dolar!» diye yanıtladı.

«Hepsi bu kadar mı?»

«Bu kadar kalmasına bile sevinin matmazel. Çünkü, kesenin ağzını açtığım zaman.»

Miss Saunders sabırsızlıkla:

«Hey, Tanrım!» dedi.

Spence:

«Ama o para bir daha elime geçerse, inanın, bu kez gereken yerlere kullanacağım!» diye söz verdi.

«Ah, buna bir inanabilseydim...»

«Oh, inanın matmazel. İstersenız denevebilirsiniz.»

Miss Saunders kendi kendine güldü. Yavaşça başını çevirdi. Spence'in yüzünü gözden geçirdi.

«Ne yapılmasını istiyorsunuz?» diye sordu. «Böyle bir adama daha ne yapılabilir?.. Artık güvenemem size. Gitmeye de zorlayamam. Ricalarım sonuçsuz kalıyor çünkü. Umutsuzluğa düşüyorum.»

Spence ciddi bir sesle:

«Bir daha lütufta bulunursanız matmazel,» diye söze başladı, «söyleyeceğiniz her şeyi yaparım. Ben elimden geleni yaptım. Ama öyle şeyler ortaya çıktı ki dayatmayı göze alamadım. Bununla birlikte artık size söz veriyorum, bu kez bu şehri bırakıp gideceğim.»

«Geçen sefer de söz vermiştiniz.»

«Biliyorum, ama bu kez yapacağıma yemin ediyorum, matmazel. İşte, yere tükürerek yemin ediyorum. Geçen sefer tükürmemiştim. Bence işler bu yüzden ters gitti.»

Miss Saunders bir kez daha Spence'i denemeye karar verdi. Başıyla bir işaret yaptı. Çantasını açıp birkaç banknot çıkardı. Parayı görür görmez Spence'in gözleri umutla açıldı.

Miss Saunders:

«Bundan böyle Toplumsal Yardım'ın bir tek meteliğini bile veremem size!» dedi. «Kendi cebimden vereceğim.» Banknotları saydı, kaşlarını çatarak Spence'e baktı. «Aybaşına kadar elimdeki bütün param bu. Öyleyken, şehirden ayrılacağınıza kesinlikle söz verirseniz, onu size bağışlarım.»

Spence çabucak:

«Oh, böyle ufak bir iş için gözümü kırpmadan söz veririm,» dedi.

Elini paraya doğru uzattı. Fakat Miss Saunders, çarpmaması için banknotları arkasına götürdü.

«Bunları almazdan önce söz vermeniz gereken bir şey daha var.»

«Onu da yapacağıma hiç düşünmeden söz veriyorum.»

«Toplumsal Yardım'ın otuz dolarını harcadıktan sonra, kendi cebimden yirmi dolar daha bağışladığımı kimseye söylemeyeceğinize söz verin bakayım.»

«Hey imanım; bunu yapmaya söz vermekten kolay ne var!»

Miss Saunders elini arkasından çıkardı. Bir an durakladı. Spence'e baktı. Sonra içini çekerek kapalı avucunu ona uzattı. Spence aç gözlülükle eğildi. İşaret ve başparmağıyla banknotları çekti. Miss Saunders, onun, parayı çabucak cebine verleştirdiğine bakarak dudaklarını ısırdı.

«Şimdi şehirden gitmenizi rica ederim Bay Douthit! Rica ederim, hiç olmazsa benim için yapın bunu Bay Douthit!»

Spence her adımda bir söz vere vere geriledi. Miss Saunders'in cayarak yirmi doları geri istemesinden önce kaçıp kurtulmak istiyordu. Miss Saunders ise otomobilin yanında, ayakta duruyor, kaşlarını çatarak Spence'in hızla eve dalışına bakıyordu.

Gözyaşlarından bir yeri göremiyerek:

«Gereksiz!» diye bağırdı.

Sonra, gözlerini kuruladı. Otomobilin kapısını açtı.

«Sizi gereksiz Douthit'ler, sizi!» dlye söylendi.

ON BEŞİNCİ BÖLÜM

Körfezden gelen kara, iri bir bulut hızla çevreye yayılıyordu. Rüzgâr kanal boyunca uğulduyordu. Çocuklar eve dönmek için acele ediyorlar, sokakta kâğıt parçalarıyla tozlar büklümbeçler halinde yükseliyorlardı. Spence tam dışarı çıktığı sırada, kasırga çatıdan bir çinko parçasını sökerek Chet Michell'lerin evine çarptı. Büyük, yuvarlak damlalar düşmeye başladı. Sonra şehrin üzerinde, gökte. göz kamaştırıcı ışığı ile bir şimşek çaktı ve arkasından yıldırım düştü. Spence koşarak içeri girdi. Yağmur bardaktan boşanırcasına çatıyı dövüyor, duvarlar boyunca, tavanın arasından seller giriyordu. Maud başını yorganın altına soktu. Yıldırım ve rüzgârın gürültüsünü işitmemek için kulaklarını tıkadı.

Kasırga dindi. Fakat göğün karanlık ve korkunçluğu geçmedi. Spence evin arkasındaki verandaya çıktı. Avluyu kaplayan sulara, kanalın kıyısındaki sazlıklara baktı. Kurbağalar kıyıda vıraklıyorlardı. Neredeyse gece bastıracaktı. Spence, gidiş işiyle uğraşmak için zamanın çok erken olduğunu anladı. Nasıl olsa ertesi gün erkenden yola koyulacaktı. Havanın alışılmadık serinliğiyle ürperdi. Merdivenin altında toplanmış su birikintilerinin üzerinden atladı. Sürünerek verandanın altına girdi. Likörle bira saklı oldukları yerde duruyordu. Fakat şişeler çamurlanmıştı. Spence onları açmazdan önce yağmur suyu ile yıkadı... Sonra verandanın kıyısına oturdu. Birkaç yudum içti. Maud'un sesini işitir işitmez şişeleri merdivenin altına sakladı.

Spence odaya girince Maud:

«Gidip şu aşağıdakilere bir şeyler söylesen iyi olur,» dedi. «Hadi bekleme!»

Spence şaşkın şaşkın:

«Neler söylüyorsun Maud?» diye sordu.

Maud kalktı, onu kolundan sıkıca tutarak giriş kapısına götürdü. Başını anlamlı bir biçimde sallayarak:

«Bunu önlemek gerek!» dedi.

Büyük bir yük arabası verandaya doğru geriliyordu. Spence, Maud'un itmesiyle kapıyı atlayıp geçti.

«Kimdirler, ne istiyorlar? Bilmiyorum. Ama canımı sıkıyorlar. Git söyle, yeter artık. Çeksinler arabayı.»

Kocaman kamyon, lastikleri kuma gömülünce, verandanın kıyısına sürüldü ve son bir kez daha sarsıldı. Evin temelleri de sallandı ve gıcırdadı. Arabanın arka kapağı eve dokunduğundan birkaç döşeme tahtası çatladı.

Maud:

«Orda aptal aptal duracağına, bir şeyler yapsana!» diye bağırdı.

Soför yere atladı. Çamurlara bata çıka kamyonun arkasına yanaştı. Basit bir kol hareketiyle arka kapağı açtı. Beyaz bir tavşan kafesiyle birlikte sandık ve balyalardan bir yığın öteberi verandaya boşaldı. Kafesin kendisine

doğru yuvarlandığını gören Spence, geriye sıçradı. Kafes durunca eğildi. Şaşkın şaşkın burnunu çekerek kızarmış gözleriyle eşya yığınına baktı.

Maud var gücüyle Spence'in arkasına bir tekme attı.

«Bir şeyler yapsana, sersem!» diye bağırdı. «Durdursana şu adamları!»

Spence gözlerini kaldırdı. Karşısında kırk yaşlarında kadar kısa boylu, mavi iş tulumu giymiş bir adam gördü. Spence'in yazın Beaseley County'de giydiği şapkaya benzeyen kırmızı kenarlı bir hasır şapka giymişti. Spence'e hiç aldırış etmiyordu. Adamın yanındaki şişman, sarışın kadın, hâlâ zaman zaman çiselemekte olan yağmurdan korunmak için, başına bir muşamba almıştı. Kadınla erkek, kamyondaki eşyayı verandaya kaydırdılar. Her boydan yarım düzine kadar çocuk hemen denklerle sandıkların üzerine sıçradılar.

Spence yüksek sesle:

«Bir dakika!» dedi. «Yanlış geldiniz galiba! Burada ben oturuyorum çünkü!»

Üç çocuk Spence'e yaklaşmışlar, sanki ömürlerinde hiç insan görmemişler gibi, ona dikdik bakıyorlardı. Spence onları kovmaya çalıştı, fakat aldırış eden olmadı. Biraz ötede duran ve on beş yaşlarında kadar gösteren en büyük kız, Spence'in kendisine her bakışında gözlerini ona çevirriyordu. On yaşlarında bir çocuk tavşanları yüklendi. Kafesi ayaklarından biri üzerine koydu. Hayvanlar beyaz bir kürk yığını halinde kaynaştılar. Büyük kız bir yana bırakılırsa çocukların hepsinin de ayakları çıplak, yüzleri kirli idi. Genç kızın yüksek ökçeli iskarpinleri ve kısa sarı renkli çorapları vardı.

Spence, buyurucu bir sesle:

«Lütfen, bir dakika!» dedi. Gelgelelim kimse oralı olmadı.

Ev eşyasını verandaya atmaya devam eden şoför, Spence'in yanına geldi. Kapısının üzerindeki paslanmış numarayı gösterdi.

«South Maybank 720 değil mi?» diye homurdanarak sordu. «Tam 720, doğru değil mi, babalık?»

«Orası öyle, amma...»

«Öyleyse ne diye soruyorsun?»

Spence:

«Herhalde bir yanlışlık olacak,» diye direndi. «Çünkü bu ev...»

Şoför sabırsızlıkla:

«Ne olmuş bu ev?» diye sordu.

«Çünkü bu eve kimsenin gelip yerleşmeye hakkı yoktur.»

«Derdini külahıma anlat! Ben hikâye dinlemek için para vermedim.»

İki çocuk giriş kapısına doğru ilerlediler. Maud'un yanına gelince ondan birer şamar yediler. Öbür iki çocuk ise, Maud'un kardeşlerini tokatladığını görünce verandaya sıçradılar, evin arkasına doğru koştular. Anneleri:

«Jessica!» diye bağırdı. «Gel, bize yardım et de girelim, akşam yemeğini hazırlayacağım.

Genç kızın gözleri Spence'inkilerle karşılaştı. Fakat çabucak bakışlarını başka yana çevirdi, Spence onun eğilişine, yerden çıkıları alışına baktı. Ailenin eve girmesine engel olmayı unutmuştu. Şoför, Spence'i kolundan çekti.

«Bak babalık,» dedi, «istediğin bilgiyi ekâbirden sorup öğrenirsin. Beni oyalama. Eşyayı boşaltacağım. Geceyi dışarda geçirmek istemiyorum.»

Spence tavşan kafesinin üzerinden atlayarak mavi tulumlu adama yaklaştı.

«Bu beni ilgilendirmez belki,» dedi, «ama bütün bu eşyanızla neden buraya geldiğinizi merak ediyorum doğrusu.»

Adam yürekten bir gülümseyişle kendini tanıttı.

«Adım Tom Claiborne,» dedi. Nazik ve iyi bir duruşu vardı. Spence, adamın uzattığı eli nasıl olup da sıktığına şaştı. Adam hafifçe gülerek:

«Allemle burda oturmaya geliyorum,» dedi.

Spence durmadan yabancı adamın elini sallayarak:

«Bunda bir yanlışlık var gibi geliyor bana,» dedi. Elini bıraktı. «Burda ben ve ailem oturuyoruz. Hem size, hem de bize yetecek kadar yer yok. Hele, getirdiğiniz şu çocuk sürüsüne...»

Claiborne kurumla:

«Bugünden başlayarak bir aylık kirasını ödedim buranın!» diye yanıtladı. «İnsanın bir yuvaya başını sokması için yetmez mi bu? Yetmezse, başka ne yapmak gerek, bilmiyorum.»

Claiborne bir iki ağır sandığı yüklenerek kapıya doğru yürüdü. Birkaç günlük sert ve kara bir sakal yüzüyle boynunu örtüyor, ona deli dolu, korkunç bir görünüş veriyordu. Spence hemen ona yol açtı. Adam kapıya varınca durdu. Nazik bir baş hareketiyle Maud'a çekilmesini rica etti. Maud hiç istifini bozmadı. Claiborne hafifçe selam verdi, kadını önünden iterek eve girdi. Sandıkları odanın ortasına bıraktı. Maud köşede duran giysi yığınının üzerine atıldı. Ev sahibiymiş gibi oraya kuruldu. Meydan okurcasına:

«Kimse beni buradan kaldıramaz!» dedi. «Ben haklarımı bilirim!»

Bayan Claiborne ile Jessica, konserve kutularıyla kap kacağı taşıyarak odayı geçtiler, mutfağa girdiler. Maud korkunç bir biçimde yüzünü ekşiterek dilini çıkardı. Claiborne'a:

«Başkalarının gelip evimde bana kafa tutmalarına göz yummaktansa,» dedi, «burda oturup ölmeye razıyım...»

«Orda, köşeciğinizde, büzülüp kalmak istiyorsanız, bunun için hiç üzülmeyin bayan, rahatınıza bakın. Zaten orası bize gerekli değil. Ölmemek koşuluyla orada istediğiniz kadar kalabilirsiniz.

İki çocuk koşarak odayı geçtiler. Babalarından çekinerek sandıkların üstünden atladılar. Maud, çocuklar artık yakalayamayacağı kadar uzaklaşınca, açık eliyle onların başı doğrultusunda bir yay çizdi.

«Şu haylazları biraz okşasam iyi olacak!» diye bağırdı.

«Bayan, burda birisini okşamak gerekirse, bu iş bana düşer.»

Claiborne verandadaki yatakları aramaya gitti. Spence, onun yatakları odalara taşımasını gözledi. Sonra mutfağa girdi. Jessica ocağı yakmıştı. Bayan Claiborne bir fasulye tenceresini kaynamaya koymuştu. Spence, yemek hazırlıklarına baktı. Orada duramayarak dolaşmaya çıktı. Kendi kendine, yemekten yiyebilmek için ne yapması gerektiğini düşünüyordu. Mutfaktan gelen kokuya daha çok dayanamazdı. Kendisine de yemek verilmesi için bir şeyler yapması gerekti. Mutfağa girip masaya oturdu. Bayan Claiborne kendisine bir göz attı. Ne var ki Spence, bu bakışta yüreklendirici bir durum göremedi. Jessica gizlice onu gözetliyordu.

Spence Bayan Claiborne'u süzerek:

«Bu kadarcık yatakta bunca insanın burda yatması biraz güç olacak sanıyorum,» dedi. Kadının bir hareket yapmasını bekledi. Fakat o, kendisine hiçbir şey söylememiş gibi, işine devam etti. «Karım kendi köşesinde uyur, sesini çıkarmaz; ama benim yatacak bir şey bulmam gerek. Yataksız hiç rahat edemem.»

Bayan Claiborne hiç oralı olmuyordu. Spence sandalyesini devirdi ve bekledi. Jessica masaya örtüyü yaydı. Üzerine bir melas testisi koydu. Spence eğilerek parmağını testinin ağzının çervesinde dolaştırdı. Dilini büyük bir gürültüyle şaklatarak parmağını ağzına götürdü. Sonunda, Bayan Claiborne bir tabak mısır ekmeği getirdi. Spence ondan büyük bir parça aldı. Bir fincan dolusu kara melasa buladı ve yemeye başladı. O sırada Claiborne içeri girdi. Masanın öbür ucuna oturdu. Spence'e:

«Adınız?» diye sordu.

Spence ağzını ekmekle doldurarak:

«Spence Douthit,» dedi. Masanın öbür ucunda oturan Claiborne'a bakarak açgözlülükle ekmeğini çiğniyordu. «Biraz bu semtte yaşasaydınız, benden söz edildiğini elbette işitirdiniz. Şu ya da bu nedenle burda herkes benden söz edildiğini duymuştur.»

Claiborne:

«Burada hiç oturmadım ve sizden söz edildiğini de işitmedim,» dedi. Karısı üstünden buhar çıkan bir tabak fasulye getirip önüne koydu. Spence ekmek alarak fasulyeye girişti. Çocuklar mutfağa girip mısır ekmeği parçaları aldıktan sonra yine dışarı koşuyorlardı. Spence, iyice karnını doyurmadan bütün tabaklar boşalır korkusuyla, iki eliyle birden durmadan atıştırıyordu.

Spence:

«Nerden geliyorsunuz?» diye sordu.

«Tennesse'den.»

«Buraya geleli çok oluyor mu?»

«İki gün...»

«İki gün mü?»

«Evet.»

«Niçin geldiniz?»

«İş için.»

«Burda iş yok, Boşuna zahmete girmişsiniz.»

«Herhalde burası geldiğim yerden daha kötü değildir. Orda da iş yoktu...»

Spence tabağını itti, ağzını sildi.

«Ayağınızı denk almazsanız,» dedi, «sonunda, benim gibi burda batağa saplanır, bir daha da çıkamazsınız.»

Claiborne güldü.

«Bundan korkum yok,» dedi. «Şimdilik bir işim var.»

«Ne gibi bir iş?»

«Şehir işi.»

«Böylesi bir iş ne kadar sürer ki?

«Ne kadar mı sürer? Bildiğime göre, hiç bitmeyecek bir iş bu. Benim kadar, ya da şehir kadar uzun ömürlü bir iş...»

Spence başını salladı.

«Pek güvenlisiniz,» dedi. «Bir zamanlar baruthanede çalışırken ben de güvenliydim. Fakat işler ters gitmeye başlayınca, inancımı yitirmekte gecikmedim. Sizin yerinizde olsaydım, güvenmezdim bu işe. Çünkü burda iş du-

mana benzer. Biraz bekledi mi uçup gider. Azıcık aklınız varsa, şimdi vakit varken, yurdunuza dönün.»

Claiborne güldü.

«Bundan korkum yok!»

«Benden ve sizden daha açıkgöz bir sürü insandan da avnı sözleri işittim. Onları göstermeml isterseniz, hepsini de en alt katlarda aramamız gerekecek. İki ayaklı yaratıklar arasında onlardan düşkünü yoktur.»

«Belki birçok kimseler için doğrudur bu, ama benim için değil. İster burda, ister başka yerde, her nerde olursa olsun ekmeğiml kazanabilirim ben. Bundan korkum yok.»

Spence bilgiç bir tavırla:

«Kızlarınız sokaklarda sürtmeye başlayınca, siz de korkarsınız,- dedi. «İşte o zaman anlarsınız haklı olduğumu, sözüme kulak asmadığınıza üzülürsünüz...»

Claiborne sandalyesine dayanarak gülmeye başladı. Ellerini başının arkasında çaprazladı. Gülümseyerek Spence'e baktı.

«Üstelik, Poor Boy'a gelip yerleşen herkes yoksulluğa düşmekte gecikmiyor. Buraya geldiğimde benim de burnum seninki kadar havadaydı. Fakat şimdi aklım başıma geldi. Burnum kırıldı. Oysa siz...»

Spence, Claiborne'un kapıya baktığını sezdi. Döndü ve Floyd Sharp'ı gördü. Floyd:

«Oo, Spence, komşun var galiba?» diye sordu. «Seni görmeye gelecek arkadaşın olduğunu bilmiyordum.»

Spence kalktı, Floyd'u arka verandaya götürdü, sıkıntısız bir tavırla:

«Bildiğin gibi değil!» diye açıkladı. «Yarın sabah herşey yoluna girecek...»

Karanlıkta merdivene oturdular. Bir süre sessiz durdular. Sonra Floyd boğuk bir sesle:

«Spence,» dedi.

«Ne var?»

«Sana bir şey söyleyeceğim.»

«Anlat Floyd. Bana güvenebilirsin.»

Spence sabırsızlıkla bekledi. Floyd gecenin karanlıklarına dalmıştı.

«Yoksa başka biri de biliyor mu Floyd? Ha, benden başka biri?»

Floyd:

«Mesele bu değil,» diye yanıt verdi. «Başka bir şey...»

«Ne?»

Floyd ağır ağır:

«Biraz önce aklımı kaçırmış gibiydim,» diye söze başladı. «Karanlık basınca Poor Boy'daki bütün evleri ateşe vermek geldi aklıma. Bitişikteki eve gittim, kundağı, verandanın altına koydum. Sonra koşup otların içine saklandım. Millet evin yanmakta olduğunu hemen anladı. Koşarak dışarı çıktılar. Yangını söndürmek için su dökmeye koyuldular. Bayan William ağlamaya başladı. Arkasından bütün çocuklar çığlığı bastılar. Saklandığım yerden söyledikleri her şeyi işitebiliyordum. Evlerinin yanmak üzere olduğunu görerek feryada başladıklarını işitince, daha fazla dayanamadım. Koştum, ateşi ayaklarımla çiğnedim. Sönünceye kadar su döktüm. Bayan William gibi yoksul bir kadının evini barkını, varını yoğunu yitirdiğini görmeye dayanamamıştım. İşte bu yüzden ateşi söndürdüm. Ondan sonra da başkalarının evini yakmak gücünü bir daha bulamadım kendimde. Bu, iyi bir şey değildi Spence...»

Verandada birkaç dakika sessizlik oldu. Spence, Floyd'un, gözlerini, şehirden bulutlara doğru yükselen kırmızımsı ışığa diktiğini gördü.

Spence içini çekti, rahatlamıştı.

«Ne olursa olsun, bu evi de yakmadığına sevindim,» dedi. «Pek iyi bir yer değil, ama ayrılmadan önce, Maud'la benim yatacak başka yuvamız yoktu.»

Floyd başını salladı. Ağzını bıçak açmıyordu.

«Onun için sana kızmıyorum Floyd. Ev yanmadı ya, sen ona bak.»

Spence, Floyd'un dizine vurdu.

«Hadi evine git de biraz uyu,» dedi.

Floyd kesin bir sesle:

«Hayır,» diye karşılık verdi. «Yatamam. Yatsam bile uykum gelmez. Çocuklarım için bir şeyler yapmalıyım.»

«Ne yapabilirsin, Floyd? Poor Boy'u yakmaya kalktın, sonra caydın. Yapacak başka bir şey var mı?»

«Var, bir tek şey var, Spence: Polise gidip her şeyi anlatmak! Bubber olayını bildirmek! Böylece, bunu niçin yaptığımı açıklamak fırsatını kazanmış olacağım. Demin kararımı verdim. Planımı çizdim. Bu işi başarmam gerek. Çürük tahtaya basmayacağım. Elbet beni bir dinleyen çıkar. Ve anlar onu neden öldürdüğümü... Kızlarımın Poor Boy'da bu biçim büyüyüşünü görerek yaşayamam. Yapacağım şeyi biliyorum. Gerçi bir süre için beni içeri tıkarlar, ama, hiç olmazsa kızlarımı da bir yurda yerleştirerek güzelcene bakarlar. Yapacak bundan daha iyi bir şey yok, Spence. Bubber'i öldürmeseydim, kızlarıma yardım etmek işi de bu kadar çabuk yoluna girmeyecekti. Bu bakımdan, şimdi iyi bir fırsat geçti elime. Öyle, arasıra söylediğim gibi, bütün yavrucaklarımı götürüp kanala atacak yürek mi var bende! Hem iyi bir şey olur muydu bu, Spence? Olmazdı, asla iyi bir şey olmazdı...»

«Bütün bu olanlara bakarak, Bubber'i buraya getirdiğim için suçlu görüyorum kendimi. Buraya getirmeseydim sen de onu öldüremeyecek ve gidip polise teslim olmaktan söz açmayacaktın...»

Floyd inatçı bir sesle :

«Söylediklerinin hiçbiri doğru değil» diye yanıt verdi. «Bundan iyisi can sağlığı. Artık yavrularıma yardım edebilirim. Onların sokaklarda erkekleri tavlayarak yaşamlarını kazandıklarını gördükten sonra, eli böğründe bekleyemem.»

«Yapılacak iş değil söylediklerin. Bir katil olarak polise teslim olmak! Bir insan için bundan daha güç bir şey olamaz!»

«Herhalde böyle sürünmekten daha kolaydır. Bu iş bitince, iki ağır yükten birden kurtulmuş olacağım. Bir insanın taşıyamıyacağı kadar ağır iki yükten. Sözün kısası, artık kararımı verdim. Ve insan bir şeyi yapmaya bir kez karar verdi mi, onu başarıp da yolun sonuna varınca, çok daha iyi hisseder kendini...»

Floyd kalktı. Bir an şehrin üstündeki ışıklara baktı. Sonra, Spence'e tek sözcük söylemeden, merdivenleri indi ve karanlıkta gözden silindi. Spence sıçrayarak ayağa kalktı. Arkasından birkaç kez seslendi. Fakat yanıt alamadı: Arkadaşı gitmişti...

Spence kapıyı açıp da içeri girdiği zaman ev karanlıktı. Alışık olmadığı eşyalar arasında el yordamıyla ilerledi. Odaları geçti ve herkesin yatmış olduğunu anladı. Gece basalı beri Maud'u görmemişti. Giysi yığınının bulunduğu köşeye gitti. Karısının orada olup olmadığını anlamak için ayağıyla dokundu. Dokunur dokunmaz bacağının acıyla yandığını duydu. Kızgınlıkla:

«Maud, veletlerden biri değil,» dedi, «benim gelen!»

Maud karşılık vermeden döndü ve yeniden uykuya daldı. Spence şöyle rahatça uzanabileceği bir yatak bulmak için evi dolaştı. Yandaki odada elleri bir yatağın ucuna dokundu. Daha fazla beklemeksizin, iri kemikli birtakım bacaklar üzerinden geçerek yattı. Yatağın öbür ucundan derin horultular geliyordu. Kimse uyanmamıştı. Spence gömleğini, ayakkaplarını ve pantolonunu çıkardı. Sonra keyfince uzandı. Geçen gece, bakkal dükkânının arkasındaki beton sahanlık üzerinde uyumaya uğraşmıştı. Ama şimdi, burdan daha yumuşak bir yatakta yatmadığına inanıyordu. Gözlerini yumdu. Kendi kendine, Claiborne'un böyle yataklarıyla birlikte gelmesine çok sevindiğini söyledi.

Bir el karanlıkta kendisine dokunduğu sırada Spence, hemen hemen uyumuştu. El bir an omuzunda bekledi, sonra kıllı göğsüne doğru kaydı. Bundan gıdıklanan Spence, rahatsız olarak, kımıldandı.

Bayan Claiborne'un korkusuz ve keskin sesi Spence'in kulaklarını tırmaladı:

«Tom! Tom! Yatakta bizimle birlikte yatan biri var! Hem de erkek!»

Spence kımıldamadı. Bayan Claiborne'un kendisini unutarak yeniden uykuya dalacağı umuduyla soluğunu kes-

ti. Gelgelelim, aynı parmaklar yeniden gıdıklamaya başladı. Spence kadının elini itti. Kadın boğuk bir sesle:

«Tom!» diye bağırdı. «Uyan Tom!»

Bayan Claiborne kocasını sarstı. Spence somyanın gıcırdadığını işitti. Yavaşça:

«Hişt!» dedi.

Kadın titreyen bir sesle:

«Ne?» diye sordu.

Spence:

«Hişt!» diye yineledi.

Kadın yüksek sesle:

«Tom!» diye söylendi. «Kalk Tom!»

Claiborne sırtüstü döndü. Uyanarak:

«Ne istiyorsun?» diye sordu.

«Tom, bizimle aynı yatakta yatan birl var yanımızda.»

«Nerden anladın?»

«Ona dokundum.»

«Hadi, yat aşağı. Düş görmüşsün. Böyle olmayacak şeyler düşünme.»

Bayan Claiborne iyice kocasını sarstı. Fakat o hiç aldırmadı ve biraz sonra yine horlamaya başladı. Spence gözlerini kapadı, yatağın ucuna dokununcaya kadar ayaklarını uzattı.

Birdenbire Bayan Claiborne yataktan sıçradı, örtüleri döşemenin üzerine attı ve karyolanın ayağını sarsmaya koyuldu.

«Tom, bu adamla uyuyamayacağım ben!»

Yarı uykuya dalmış olan Spence:

«Hişt,» dedi. «Hişt!»

Bayan Claiborne, Spence'i kolundan sımsıkı yakaladı ve çekmeye başladı. Spence kendini kurtararak kollarını saklamaya çalıştı. Gelgelelim, kadın onları yine yakaladı. Acıtıncaya kadar kıyasıya sarstı. Spence doğruldu. Gerinerek karyolanın başına dayandı. Fakat Bayan Claiborne kendisinden daha güçlüydü. Bu yüzden, biraz sonra, sert döşemenin üzerine boylu boyunca uzanmış bulunuyordu.

Spence, karanlıkta, görmeden elbiselerini ararken kadının yatağa yattığını duydu. En sonunda onlarla birlikte yatmaktan vazgeçti. Başka bir yatak aramaya koyuldu. İlk bulduğu yatakta üç, dört çocuk yatıyordu. Öyle ama pek yorgundu. Daha çok arayacak durumda değildi. Aşırı uykusu vardı. Yatağın alt başına uzanır uzanmaz çocuklardan biri kımıldanmaya başladı. Bir tekme adamcağızın tam çenesine çarptı. Kalktı. Karanlıkta sendeleyerek üçüncü bir yatak aramaya gitti. Yatağı bulunca kendini içine attı ve derin bir uykuya daldı.

ON ALTINCI BÖLÜM

Spence, gece yarısı, soğuktan titreyerek uyandı. Fırtına havayı soğutmuştu. Meksika Körfezi'nden gelen buz gibi bir rüzgâr paslı tel kafesin arasından içeri doluyordu. Isınmak ve pantolonunun nerede olduğunu anımsamak için Spence, yarı uyur yarı uyanık, dizleri karnına dayalı, büzülmüş bir durumda bekliyordu. Gelgelelim, kalkıp da giysilerini arayacak durumda değildi. Çok uykusu vardı. Sonunda, soğuk dayanılmaz bir hal alınca, onuyle örtünecek bir şey aradı. Boy boy çocuklar bir yatakta uyuyorlardı. Yorganın altında iyice birbirlerine sokulmuşlardı. Spence yorganın ucunu kaldırarak altına girdi. Dirseği ile çocukları ısıttıkları yerden itmeğe koyuldu. Bunun üzerine çocuklar kımıldadılar, tekme atmaya başladılar. Fakat Spence onların bu direnişine aldırış etmedi. Yatağın başına kayarak, çocuklardan birinin yastığını çekip aldı. Yanındaki vücutların terletici sıcaklığı içinde, uykudan ağırlaşan gözlerini yumdu. Aradan biraz zaman geçince adamakıllı ısındı. Artık tatlı tatlı uyuyabilirdi.

Günün ilk ışıklarıyla uyandı. Beyaz bir ışık odayı doldurmuştu. Sırtüstü uzanmıştı. Tavandaki iri sineklere bakıyordu. Güzelce ısınmıştı. Keyfine diyecek yoktu. Artık dünya ile barışıktı. Ne yazık ki, bu sırada, gece boyunca

yatağın kıyısına itili kalmış çocuklardan biri, yorganın altında kayarak kendisine dokununca rahatı bozuldu. Çocuğun elleriyle ayakları buz gibi soğuktu. Vücudunu ısıtmak için titreyerek Spence'e sokuldu. Gelgelelim, Spence diziyle onu kıyasıya itti. Yatağın alt yanına yuvarladı. Yavrucak, durmadan titreyerek sızladı ve sonunda yeniden uykuya daldı.

Spence, böyle soğuk bir gecede, bu kadar sıcak bir yatak bulduğundan pek talihli saydı kendini. Yana döndü. Bir ara gözlerini açtı. Gördüğü şeye şaşakaldı. Yeniden geriye çekerek kızı süzdü. Kızcağızın gözleri dehşetle açılmıştı. İyice korkmuşa benziyordu.

Spence şaşırarak :

«Hey imanına yandığımın!» dedi. «Sizsiniz ha?» Dirseğine dayanarak doğruldu. Tirtir titreyen kızcağıza gülümsedi. Soğuk ayaklarını onun sıcak bacaklarına sürttü. Birkaç kez yeniden gülümsedi. Sonra, rahatça kızın yanına uzandı. «Ne zamandan beri bu kadar sıcak bir yerde uyumamıştım» diye söylendi. «İnanın bana, altına girince, yuvadaki kuş gibi ısınıverdim bu yorganın. Ama bilseydim burda olduğunuzu, bir tavşancık gibi, kapana girmiş bir tavşan yavrusu gibi olurdum. Öyle sanırdım kendimi.» Kıza sokuldu. «İsterseniz, yarın gece...»

Jessica duvara doğru geriledi. Spence kalktı, onu sertçe kendine çekti. Kız sesini çıkarmadı, ama az sonra yeniden ondan kurtulmaya çalıştı. Spence koluyla onu sardı. Karısıymış gibi sıkı sıkı kucakladı. Gelgelelim, tam bu sırada, oda kapısının açıldığını duydu. «Herhalde Claiborne'un çocuklarından biridir,» diye düşündü. Gözlerini kaldırıp bakmak zahmetine bile girmedi. Bununla birlikte odanın sessizliği içinde, birisinin yavaş yavaş yatağa doğru ilerlediğinden artık kuşkusu kalmamıştı. Baktı: Kendini, Bayan Jouett'in soğuk ve inatçı yüzüyle karşı karşıya buldu. Birkaç kez gözlerini kırpıştırdı, yumdu, açtı. Sonra, önünde ayakta duran kadının gerçekten o olduğunu anlayınca, elleriyle yorganı çabucak başına çekti. Gözden silinmeye çalıştı. Fakat Bayan Jouett onu bulmakta gecik-

medi. Adamcağızın vücudu, tepeden tırnağa tirtir titriyordu.

Bayan Jouett buyurucu bir sesle:

«Bay Douthit!» diye onu çağırdı.

Spence, ona bakmamaya çalışarak, yumuşak bir sesle:

«Efendim?» dedi.

«Burada ne yapıyorsunuz, Bay Douthit?»

«Görüyorsunuz bayan, yatıyorum.»

«Utanın... Benden böyle kaçtığınız için...»

«Evet, bayan...»

«Bu adamlar da kim?»

«Bir çeşit arkadaş, bayan. Adları Claiborne. Başka gidecek yerleri yoktu da. Hani, yatakları olması da işimlze yaramadı değil. Çünkü bütün eşyamı Floyd'a sattım. Gideceğimiz için...»

«Kim bu kız? O da mı Claiborne'lardan?»

«Sanırım öyle, bayan. Dün akşam taşınırlarken o da onlarla birlikte geldi.»

Jim Howard odaya girdi. Bayan Jouett'in arkasında durarak merakla Spence'e baktı. Spence ona yalvarıcı bir göz attı.

«Jim, oğlum!» diye yürekten söylendi. «İnan ki tam zamanında geldin. Tanıdık bir yüzle karşılaştığıma pek sevindim. N'olur, şu bayana anlatıver. Bazen bir yatak bulmanın, —hele bugünkü gibi soğuksa hava—, ne kadar güç olduğunu açıkla.» Jim'in kendinden yana konuşmasını bekleyerek başını sallamaya koyuldu. «Hadi, anlat ona, oğlum! Açıkla!»

Bayan Jouett birden döndü. Odanın ortasına kadar geldi. Öbür iki yatakta uyuyan Claiborne'ların yatışlarına baktı. Claiborne'un horlamalarına karşın Spence, bitişik odadaki ayak patırtılarını ve heyecanlı sesleri işitebiliyordu. Maud'un cırlak sesi evi dolduruyordu.

Jim, gözlerini Bayan Jouett'ten ayırmaksızın:

«Şu yataktan kalksan iyi olur,» diye söylendi.

Uysal bir baş sallamasıyla Spence, söylenileni yaptı. Yatağın alt başından atladı. Pantolonunu döşemenin üze-

rinde buldu. O giyinirken Bayan Jouett yeniden yatağın yanına geldi. Ciddi bir tavırla Jessica'ya baktı. Azarlayıcı bir sesle:

«Utanın!» dedi. «Ana babanız yok mu sizin?»

Jessica iyice büzüldü. Ağlamaya başladı. Spence onu savunmak amacıyla:

«Onun bir suçu yok, bayan!» dedi. «Kızcağız ayıplanacak hiçbir şey yapmadı. Bunu yüzünüze karşı çekinmeden söyleyebilirim.»

Bayan Jouett öfkeyle baktı.

«Siz karışmayın, Bay Douthit! Zaten başımızı yeterince derde soktunuz.»

Döndü ve odadan çıktı. Spence, alnı kaygıyla kırışarak:

«Nedir bu curcuna, Jim'ciğim?» diye sordu. «Ne demek bu? Sabah sabah neden herkes buraya damlıyor?»

Jim:

«Gidiyoruz, baba!» dedi. «Hepimiz gidiyoruz...»

«Öyle ama, Libby ile evlenir evlenmez gideceğinizi sanıyordum ben. Son gelişinde böyle söylememiş miydin?»

Jim nazik bir tavırla:

«Libby ile ben, sizi burda, bu köstebek yuvasında bırakıp gidemezdik,» dedi. «Son hafta hep bunu düşündüm. Sizi böyle sıkıntı içinde bırakmanın doğru olmayacağını anladım. Dün akşam öğrendim: Floyd Sharp, Poor Boy'da bir adam öldürmüş. Cesedi kanala atmış. Sonra da gidip polise itiraf etmiş yaptıklarını. Bunu işitir işitmez sizin için bir şeyler yapmam gerektiğini anladım. Yanımda götürmezsem, er geç buna benzer bir olay da siz çıkaracaksınız.»

«Floyd bir adam öldürdüğünü mü söylemiş? Demek kendi ağzıyla itiraf etmiş, ha?»

«Evet.»

«Aman tanrım! Kim bilir neler yapacaklar şimdi ona!»

«Elektrik sandalyesini boylayacak elbette.»

«Önemli bir nedeni olsa gerek. Çünkü yok yere adam öldürecek kimselerden değildir Floyd.»

Jim, Spence'i kolundan tutarak kapıya kadar götürdü.

«Çabucak toparlanın,» dedi. «Saat yedide otobüse bineceğiz. Fazla zamanımız yok.»

Yandaki odaya geçtiler. Libby ile Miss Saunders giyinmesi için Maud'a yardım ediyorlardı. Bayan Jouett, elleri kalçasında, sabırsızlıkla bekliyordu.

Spence:

«Ya Mavis?» diye sordu. «Onu burda yapayalnız bırakıp gitmek doğru olmaz.»

Jim, Bayan Jouett'e baktı.

«Spence neden Mavis'in de gidemediğini öğrenmek istiyor,» dedi.

Spence kurumla:

«Onu da yanımda götürmek hakkımdır,» diye söylendi. «O, benim kızımdır. Onsuz bir adım atamam.»

Bayan Jouett, Maud'u giydirmekte olan Libby ile Miss Saunders'e bakıyordu. O sırada entarisini başından geçiriyordu.

Bayan Jouett:

«Mavis burda kalıyor, Bay Douthit,» dedi. «Üzgünüm, ama sizinle birlikte gelemeyecek.»

Spence Miss Saunders'e doğru koştu.

«Matmazel,» dedi, «bayana söyleyin, Mavis'le birlikte Beaseley County'ye gitmek istiyoruz biz.» Dönerek parmağıyla Maud'u dürttü. «Doğru değil mi Maud? Mavis'in de bizimle birlikte gelmesini istediğimiz doğru değil mi?»

Miss Saunders üst perdeden:

«Korkarım, bu isteğiniz gerçekleşmeyecek, Bay Douthit,» dedi. Yavaşça başını salladı.

«Neden? Siz Mavis'i de birlikte götürmemiz gerektiğini söylememiş miydiniz? Şimdi inkâr mı ediyorsunuz?»

«Öyle değil Bay Douthit. Ben size doğruyu söylüyorum. Dün öğleden sonra Mavis ıslahevine konuldu.»

Spence bir şey anlamadan Miss Saunders'e baktı. Sonra Jim'e döndü.

«Söyledikleri doğru değil, ha? Jim, oğlum?»

Jim başıyla onayladı.

«Doğru baba. Hepsi gerçek söylediklerinin...»

Spence beyninden vurulmuşa döndü. Maud'u çağırdı. «İşittin mi Maud?» diye sordu. Geri dönerek Miss Saunders'e baktı. «Doğru değil bu yaptığınız, matmazel. Beaseley County'ye götürürsem, artık islahevine göndermeyeceğinizi söylemiştiniz Mavis'i. Böyle söylememiş miydiniz, ha?»

«Öyle ama, götürmediniz Bay Douthit. Bu yolda bir şeyler yapmanızı bekleyip durduk. Oysa siz hiçbir şey yapmadınız. Kızınız iki gün önce dostlarından biriyle bir otelde basıldı. Bunun üzerine biz de işten elimizi çektik. Polis onu çocuk mahkemesine verdi. Biliyorsunuz, Beaseley County'ye götürmeniz için onu, her kolaylığı sağladık size. Böyle olmasından ötürü üzgünüm.»

«Orda ne kadar kalacak? Ne zaman çıkacak? Onu salıvermezlerse şuradan şuraya tek adım atmam.»

«Mavis on üç yaşındadır. Onun için beş yıl islahevinde kalması gerek, Bay Douthit.»

«Beş yıl!..»

Spence sorgu dolu gözlerle Miss Saunders ile Bayan Jouett'e baktı. Onlar da başlarıyla onayladılar. Duvara doğru geriledi. Başı dönüyor, bütün yüzlerin gözlerinin önünde dalgalandığını görüyordu.

Çok uzaklardan geliyormuşa benzeyen bir sesle Maud: «Beş yıl onsuz kalacağım,» dedi. «İslahevine yakın bir yerde otursaydık, her pazar onu görebilirdik. Böyle olsaydı ne iyi olurdu. Pazarları gidip göreceğim bir tanıdığım olmasını öteden beri ister dururdum zaten...»

Spence daha fazla dinlemeye dayanamadı. Verandaya çıktı.

Claiborne'un iki çocuğu koşarak odaya girdiler. Maud'dan sakınmaya çalışıyorlardı. Fakat o, birdenbire kolunu uzattı, küçüğün kulağına okkalı bir şamar attı. Çocuklar bağrışarak odalarına kaçtılar.

Bayan Jouett sertçe Maud'u kolundan yakaladı. Kapıya doğru itti. Maud, yeniden dengesini bulunca, uyudu-

ğu köşeye gitti. Timsah derisinden yapılma çantasını aradı. Sonra, kurumlu bir tavırla Verandaya çıktı.

Spence, direklerden birine dayanmış, kanalın kıyısına ve yoldaki düzgün ağaçlara bakıyordu. Kimsenin kendisini gözlemediğini sanarak, eliyle, gözlerinden akmaya başlayan yaşları sildi. Arkasında birtakım ayak sesleri işiterek çabucak elini cebine soktu.

Süzgün ve uykulu gözleriyle Tom Claiborne koşarak verandaya geldi. Maud, dudakları sıkılmış, hiç kıpırdamadan duruyordu. Claiborne'un iki çocuğu parmaklarıyla onu göstererek:

«İşte o yaptı!» diye bağırıyorlardı. «Baba, işte o yaptı!»

Maud çocukların üzerine yürüyerek:

«Kesin sesinizi!» diye gürledi.

Çocukları yeniden tokatlamasına fırsat vermeden Libby ile Miss Saunders onu yakaladılar. Maud:

«Ben yaptım!» diye Claiborne'a bağırdı. «Zamanım olsaydı, inanın, yine yapardım. Şu sümüklülerin hepsini bir güzel sıradan geçirirdim.»

Bütün gözler Maud'la Claiborne'a çevrilmişti. Spence bir sıçrayışta avluya atladı. Oluktan damlayan suyla perdahlanmış yuvarlak ve düzgün bir avuç taş topladı. Kimse görmeden cebine doldurdu. Gerekirse bunları kullanacaktı.

Maud ile Claiborne'un arasına girmiş olan Bayan Jouett, onları ayırmaya çalışıyordu. Sonunda sabrı tükendi.

«Bunlar ne biçim insanlar, Tanrım!» diye söylendi. «Adamı çileden çıkarıyorlar! Bir aileyi şehirden çıkarayım derken, ardından bir başkası sökün ediyor. Gökten mi yağıyorsunuz? Yerden mi bitiyorsunuz? Nerden çıkıp geliyorsunuz böyle?..»

Jim başını sallayarak:

«Ah, Bayan Jouett, size haksız olduğunuzu söylemek için çok uğraştım,» dedi. Libby'yi belinden yakalayarak kuvvetle sıktı. «Burada her şey tersine gidiyorsa, suç bizim mi? Orada, memleketimizde, bizim de bir değerimiz vardı az çok. Öteki insanlardan aşağı değildik. Poor Boy...

işte bütün kötülüklerin kaynağı burası. Bu belalı yer. Böylesi bir yerde dünyanın en iyi insanları da yaşasalardı, kötü ve ahlaksız olmak zorunda kalırlardı sonunda. Poor Boy... kötülük burdan geliyor. Bu bakımdan, halkı buralardan sürüp çıkaracağınıza, Poor Boy'u ortadan kaldırsanız daha iyi edersiniz...»

Bayan Jovett, ağzı açık, Jim Howard'a bakıyordu. Biraz sonra, herkesin, evin önünde duran büyük kara kamyonun yanına gitmesi için eliyle bir işaret yaptı. Maud yolun yarısına varınca döndü, kapının eşiği üzerinde duran Tom Claiborne'a dilini çıkardı. Onun işitebileceği kadar yüksek sesle:

«Dilerim siz de bizim gibi olasınız!» diye bağırdı.

Libby ile Miss Saunders onu kolundan tutarak kamyona doğru ittiler.

Spence, Maud'un binmesini bekledi. Sonra, arkaya, onun yanına oturdu. Araba kalkınca, son kez olmak üzere eve, kanalın otlarla örtülü kıyılarına bakmak için uzandı. Maud'a doğru eğilerek:

«Jim talihli çocuk,» diye alçak sesle mırıldandı. «Libby'yle ilgilenmesi de doğrusu pek yararlı oldu bizim için. Onu kızımla bir yatakta yakaladığım zaman şaşırdım, ama kurnazlığı da elden bırakmadım, keyiflerini bozmadım. Jim, Beaseley County'ye gidince biraz bekleyecektim. Sonra mektup yazacaktım. Dost ve hısımlarımızı görmek için bizi memlekete götürecek kadar para isteyecektim ondan. İşe bak ki Poor Boy'a da alıştım artık. Beaseley County'de uzun zaman kalınca burayı çok özleyeceğimden korkuyorum.»

Maud tatlı tatlı gülümsedi. Spence sözlerini doğrulayıcı bir tavırla başını salladı.

«İnan bana, Maud!» diye konuşmasına devam etti. «İnsanı böyle bir bitki gibi kendi öz toprağından sökerek götürüp yurdun başka yerlerine dikmek... ve sonra da ondan mutlu yaşamasını beklemek: Olur şey mi bu, Maud? Ha, olur şey mi bu?..»

— BİTTİ —

YAYINLARI

Erskine Caldwell
Belalı Yer

Caldwell, BELALI YER'de savaş öncesinde türlü vaatlerle yerlerinden yurtlarından koparılarak silah sanayiinde çalıştırılan ve savaş sonrasında yüzüstü bırakılan insanların yaşamını yansıtıyor. Onların umarsız çırpınışını, derin yurt özlemini dile getiriyor. Yoksulluk yüzünden yoldan çıkan kızları, cinayete kadar gitmek zorunda kalan babaları canlandırıyor. İşsizliğin doğurduğu acıklı olayları sergiliyor. Gerçekçi bir gözle dünyaya bakan Caldwell, iğneleyici kalemiyle toplumun yaralarını deşerken, yer yer alaycı bir biçimde okuru güldürmekten de geri kalmıyor.